...ani ...ODULUI

el, având-ul mereu drept pildă și urmărindu-l, în toate acțiunile sale.
Arătați aceste pagini copiilor voștri și învățați-i să se regăsească pe ei, în imaginile care-l înfățișează pe dânsul, la diferite vârste. Cei mai mulți vă vor pune întrebări ca acestea: „Când m'am născut eu, cum era Voevodul?" sau „Eu am început școala înaintea Voevodului" și altele. Răspundeți-le cu răbdare și nu uitați că Voevodul înseamnă, împreună cu fiii voștri, generația de mâine. Deprindeți-i să iubească pe acela care va fi Suveranul lor.

...din această pagină, ...înfățișat, pe rând, la ...re fotografie din alt ...d nu știa să umble și ...cestei luni, când, îm...i, a făcut o ascensiu...cioarei.

Revoluţia din Spania

Revoluţia din Spania nu s'a potolit încă. Zilnic se iscă noi turburări, în fiecare ceas izbucnesc alte focare de răsvrătiţi.

Fotografiile noastre reprezintă de sus în jos:

Universitatea din Oviedo, complet minată după atacul revoluţionarilor.

Soldaţi spanioli şi africani, răniţi în luptele cu revoluţionarii sunt aduşi la Oviedo pentru a fi internaţi la spital.

Extremiştii din pădurile Los Branoseras (Asturia), între baionete, după arestare.

Pentru ce bogătaşul a luat această fată de soţie

O stenotipistă îşi povesteşte romantica istorie

Doamna B. s'a căsătorit cu fiul unui fabricant enorm de bogat. Fiind interviewată, ea a spus: „Mă întrebaţi pentru ce bărbatul meu m'a ales tocmai pe mine? Iată pentru ce. Eram stenotipistă la biroul tatălui meu. Numi puteam cumpăra rochii scumpe ca fetele cu care era în relaţii, dar îmi îngrijeam pielea cu cea mai mare atenţie. Bărbatul meu mi-a spus în urmă că ceea ce i-a atras mai întâiu atenţia asupra mea a fost tenul meu minunat. Intrebuinţez totdeauna Tokalon aliment pentru piele, culoarea albă pentru ziuă şi culoarea roză pentru noapte. E curat fenomenal ce îmbunătăţire enormă produce această cremă în înfăţişarea cuiva numai în câteva zile. Nu voiu aplica niciodată altă cremă."

Crema Tokalon, aliment neunsuros pentru piele, culoarea albă, celebra Cremă de Paris, conţine untdelemn curat şi smântână. Aceste ingrediente pătrund adânc în pori şi înlătură necurăţeniile la care săpunul şi apa nu pot ajunge. Coşurile, porii dilataţi şi toate defectele pielei dispar repede. Pielea devine fragedă, moale şi limpede. Pentru a înlătura sbârciturile să aplicaţi Crema Tokalon „Biocel", aliment pentru piele, culoarea roză — uimitoarea descoperire a profesorului Stejskal de la Universitatea din Viena.

Garantăm că se obţine un ten nou şi frumos în 28 zile dacă se aplică Crema Tokalon în modul prescris, altfel vi se restituie preţul plătit.

De vânzare la toate farmaciile, drogheriile şi parfumeriile din ţară. Noi preţuri reduse: Crema Tokalon, culoarea albă, la Lei 50,—, Crema Tokalon aliment, culoarea roză, la Lei 60.—

SPORT

Coperta şi fotografiile din ţară sunt de Berman.

La Băneasa s'a alergat Duminică premiul Gr. Cantacuzino. Cursa a fost câştigată de Buzdugan (G. Csillag).

La şosea s'a disputat matchul de rugby dintre P. T. T. şi Sportul Studenţesc. Fotografia noastră reprezintă o fază din match

Duminică s'a disputat în Capitală matchul pentru divizia naţională dintre echipele C. F. R. (Bucureşti) şi C. A. O. (Oradia). După o partidă extrem de disputată, primii au învins cu 1—0 (0—0). Fotografiile noastre reprezintă echipa învingătoare şi o fază din match.

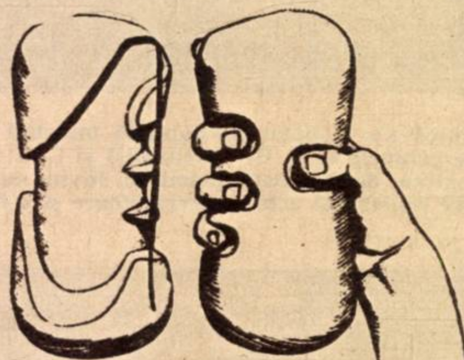

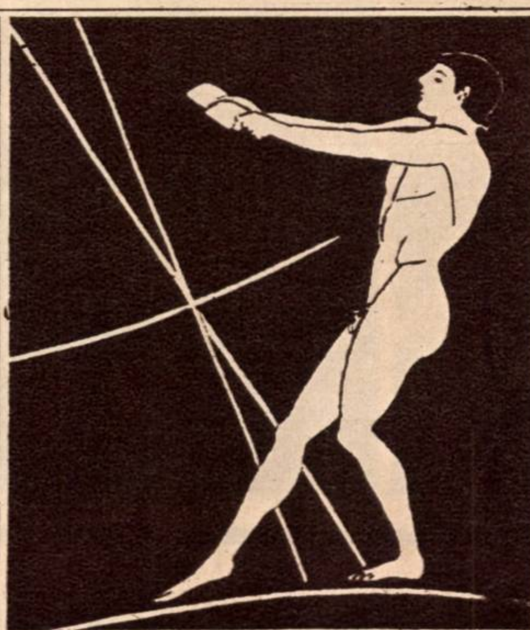
Suntem superiori CELOR din ANTICHITATE?

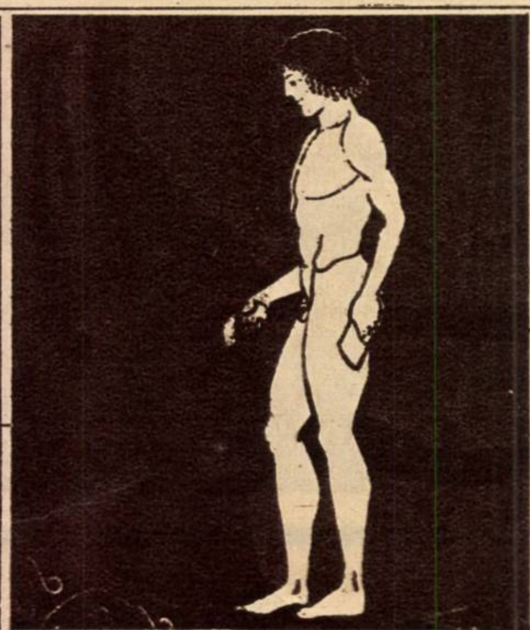
Acum 2500 de ani, Grecii erau considerați ca poporul sportiv al lumii de atunci. Erau sportivi din antichitate mai buni de cât cei de azi? Alergau mai repede, săreau mai departe, era technica lor altfel, sau—mai ales—era cea mai bună? Reproduceri artistice ale sporturilor antice, ne dau posibilitatea să facem comparații deosebit de interesante.

Vechii Elini întrebuințau la sărituri haltere, care le ajutau mai bine să-și ia avântul.

In această pagină, vedem o comparație sugestivă între vechea săritură de pe loc a Elinilor și cea cu avânt a atleților contimporani.

GRECII antici erau poporul sportiv universal al lumii de atunci. Educația corporală a Grecilor, este cunoscută azi sub numele de „Sport", „Atletică" și „Gimnastică". Adevăratul Grec, nu era însă numai atlet, ci și dansator și muzicant. Pe lângă educația corporală se găsea serviciul militar și — apoi — educația artistică. Cunoscuta zicală care spune că într'un corp sănătos trebue să se găsească și o minte sănătoasă („Mens sana in corpore sano") a fost pusă în practică de către Greci. Realizările sportive ale acestui popor, sunt date cu drept cuvânt ca exemplu, iar jocurile olimpice moștenite dela ei reprezintă adevăratul sport.

Din punct de vedere al performanțelor, se poate asemui cele ale vechilor greci cu acele realizate de atleții contimporani? Firește că din punct de vedere al recordurilor propiu zise grecii erau inferiori. Nu este însă mai puțin adevărat, că într'o anumită latură erau superiori: în desvoltarea armonioasă a întregului corp și în educarea sportivă a întregului popor. Locurile unde se făceau exercițiii corporale la vechii greci erau „Gimnaziile" (săli de gimnastică), amenajate pentru jocuri, alergări, lupte și alte sporturi. Mai târziu s'au amenajat „Gimnaziile" ca săli mari cu coloane, băi și camere de cursuri. Aceste amenajări s'au răspândit odată cu cultura greacă în toate țările Mării Mediterane și erau considerate ca simbol al civilizației grecești.

Invățații secolului al 15-lea și al 16-lea au denumit institutele unde se învățau limbile vechi, *gimnazii*, astfel s'a păstrat acest cuvânt până în ziua de azi.

Arta exercițiilor fizice a fost denumită la vechii greci „gimnastică", deoarece exercițiile se executau cu trupul gol *(gymnos)*.

Cuvântul este întrebuințat apoi pentru întregul sistem științific al fortificării corporale și mai târziu pentru totalitatea exercițiilor. Grecilor li se cuvine gloria de a fi primii cari au făcut din gimnastică o artă, ceeace au făcut azi alte popoare — bunăoară Perșii — în această direcție, se baza pe lucruri gata înfăptuite. In Sparta erau educate și fetele pentru exerciții gimnastice și întreceri sportive. Toți cetățenii liberi își petreceau timpul liber în gimnazii, nu numai pentru a privi la exercițiile și luptele celor tineri, ci pentru a-și menține ei înșiși tăria și sănătatea corporală.

Artiștii își făceau acolo studiile, analizând trupurile goale, frumoase. Tot acolo se adunau și învățații și filosofii pentru a-și preda cursurile.

Dintre toate jocurile Grecilor, cele mai celebre au fost cele olympice. Origina lor trebue căutată mult înapoi, în vremuri de basm. Gloria lor datează încă din timpul când Spartanii au luat în stăpânire peninsula Peloponez. Dela anul 776 înainte de Christos au început să se noteze numele învingătorilor. Dela prima olympiadă au trecut nu mai puțin de 2710 ani și 12 secole s'au scurs sub oblăduirea lui Zeus, — tinerii, poeții, învățații, oamenii de stat, — pe scurt întreaga populație a Greciei. Serbările începeau cu cântece și sacrificii în onoarea zeilor și durau cinci zile. La prima lună plină — la sfârșitul lui Iunie, sau începutul lui Iulie — începea o viață agitată în orașul sfânt altădată locuit numai de preoți și funcționari. Luptătorii se pregăteau zece luni înainte de începerea jocurilor. Participanților li se prescria o anumită dietă. La început hrana consta în brânză proaspătă, mai târziu și din carne. Biruitorul avea norocul să fie recunoscut de către întregul popor drept cel mai bun, și poate să găsească un poet de talia lui Pindar care să-i imortalizeze victoria. Pentru recorduri nu se băteau atleții; conta numai cea mai bună performanță între concurenții cari participau la luptă.

Vedem mai sus o comparație între alergările de 100 m. plat și de fond, în anticihitate și in ziua de azi.

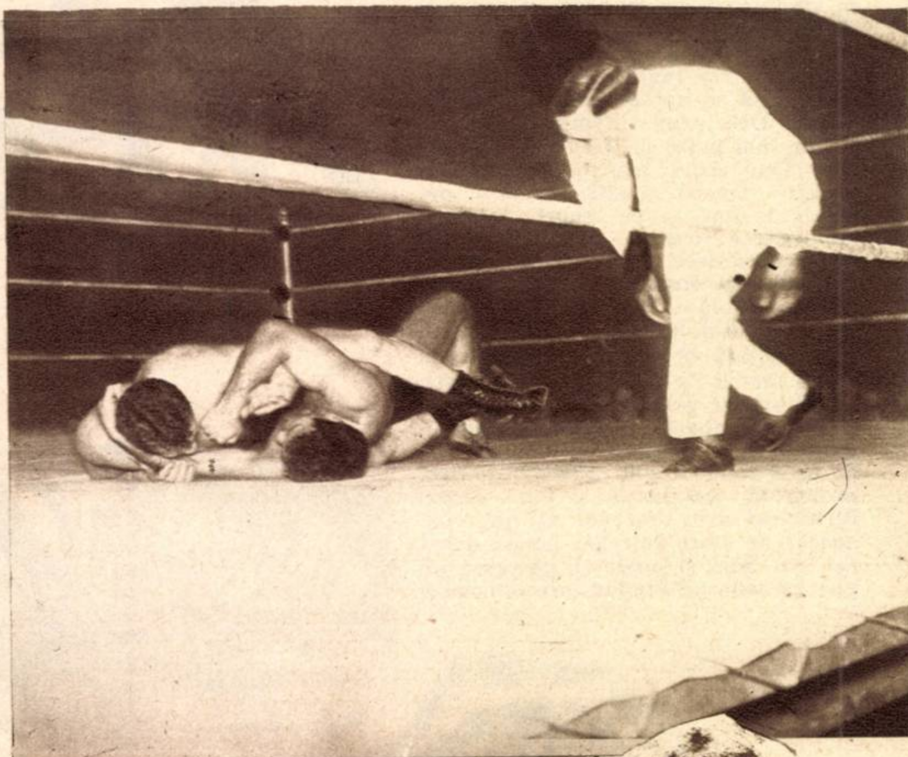

Boxul la vechii Elini și la contemporani. De remarcat că arbitrul întrerupea neregularitățile la boxeuri cu un fel de bici.

*

Asupra tehnicii sportive la vechii greci se povestesc lucruri deosebit de interesante. Alergătorii luau startul de pe o bordură de piatră, cu picioarele strâns lipite, genunchii puțin îndoiți, partea superioară a corpului înainte, un braț întins. La săritură întrebuințau „Haltere", greutăți de metal sau de fier și se pare că săriturile se executau de pe loc. La aruncarea suliței se întrebuința un sistem care permitea o comodă cuprindere a lăncii. Discul în greutate de un kilogram se ținea — pentru a nu obosi mâna dreaptă prea devreme — cu stânga. La lupte, adversarul trebuia trântit de trei ori la pământ, așa ca să-l atingă cu umerii. Se pare că nu erau permise decât apucături deasupra centurii. Lovirea picioarelor, călcări pe picior, chiar ruperea unui deget al adversarului, nu aduceau totuș descalificarea. Deoarece luptătorii se ungeau cu untdelemn nu era ușor să cu-

prinzi corpul adversarului. După match, untdelemnul amestecat cu praful ringului, se rădea cu cuțitul de pe corpul luptătorilor. La lupta cu pumnul, pe care grecii o uneau cu lupta liberă, mâinile se înveleau cu piele de bou.
Deobicei jocurile constau numai în alergări. Imediat urmau însă alte exerciții: lupte, sărituri, disc și lance. Acesta era pentatlonul. Unii dintre alergătorii greci și-au câștigat o reputație istorică: așa bunăoară alergătorul Philippides care în anul 490 când Perșii au pătruns în Atica, a fost trimis curier la Spartani pentru a anunța pericolul. El a parcurs distanța de 235 kilometri dela Atena la Sparta în 24 de ore. Legendar a rămas deasemeni războinicul atenian care în acelaș an, după victoria de la Marathon, a adus imediat atenienilor știrea victoriei, și a murit îndată după anunțarea biruinții. Indiferent dacă alergarea Marathonului de acum se întemeiază pe adevăr sau pe poveste, ea stă și astăzi ca o performanță supremă.
Performanțele atleților greci arată 28.17 metri la disc, iar ca săritură câștigătorul olympiadei a reușit cu 16.66 metri.
In anul 393 după Christos s'au sărbătorit pentru ultima oară jocurile olympice. Impăratul roman Teodorius, a interzis aceste serbări.
Dela Eleni și din eroica lor istorie păstrăm credința că întărirea corporală nu constă numai în obținerea recordurilor ci în educarea fizică a întregei națiuni. N'are nici o importanță faptul că vechii greci alergau sau săreau mai bine sau mai prost decât noi; principalul este că din ținuta lor ca națiune sportivă se pot trage multe, multe învățăminte.

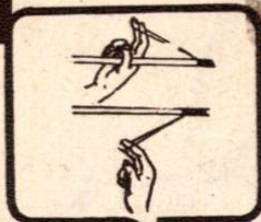

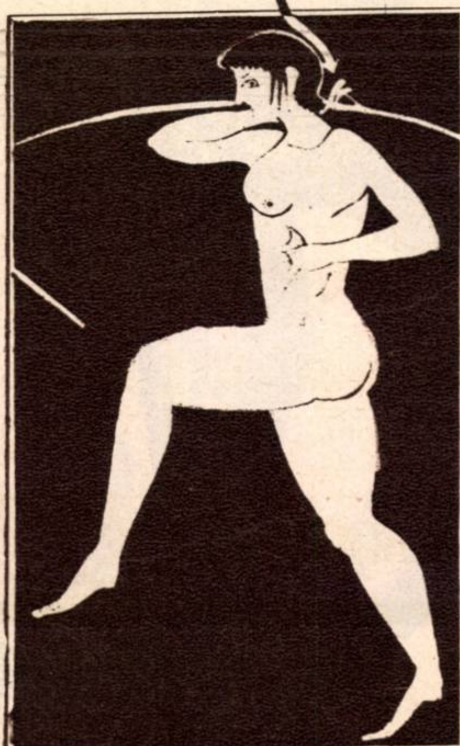
Luptele greco-romane erau mai complicate la vechii Elini decât în ziua de azi. Ilustrațiile comparative pe care le publicăm alăturat, sunt edificatoare în această privință.

Aruncarea suliții in vechime și astăzi.

Apollo, tipul reprezentativ al desăvârșitei frumuseți elini.

Superstaţia Radio-România se ridică

Lângă fabrica de zahăr dela Bod, în frumosul ţinut al Bârsii, de unde se văd spre miază-noapte coline împădurite sau acoperite de lanuri, iar spre miază-zi imensul zid al Carpaţilor — un vast şantier în plină activitate, marchează locul viitoarei superstaţiuni româneşti. Corpuri de clădiri cresc uimitor de repede din pământ, pilonii antenelor se ridică la o înălţime fantastică, iar un furnicar de lucrători se străduește să înfăptuiască, în sfârşit, visul tuturor radiofoniştilor din ţară: Postul naţional „Radio România".

Intreaga construcţie dela Bod cuprinde cinci clădiri mari, dintre care una — ridicată pe o suprafaţă de circa 800 m. p., este cea propriu zisă a postului de emisiune, cu încăperi spaţioase pentru aparatele de emisiune.

A doua clădire, o formează uzina electrică a postului, adăpostind trei grupuri de motoare Diesel, cu o putere totală de peste 2000 HP., iar în trei alte pavilioane se găsesc amenajate locuinţe pentru personalul superior de conducere, pentru mecanicii postului şi pentru personalul de serviciu.

In ceeace priveşte înfăţişarea exterioară a clădirilor, s'a aplicat principiul, ca fiecare corp de clădire—cea a postului şi cele ale locuinţelor — să fie perfect adecvate scopului.

Fără să fie luxoase, clădirile vor fi cât se poate de modern construite. Toate locuinţele — chiar şi acelea ale personalului de serviciu, — vor avea calorifer, apă caldă şi rece, etc.

UN COMIC DE RASA
Georges Milton

— In jurul filmului „IMPARATUL NEGRILOR"

Cinefilii vorbesc stăruitor de un nou film al marelui comic francez, menit să-l claseze pe Georges Milton în fruntea artiştilor creatori de genuri. E vorba de „Impăratul Negrilor”. *Intr'adevăr, Georges Milton, — aidoma unui Charlie Chaplin, de pildă, — e înzestrat cu resurse atât de variate, izbuteşte să desăvârşească până*

într'atâta efectul scenic sporindu-l cu fiecare gest, încât, aşa cum am spus, e asemenea artiştilor creatori cu adevărat, adică personali deci inimitabili şi, fireşte, inegalabili.

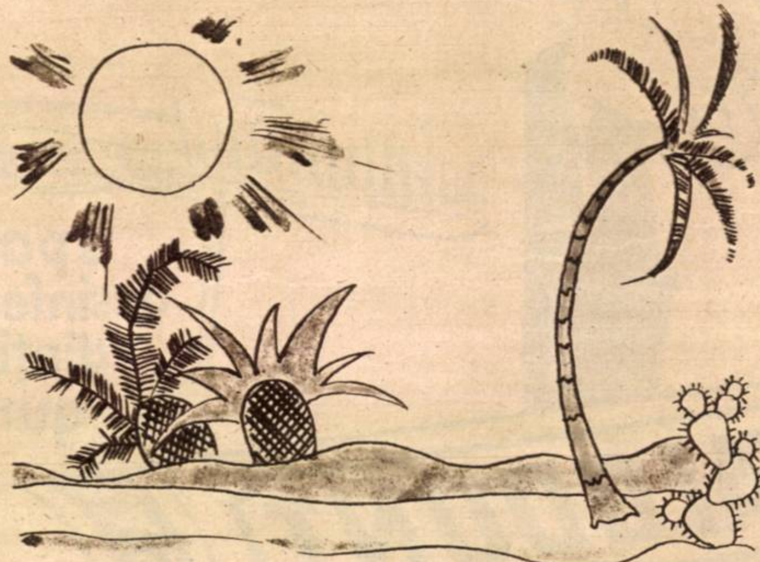
„Impăratul Negrilor” *filmul ce rulează cu un imens succes in străinătate, dă la iveală tocmai aceste îmbelşugate resurse actoriceşti ale lui Milton. Acţiunea se desfăşoară în decoruri diferite. Parisul, Africa, locuri neumblate, — printre triburi africane unde parodia se îmbină cu jocul lui Milton, dând astfel ansamblul de cel mai sigur efect. De-aceea, din acest punct de vedere, valoarea filmului* „Impăratul Negrilor” *sporeşte şi prin neasemuita lui montare, ca şi printr'o regie de rară amploare.*

*

Dar, la toate acestea se adaugă, fireşte, jocul îndrăcit al lui Milton, verva lui ce stârneşte hohote de râs. Cu un cuvânt, realizarea comicului de cea mai pură calitate, — acel comic atât de necesar oamenilor vremii de

azi, atât de hărţuiţi, şi atât de dornici să li se dea prilejul bunei dispoziţii. Pen-

trucă mai presus de orice, „Impăratul Negrilor” *izbuteşte să împrăştie veselia şi dacă nu ar fi decât acest lucru încă s'ar cuveni să semnalăm publicului românesc acest film.*

Să nu uităm că, azi, Georges Milton, cucerind locul de prim plan ocupat până mai

eri de Chevalier, e „chansonier”-ul cel mai răsfăţat al Parisului. Georges Milton

ni se înfăţişează, deci, în „Impăratul Negrilor” *şi sub acest aspect. Va cânta şi va „spune” cântecul, cum numai el ştie şi, fără'ndoială, că aceste melodii vor stărui în amintirea celor cari le vor asculta, aşa cum sunt azi, fredonate pe străzile Parisului şi chiar ale New York-ului unde* „Impăratu Negrilor”, *realizează recordul de durată pe ecranele marelui oraş american.*

*

E natural ca „Impăratul Negrilor” *să fie aşteptat şi*

la noi. E o veste pe care o dăm prin mijlocirea acestor rânduri: „Impăratul Negrilor” *va rula curând şi'n*

Bucureşti, chiar în programul viitor al cinematografului „Select”.

Reţinem acest fapt sub titlul marilor evenimente artistice.

MIHAIL VALERIU

Aripa unui vechiu peşte asemănător cu rechinul; laba cu cinci ghiare a unei străvechi reptile, evoiuată din creeatura precedentă; laba unei şopârle, descinzând din reptila care a luat naştere din peşte; laba în formă de evantai a platapusului, care face legătura între reptilă şi mamifere; prima mână adevărată a unui mic animal înrudit cu strămoşii omului; laba lemurului, cu mult mai ridicat în scara animală; laba de gorilă şi însfârşit o mână de om, care peste o sută de mii de ani de aci încolo s'ar putea să fie cu totul diferită de ceeace este astăzi.

Inteligenţa diminuază prin neîntrebuinţarea mâinilor [1)]

Stiinţa ne arată că inteligenţa omenească a luat naştere datorită faptului că animalele, din care au descins oamenii, au fost singurele care puteau apuca în mâini lucruri ce le aţâţau curiozitatea. Dar maşinile şi trândăvia ne poate arunca înapoi, în întunerecul de la început.

MÂNA, acest factor căruia îi datorăm apariţia inteligenţei omeneşti, este neglijată şi-şi ruinează propria-i creeaţie. Poate că oamenii se află pe drumul ce va să-i ducă la ceeace erau mai înainte de-a fi devenit oameni".

Această uimitoare şi alarmantă afirmaţiune a fost făcută de către un cunoscut educator englez şi anume de către *prof. Raymond Butler*, la un congres de profesori, care-a avut loc recent în Anglia. *Profesorul Butler* îşi însoţeşte profeţia de un remediu foarte lesnicios, care nu cere decât ca fiecare să lucreze mai mult cu mâinile.

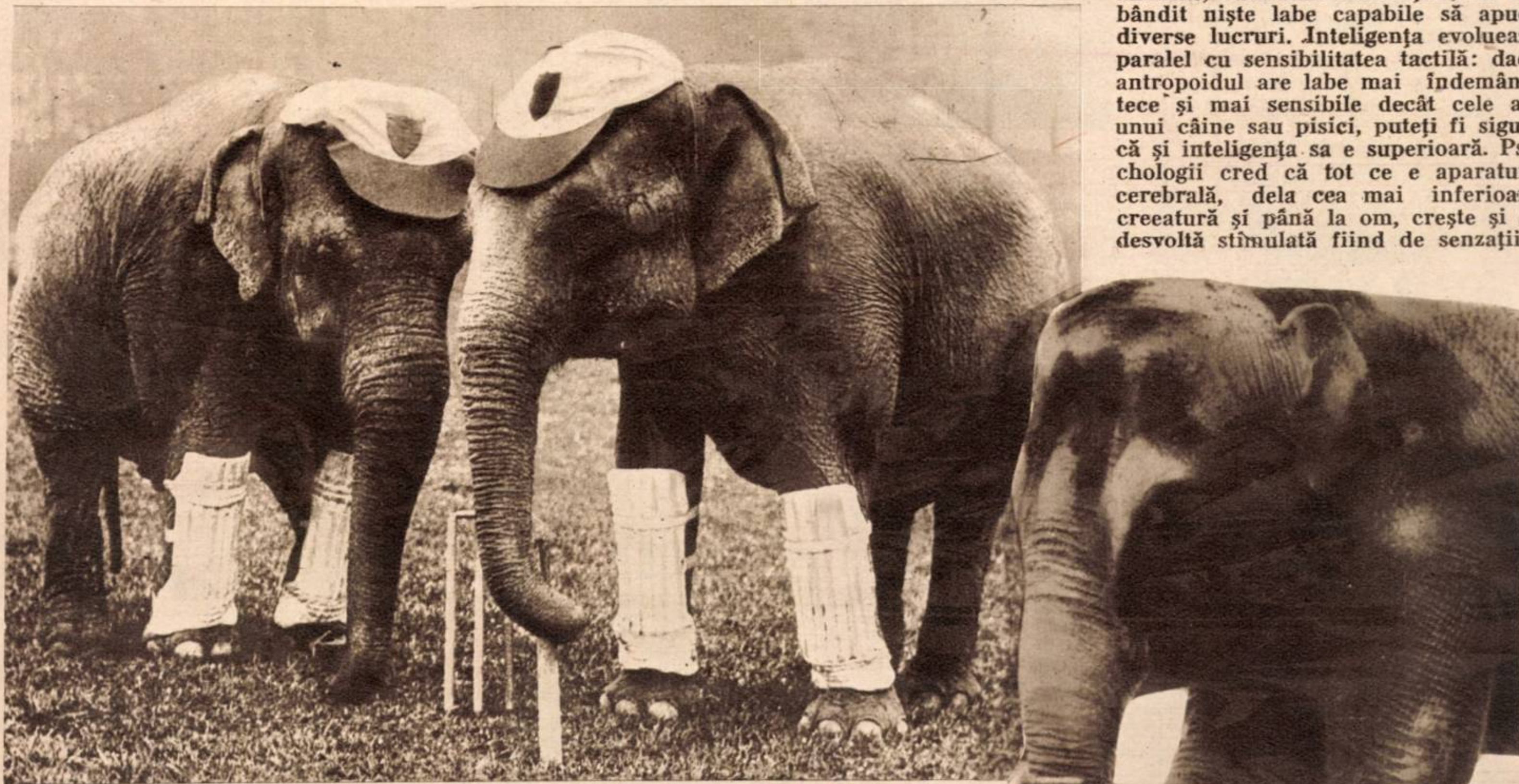
Nu mai departe decât acum două sau trei generaţii, existau într'o gospodărie o sumedenie de acţiuni pentru a căror îndeplinire era nevoe de mâini. Mai toţi băieţii pregătindu-se pentru viaţă, învăţau de timpuriu să coase, să toarcă şi chiar să ţese pânza. Până şi jocurile copilăreşti reclamau îndemânare, punând în lucru diverşi muşchi ai corpului.

Astăzi, în special la oraşe, oamenii se servesc foarte puţin de mâini, deoarece maşinile fac aproape totul. In şcoli, activitatea copiilor constă mai mult în citit — ei îşi exercită ochii, iar nu muşchii. Cele mai practicate jocuri, cum sunt cuvintele încrucişate sau cărţile, nu reclamă o dexteritate manuală şi rezultatul acestei stări de lucruri este că oamenii au devenit atât de neîndemânateci, încât predecesorii lor de acum câteva generaţii i-ar privi ca pe nişte schilozi. Dar ceeace-i mai grav, *profesorul Butler* crede că pe această cale regresivă se află nu numai mâinile, dar şi creerul.

Singurele animale a căror inteligenţă se apropie de a omului, sunt maimuţele şi elefanţii. Maimuţele au „mâini" de un caracter aproape uman, iar elefanţii posedă trompe, de care se servesc ca de nişte mâini şi exercită un stimul similar asupra desvoltării inteligenţei. Dacă omul va continua să abandoneze exercitarea mâinilor, lăsându-se tot mai mult în seama maşinilor, nu e imposibil ca elefanţii, cari continuă a-şi întrebuinţa trompele şi, probabil, a-şi desvolta creerul, să ajungă a detrona pe om.

Faimosul filosof englez *Herbert Spencer*, arăta acum câţiva ani ce rol important au jucat labele în desvoltarea inteligenţei, la diferite specii de animale. Câinii şi pisicile spunea el, sunt mai inteligenţi şi mai vioi decât cei mai puternici cai şi boi, pentrucă aceştia din urmă au picioarele terminate cu copita tare şi insensibilă, care nu le serveşte decât la umblat, dar care nu transmite mesagii referitor la pământul pe care-l calcă. Există mii de obiecte peste care un cal va trece fără să le observe, dar asupra cărora un câine sau o pisică se vor opri şi le vor mirosi, cercetători, pur şi simplu pentrucă picioarele acestor animale trimit la creer mesagii, ce le aţâţă curiozitatea.

Aceste stimuluri au devenit şi mai puternice în momentul când animale, cum sunt maimuţele, au dobândit nişte labe capabile să apuce diverse lucruri. Inteligenţa evoluează paralel cu sensibilitatea tactilă: dacă antropoidul are labe mai îndemânatece şi mai sensibile decât cele ale unui câine sau pisici, puteţi fi siguri că şi inteligenţa sa e superioară. Psichologii cred că tot ce e aparatură cerebrală, dela cea mai inferioară creeatură şi până la om, creşte şi se desvoltă stimulată fiind de senzaţiile

Dacă elefantul ar fi avut două trompe, inteligenţa lui ar fi fost poate superioară celei omeneşti.

1) **Publicăm mai mult cu titlul de curiozitate acest articol, care deşi conţine multe date ştiinţifice, poate fi uşor contrazis în concluziile sale pesimiste, referitoare la evoluţia omului. (N. R.)**

receptate şi aduse de nervi, din marea şi variata lume înconjurătoare. Toate aceste senzaţii sunt triate în creerul ce se desvoltă, comparate cu amintirile altor senzaţii şi însfârşit clasate, pentru o viitoare comparaţie cu un nou fenomen.

In tot acest proces, simţul tactil joacă un rol capital. Secol de secol, pe măsură ce viaţa a evoluat, animalele înzestrate cu o astfel de receptivitate au urmat calea unei exercitări cerebrale din ce în ce mai intense. Creerul omenesc la naştere, probabil, identic la toţi oamenii, în ceeace priveşte numărul şi calitatea celulelor de materie cenuşie. Ceeace face diferenţierea între ele este modul în care aceste celule cenuşii sunt legate unele de altele, prin miriadele de fibre nervoase, care formează ceeace se numeşte materia albă a creerului. Dacă legăturile se pot face repede şi dacă se întrerup şi se schimbă cu aceeaş preciziune, cu care se lucrează într'o centrală telefonică bine organizată, creerul posedă avantagiul unei inteligenţe superioare. Dacă aceste funcţiuni se fac lent şi incomplet, avem deaface cu o inteligenţă slabă.

Diferenţe de felul acesta au existat probabil întotdeauna, dealungul evoluţiei creerului. Curiozitatea trebue să fi ajutat în mare măsură această evoluţie, deoarece curiozitatea deşteaptă interesul şi pune mereu în joc noui secţiuni cerebrale. Patrupedele cu membrele insensibilizate de copite sunt mult handicapate în ceeace priveşte curiozitatea. Picioarele lor nu descoperă nimic nou — şi dacă atenţia animalului e totuş atrasă de ceva, el trebue să se plece, să-şi apropie capul de pământ — ceeace e şi greu şi periculos, într'o lume unde trebue să stea mereu la pândă spre a nu fi surprins de inamic.

Curiozitatea maimuţei e însă proverbială. Persoanele care râd de această înclinare şi o deplâng, când o văd în copil, uită că tocmai acestei „porniri maimuţăreşti", de-a încerca, de-a gusta şi de-a cerceta fiecare lucru în parte, îi datorăm faptul că oamenii sunt mai inteligenţi decât toate celelalte animale.

Efectele unor stimulări ca acestea, asupra desvoltărei remarcabilei inteligenţe a elefantului, au fost evidenţiate acum câţiva ani, de către marele paleontolog *Richard S. Lull*, dela Universitatea Yale. După cum a arătat şi *Herbert Spencer*, primul avantagiu, pe care elefantul îl are asupra celorlalte animale, constă în faptul că picioarele acestui uriaş sunt terminate nu prin copite, ci prin un fel de perne cărnoase. Asta n'ar fi însă destul, căci în cazul acesta elefantul patruped ar fi de două ori mai inteligent decât omul, care nu posedă decât două posturi de receptivitate tactilă — mâinile. Dificultatea stă în faptul că labele animalului n'au posibilitatea de-a apuca şi ridica până în dreptul ochilor, lucrurile ce-i ies în cale. Aceasta rămâne în seama trompei, graţie căreia, spune *prof. Lull*, elefantul are întrucâtva putinţa de-a rivaliza cu oamenii şi cu maimuţele, în desvoltarea creerului. Dacă elefanţii ar fi fost dăruiţi cu două trompe, terminate fiecare prin câte cinci sau şase degete, ei ar fi ajuns curând cu mult mai inteligenţi decât oamenii.

O altă asemănare ciudată între oameni şi elefanţi a fost relevată acum un an de către faimosul biolog englez, *Sir Arthur Thompson*. El atrăgea atenţia asupra faptului că elefantul avea un început de bărbie, trăsătură pe care n'o vedem decât la oameni şi la antropoide. După părerea lui *Thompson*, aceasta nu era un simplu accident. Desvoltarea bărbiei stă în strânsă legătură cu desvoltarea creerului — ea e una din modificările survenite în forma feţei şi a craniului, pe măsură ce dinţii au devenit mai puţin importanţi în viaţă, lăsând primul loc creerului.

Una din modificările evoluţiei umane, care după experţi ar fi încă în curs, este o treptată dispariţie a acestei bărbii, rezultând într'un spaţiu tot mai restrâns pentru dinţi şi alte transformări corespunzătoare. Poate că aceasta face parte din progresiva deteriorare, atât intelectuală cât şi fizică, a omenirei şi care se produce în rasele civilizate, de pe toată suprafaţa pământului.

Acum trei ani, într'o conferinţă ţinută la Facultatea Regală de chirurgie din Londra, faimosul anatomist, *Sir Arthur Keith* a de-

Inteligenţa omului se desvoltă odată cu simţul tactil. Din impresiile date de acesta naşte curiozitatea. Lucrul e evident la copilul de chinez din ilustraţia noastră.

Leopardul stă pe o treaptă mai ridicată în scara zoologică, deoarece felinele au labe sensibile.

Mâinile ajută pe artistă la exprimarea sentimentelor ei.

Numai datorită desvoltării membrelor anterioare, care au devenit mâini, maimuţele şi în genere antropozii sunt cele mai inteligente animale.

monstrat că punctul culminant al evoluţiei umane — după d.s coperirile de până acum ale ştiinţei e Cro-Magnonul o rasă dispărută de mai bine de zece mii de ani. Din fosilele *Cro-Magnonilor* s'a observat că au avut cranii şi creere mai mari decât ale oricărei alte rase cunoscute astăzi. Dar se mai vede în acelaş timp că aveau şi bărbii mai mari şi mai proeminente.

Nenumăraţi biologi sunt de acord asupra părerei că omenirea ar regresa, atât fiziceşte cât şi intelectualiceşte, şi expunerile întăresc teoria *profesorului Butler* că primejdia ar sta în neglijarea mâinilor.

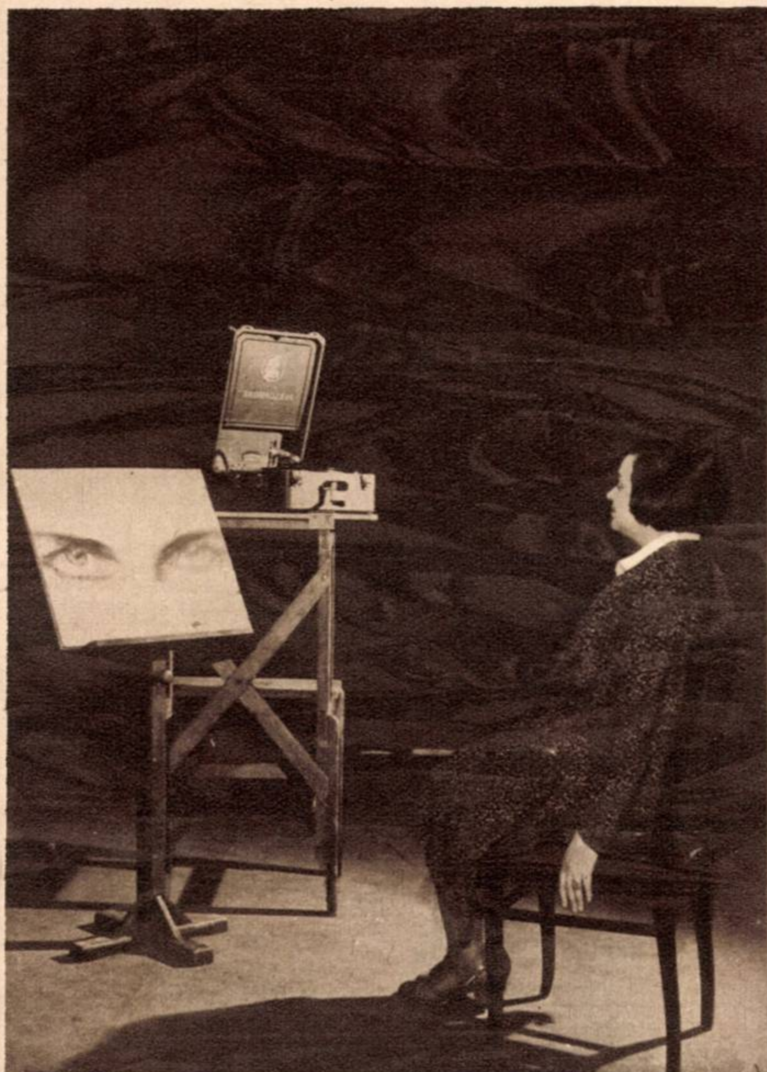
Primul pas către creerul omenesc de astăzi, l-a făcut acum nu ştiu câte sute de milioane de ani, un îndepărtat strămoş acuatic al actualelor animale de uscat. La această creeatură factorul *„gândire"* era mirosul. Primul pas spre creerul adevărat era un ghem de ţesuturi nervoase, în interiorul craniului, ce sta în strânsă legătură cu capetele nervilor olfactivi, din nas. Acest aranjament s'a dovedit suficient, vreme de câteva milioane de ani. Dar cu vremea, au câştigat şi ochii importanţă; apoi a mai survenit o altă modificare şi anume: gâtul a început a-şi pierde rigiditatea, ceeace permitea peştelui să întoarcă capul într'o parte şi într'alta, aşa că ochii puteau privi tot ceeace-i atrăgea atenţiunea. Curiozitatea, marele stimulent al desvoltării creerului modern, a făcut un mare salt înainte, în momentul când gâturile au devenit flexibile şi capetele mobile.

Nu mult după aceasta, s'au produs în vasta scară a evoluţiei alte două evenimente importante, pentru desvoltarea creerului. Unul a fost desvoltarea picioarelor, la nişte creeaturi acuatice care învăţaseră să respire deasupra apei, iar celălalt, a fost creearea posibilităţei de-a menţine sângele cald. Ambele au fost determinate de o ambianţă rece şi uscată. Uscăciunea a făcut să se simtă nevoia unei deplasări accelerate, pentru găsirea apei şi astfel au luat naştere picioarele, iar frigul a determinat aparatura ce menţine sângele la o temperatură ridicată, pentrucă altfel, vietăţile ar fi murit îngheţate, în cursul nopţilor reci. Ambele au sporit activitatea creerului şi în acelaş timp, valoarea acestui organ, dar lipsia încă marele stimul cerebral care, după cum am arătat mai sus, este mâna.

Găsim începuturile mâinei la o specie de creeaturi mici care, mânate parcă de curiozitate, au desvoltat labe asemănătoare cu ale antropoizilor şi un nas foarte lung. Ele mai trăiesc încă în unele colţuri de lume, se numesc *selonodoni* şi par nişte şoareci, cu botul foarte lung, deşi în fond sunt mai apropiaţi de om decât de rozătoare.

Animalele acestea au desvoltat labe cu care se pot căţăra în pomi. Din ele a pornit *lemurul,* care actualmente se găseşte mai mult în Madagascar şi posedă labe cu care se agaţă de ramuri, dar care nu prea pot apuca totuş obiecte. Ultimul pas a fost făcut atunci când câţiva din descendenţii lemurilor — maimuţe ce trăiau în pomi — au fost siliţi să se coboare pe pământ şi să umble în două picioare. Geologii cred că aceasta s'a întâmplat acum treizeci-patruzeci de milioane de ani, undeva în Asia Centrală, datorită unei lente dispariţii a pădurilor.

Ca atâtea alte evenimente survenite dealungul evoluţiei, ceeace părea a fi o mare nenorocire, s'a dovedit o binefacere. Silite să părăsească viaţa de copaci aceste maimuţe şi-au văzut eliberate labele din faţă, care, treptat, s'au transformat în mâini; din clipa aceea le-a fost cu putinţă să apuce diferite obiecte, ce le ieşiau în cale şi să le privească de aproape. Acesta a fost probabil marele, capitalul pas spre desvoltarea de astăzi creerului.

O PLACĂ DE GRAMOFON CARE HIPNOTIZEAZĂ

S'au făcut cercetări pentru hipnotizarea unui mediu cu ajutorul unei plăci de gramofon vorbită de un hipnotizator. In fotografia noastră vedem mediul în transă sub influența plăcii de gramofon.

MAE WEST LA CURSE

Blonda Mae West, care a încercat să lanseze moda femeilor cu forme pline, se lasă fotografiată cu orice prilej. Iat-o la curse la Los Angeles. N'aveți impresia că s'a îngrășat puțin?

FEL DE FEL

O SENZAȚIE PENTRU JUCĂTORII DE CĂRȚI

O senzație pentru jucătorii de cărți o constitue noua invenție lansată în America: un aparat care împarte cărțile automat. Vedem în fotografia noastră, aparatul în funcțiune.

HIGIENA SOLDAȚILOR

La școala de infanterie din Oxford se dă mare importanță higienei. In fiecare dimineață, în front, elevii trebue să-și clătească gura la comandă.

CE POATE FACE O CĂSNICIE fericită?

Distinsul sociolog american HARNELL HART arată că dragostea nu e suficientă spre a face o căsnicie fericită; că profesiunea indivizilor joacă un mare rol în această chestiune. Geografia e şi ea surprinzător de importantă şi că cei cari au la activ mai multe divorţuri, prezintă prea puţine şanse pentru o căsnicie durabilă.

„Probabil că în câţiva ani ne vom despărţi, dar ce importă, principalul e să mă văd măritată", acestea sunt cuvintele multor fete, care fac un astfel de pas cu uşurinţă, de ochii lumei, când în realitate actul acesta ar trebui să fie începutul unei vieţi de construire şi realizări. Şi astfel nu e de mirare că numărul divorţurilor, aproape că echivalează cu acel al căsătoriilor.

Căsătoria nu este un joc, iar întemeerea unui cămin se loveşte de tot atâtea dificultăţi şi comportă tot atâta risc, ca şi o întreprindere comercială. Deci, tinerii cari se îndrăgostesc, au nevoe de o serie întreagă de sfaturi, fondate nu pe sentimente, ci pe fapte ştiinţificeşte verificate. Şi articolul de faţă tinde să dea câteva indicii în această direcţie.

D-rul *Harnell Hart*, distinsul sociolog, care deţine catedra de etică socială dela Seminarul Teologic din Hartford, prepară un volum de preţioase instrucţiuni matrimoniale.

Mii de rânduri s'au scris asupra mijloacelor de-a menţinea dragostea soţului, sau a soţiei. Dar în lumina obiectivă a cercetărilor statistice, toate acestea s'au dovedit de puţină valoare. Dacă oamenii se potrivesc, toate aceste reguli sunt inutile, iar dacă nu se potrivesc, nimic nu le poate veni în ajutor.

Dragostea e absolut esenţială dar nu suficientă. Toţi cei cari se căsătoresc sunt în genere îndrăgostiţi. Doctorul Hart compară dragostea cu un ciment, care uneşte cărămizile, pietrele sau alte blocuri, ce formează zidurile unei case. Dacă aceste blocuri nu se potrivesc, cimentul nu le va ţine multă vreme la un loc.

Tânăra mireasă e foarte sinceră, când spune că banii nu contează, dar statisticile dovedesc că mai târziu vor conta. In această privinţă s'a constatat că femeile de cultură mijlocie sunt mai pretenţioase, decât acelea care ating un nivel intelectual superior.

Profesiunea joacă şi ea un rol extrem de important. Astfel, prof. Hart spune:

„Bărbaţii cari prin ocupaţiile lor sunt obligaţi să călătorească mult, sau să lipsească adesea de acasă, în cursul nopţei, dau cel mai mare procent de divorţuri. Se remarcă printre aceştia actorii, muzicanţii, voiajorii comerciali, telegrafiştii şi telefoniştii, medicii, chirurgii şi gazetarii. Mai rar se întâlnesc divorţurile acolo unde ocupaţia permite bărbatului să-şi petreacă o bună parte din vreme acasă — astfel sunt agronomii, preoţii, meseriaşii şi profesorii".

Orice individ cu puţin bun simţ vă va spune că *„băiatul de viaţă"* devine un soţ prea puţin satisfăcător şi că unica fiică la părinţi, care creşte răsfăţată, face deobicei zile amare aceluia cu care se căsătoreşte.

Doctorul Hart mai spune că persoanele divorţate prezintă prea puţine şanse pentru o căsătorie fericită şi că aceste şanse se reduc, cu cât indivizii respectivi au la motivul lor mai multe divorţuri.

Dar nu toate defectele sunt atât de evidente. Astfel, tânărul care a fost un copil rău şi neascultător, va fi un soţ egoist. Pe de altă parte însă, copilul ireproşabil, fiul ascultător poate fi un tovarăş de viaţă tot atât de puţin convenabil ca şi cel dintâi — un fapt de care o fată, oricât ar fi ea de inteligentă, nu-şi dă seama decât prea târziu. Dacă tânărul a rămas cu obiceiul de-a se supune în totul mamei sale, el va aduce toate problemele matrimoniale înaintea acestei *„înalte curţi"*, o situaţie pe care puţine femei o pot suporta şi nici nu trebue s'o admită.

Doctorul Hart nu se mărgineşte numai la a da sfaturi în această veşnică problemă a căsniciei, el face liste în care clasează oraşele americane după şansele mai ridicate sau mai scăzute pe care căsătoria le găseşte, în fiecare din ele. Reproducem şi noi aceste liste, deoarece credem că nu sunt chiar lipsite de interes pentru cititorii noştri.

Oraşe în care şansele de căsătorie sunt slabe — indicăm procentul de femei necăsătorite la 22 de ani, care se căsătoresc înainte de treizeci.

Lowell, (Massachusets) 4 2.2; *Manhattan*, (New-York City) 43.1; *Cambridge*, (Massachusets) 46.0; *Boston*, (Mass). 46.8; *Wilmington*, (Delaware) 47.2; *Fall River*, (Mass.) 49.4; Providence (Rhode Island) 50.8; New-Haven, (Connecticut) 51.0; New Bedford, (Mass.) 51.3; Worcester, (Mass.) 52.1; Philadelphia (Pensylvania) 53.2; Atlanta, (Georgia) 53.4; Bridgeport, (Connecticut) 53.8; Hartford (Conn.) 53.8; Norfolk (Virginia) 53.9.

Oraşe în care şansele de căsătorie sunt ridicate, — indicăm procentul de femei necăsătorite la 22 de ani, care se căsătoresc până la 30.

Premiata unui recent concurs de frumuseţe. O astfel de femee prezintă prea puţine şanse pentru o căsătorie fericită, pentrucă în majoritatea cazurilor frumuseţea e însoţită de un nesuferit egoism.

S'au scris multe istorioare romantice despre infirmiere care sfârşesc prin a se căsători cu pacientul bogat, pe care l-au îngrijit. In viaţa de toate zilele, aceasta se întâmplă foarte rar.

Dallas, (Texas) [illegible]; Houston (Tex.) 66.0; Oakland, (California), 67.7; Queens Borough, (New-York City) 66.6; Salt Lake City, (Utah) 65.6; Detroit, (Michigan) 65.4; Richmond Borough, (New-York) 65.2; Grand Rapids (Michigan) 65.2; Toledo, (Ohio) 64.6; Kansas City, (Kansas) 63.7; Spokane, (Washington) 53.7; Akron, (Ohio) 63.0; Fort Worth, (Texas) 62.9; Yonkers. (New-York) 62.1; Milwaukee (Wis.) 62.1.

Din aceste liste se vede că în genere orașele Nouei Anglii sunt cele mai puțin favorabile pentru tinerele femei, care vor să se căsătorească. Dintre orașele cu cele mai slabe șanse pentru căsătorie, majoritatea se află în pomenita regiune și asta datorită în parte faptului că industriile din Massachussets și Statele înconjurătoare utilizează un mare număr de femei, creeând astfel surplusuri, menite să favorizeze foarte puțin unirile.

Orașele cu cele mai multe șanse de căsătorie pentru femei sunt acelea din regiunea Michiganului, Ohio și din Nordul Indianei, pentrucă industria automobilă întrebuințează aci un mare număr de bărbați tineri și liberi.

Logodna este perioada în care tinerii trebue să vadă dacă se potrivesc și trebue să dureze destul, pentru creearea unei certitudini. O persoană neglijentă nu trebue să se căsătorească cu una căreia îi place ordinea, dar un astfel de defect nu se prea trădează în cursul logodnei. Vizitele frecvente făcute reciproc acasă, sunt foarte edificatoare, iar întâlnirile cât mai dese, între familiile celor doi tineri, sunt poate și mai eficace, pentrucă, ceilalți nefiind îndrăgostiți, văd mai clar.

Dăm mai jos opt condițiuni de potrivire. Perechea care le îndeplinește pe toate trebue să fie considerată că are multe șanse pentru o căsnicie fericită:

1. *O senzație de fericire, în prezența creeaturei iubite.*
2. *Neastâmpăr și nemulțumire, atunci când sunt despărțiți.*
3. *O mare asemănare de gusturi.*
4. *O dorință vie de a-și împărtăși impresiile.*
5. *Dorința de-a înțelege și de-a ține seamă de punctul de vedere al celuilalt — dorință care trebue încercată de către ambele părți.*
6. *Preocupările unuia trebue să graviteze în jurul celuilalt.*
7. *Indrăgostiții sunt mândri unul de celălalt.*
8. *Mai presus de toate, persoana care iubește cu adevărat, dorește cu aprindere succesul și fericirea celeilalte.*

Există unele profesiuni care oferă femeilor mari șanse de căsătorie, ceeace nu e atât de important, cât faptul că le deschide perspective mai largi, adică posibilitatea unor alegeri mai fericite. Doctorul Hart a clasificat aceste profesiuni, în ordinea valoarei lor matrimoniale: *Actrițe, contabile, stenografe, gazetare, vânzătoare, casierițe sau chelnerițe într'un hotel, într'o cafenea sau cofetărie, infirmiere, profesoare și doctorițe.*

Doctorul Hart mai spune că în rândurile profesoarelor din învățământul superior, căsătoriile sunt mai rare și că numai jumătate din numărul total al infirmierelor ajung să se căsătorească.

Știința confirmă ceeace femeile spun în genere și anume că timpul pune asupra lor un bir mai mare decât asupra bărbatului; dar perspectivele se reduc repede pentru ambele sexe, după primii treizeci de ani. Printre cetățenii albi ai Statelor Unite șansele căsătoriei atingeau maxima pentru femei la vârsta de 22 de ani. Dintre acelea rămase singure până la această vârstă, 15,5 la sută ar putea spera să se căsătorească în cursul anului. După această vârstă urmează un vertiginos declin. Dintre femeile necăsătorite până la 35 de ani, nu mai mult de două la sută pot spera să-și găsească un tovarăș în cursul anului, iar la 45 de ani, șansa e de unu la sută. Șansele matrimoniale ale bărbaților ating culmea la 23 de ani, când 14.7 la sută au perspectiva de-a se căsători în cursul anului. Procentul lor scade ceva mai încet. La 35 de ani, cinci sau șase la sută dintre bărbații rămași flăcăi au perspectiva de-a se căsători în cursul anului, iar la 55, aproape unu la sută dintre celibatari mai poate considera, fără să fie ridicul, perspectiva de-a deveni mire în cursul celor douăsprezece luni.

Persoanele bătrâne nu se pot împăca cu cele tinere și situația e cu atât mai penibilă, atunci când soția e mai în vârstă.

Deasemeni e o mare greșală unirea unei persoane culte, cu una inculă. In prima perioadă, îndrăgostiții au impresia că identitatea de gusturi joacă prea puțin rol, atâta vreme cât pot sta mână în mână. Dacă li se pune această problemă, ei spun că o vor rezolva printr'un compromis. Soțul va merge într'o seară la concert, spre a face gustul soției, iar femeea va merge într'o altă seară la un match de box, spre a face plăcere bărbatului. In practică însă, acest sistem nu prea merge. Bărbatul adoarme la concert, iar în seara următoare, se duce singur la box, pentrucă femeea are o durere de cap. Doctorul Hart admite că aceste compromisuri nu sunt cu totul imposibile, dar le privește cu scepticism. Intr'o căsătorie ideală nu încape compromisuri.

Persoanele de religii diferite nu trebue să se căsătorească dacă vreuna din ele își ia religia în serios — altfel, nu există nici un inconvenient. Persoanele căsătorite fără ceremonie religioasă ajung mai adesea la divorț, dar doctorul Hart observă că dacă nu sunt cu adevărat credincioase, serviciul unui preot nu le poate aduce noroc.

E. A.

Un milion pentru un stomac

Este vorba desigur de un stomac nou.

Câte persoane suferinde de stomac ar da această sumă — dacă ar avea-o — pentru a putea, dacă nu să schimbe acest organ, cel puțin să se vindece definitiv de stomac. Un stomac bolnav poate fi considerat ca a 11-a plagă a Egiptului. Indispozițiile stomacale se datorează de multe ori excesului de aciditate pricinuit de fermentația alimentelor rău digerate și care fermentează în stomac, sau alimente grele sau prea picante. Acrelile gazele din intestine și stomac sughițurile, dispepsia, crampele senzațiile de arsură sunt simptome care nu trebuesc neglijate și care nu rezistă cinci minute unei jumătăți de linguriță de Magnesia Bisurata luată în puțină apă imediat după fiecare masă sau imediat ce se simte nevoe. Magnesia Bisurata înlătură aproape instantaneu excesul de aciditate și evită inflamația mucoaselor stomacului. De vânzare la toate farmaciile și drogheriile la prețul de Lei 75.— sau în format mare economic la prețul de Lei 110.—

REALITATEA ilustrată

Dolores del Rio și Al. Jolson în „Wonder-Bar"

WONDER BAR

Hollywoodul a lansat de curând o operetă fantastică, supranumită în lumea întreagă, opereta minune.

Este vorba de „Wonder-Bar” realizare care ori unde a fost prezentată a cunoscut cel mai răsunător succes de public.

O acţiune pasionantă, dramatică, sentimentală şi romantică, stă la baza acestei operete care va constitui fără îndoială un triumf al actualei stagiuni cinematografice.

Pe lângă acţiunea originală, care se desfăşoară ntr'un mediu care n'a fost prea des utilizat pe ecran, „Wonder-Bar” se bucură de o distribuţie formidabilă.

In fruntea ei, stau cele mai reprezentative vedete ale filmului american: Al Jolson şi Dolores Del Rio. Alături de aceşti aşi ai ecranului găsim pe Dick

Un grup de dansatori din „Wonder-bar”.

Sus: *Dick Powell, Ricardo Cortez, Dolores Del Rio, Al Jolson în barul minune.*

Powel. Kay Francis şi Ricardo Cortez. Şi în afară de aceste cinci staruri de mare envergură găsim încă alte 16 vedete.

Un impresionant batalion de girls, completează formidabila distribuţie a acestui film.

Melodii încântătoare întovărăşesc tot timpul acţiunea acestui film excepţional care va fi prezentat în viitorul program al cinematografului Trianon.

Ricardo Cortez şi Dolores Del Rio în „Wonder-Bar”

REALITATEA ilustrată

ANUL VIII No. 407

7 NOEMBRIE 1934

10 LEI

Prima femee în stratosferă

Fratele geamăn al prof. August Piccard, doctorul Jean Piccard, a făcut, săptămâna trecută, în tovărăşia soţiei sale, Jeana, o ascensiune în stratosferă. — Vedem pe cei doi astronauţi în faţa barometrului, de un gen nou, special construit, care le-a servit la ascensiune

Horia Cloșca și Crișan

MOTTO:
„Până-a fost Horia împărat
Domnii nu s'au descultat
Nici în pat nu s'au culcat
Prânz la masă n'au mâncat...”

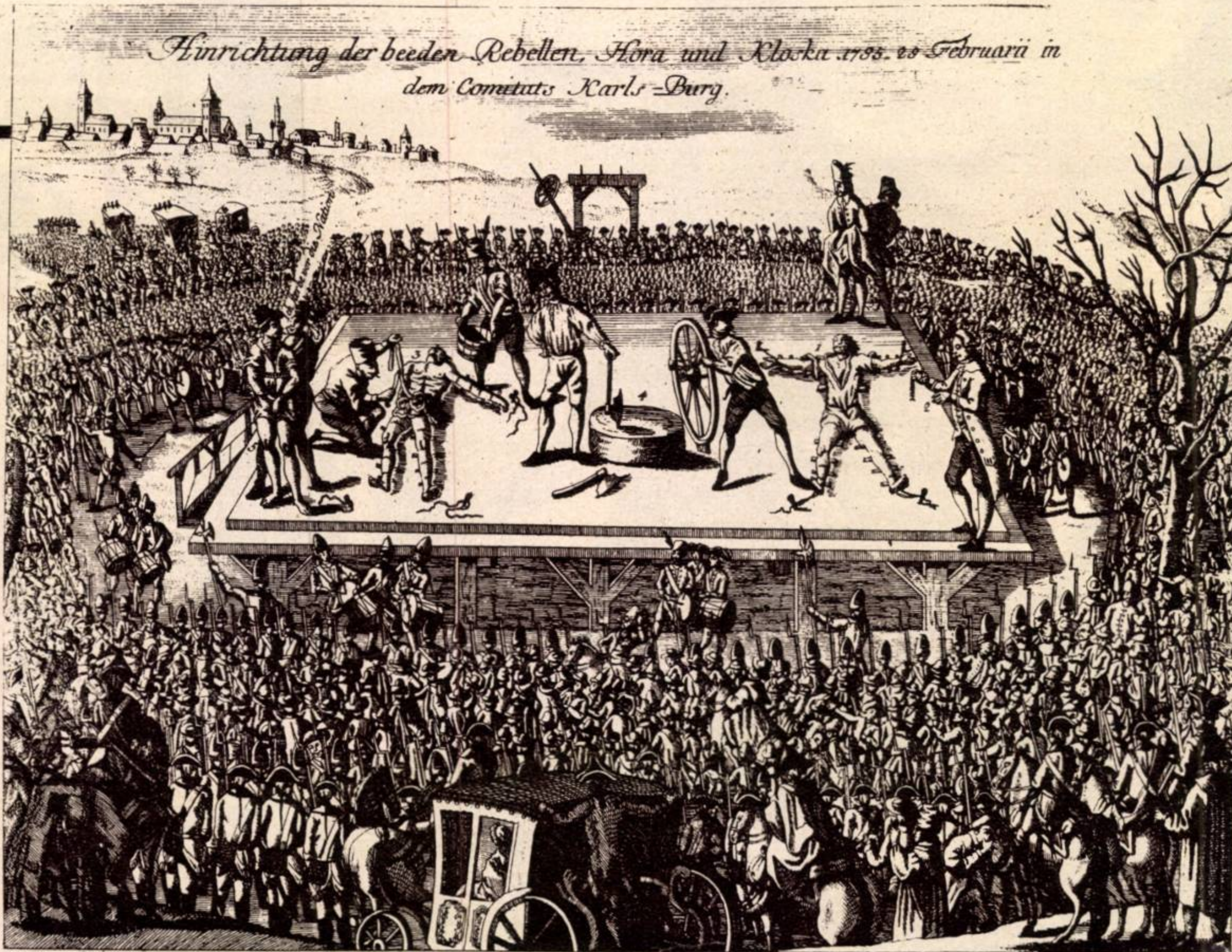
MUNȚII Abrudului, cu pădurile lor minunate de fagi și mesteacăni, numiți pentru bogățiile nesfârșite ale subsolului *„California Transilvaniei”*, au fost locul de plecare a revoluției țăranilor români, conduși de Horia, Cloșca și Crișan, împotriva feudalilor unguri. Exploatarea magnaților din Ardeal — ca dealtfel a feudalilor de pretutindeni — era aprigă. Iobagul, legat de pământ, trebuia să se supue în totul seniorului, care avea asupra lui jurisdicția supremă, atât pentru a-l znopi cu bătaia, a-l închide și chiar a-l pedepsi cu moartea. Marele istoric *A. D. Xenopol* dă o descriere amănunțită a acestei robii economice. *„Silit era iobagul să muncească până la 6 zile pe săptămână în folosul stăpânului său și nu era cruțat nici în zilele de sărbători ortodoxe, decât doar dacă erau în aceleaș timp sărbători ale celorlalte religii dominante în Transilvania. Toți băeții iobagului erau luați de către boer la muncă, împreună cu tatăl, de multe ori în locuri îndepărtate, unde rămâneau câte 3-4 săptămâni, așa că propria lor gospodărie rămânea de izbeliște. Femeilor și fetelor iobagului li se dădea la curte să toarcă și să țeasă, sau alte slujbe de rând, ori erau silite să împlinească poftele stăpânilor. Tot timpul țăranilor era luat de nobil, dar pe deasupra, trebuiau să plătească nenumărate dări. Dădeau pe an câte 2 florini și 33 de creițari, un stânjen de lemne și o cofă cu unt. La nașterea fiecărui copil al boierului, iobagii erau datori să aducă plocon câte-o găină; la Paști, două coaste afumate de porc, sau o găină; la Sf. Gheorghe un miel gras; la Crăciun, o găină și 10 ouă; în fiecare vară, doi pui, 200 de melci, două măsuri de ovăz și o bucată de rășină. Din ceeace pescuia, domnul lua jumătate. La vânătoare iobagul nu putea merge neavând voe să poarte arme, sub pedeapsă de a i se tăia mâna dreaptă. In schimb era dator să cumpere carnea vitelor moarte ale magnatului; preoții era obligați să îngrijească în timpul iernii de câinii seniorului; când trecea peste podurile domnului, iobagul era dator să plătească o taxă, chiar dacă avea treabă pentru stăpân; nu avea dreptul să-și macine făina nici chiar acasă, ci numai la moara boerului; până și gunoiul vitelor sale trebuia să-l ducă pe moșia boerului, ca îngrășământ. Iar femeile iobagilor, pe lângă că erau obligate să cultive cânepa și inul stăpânului, până ce le prefăceau în pânză, mai trebuiau să-și aducă la timpul cuvenit gâștele la curte și să le smulgă acolo, ca să-i rămână boerului penele și puful.*

Și pe lângă această exploatare sângeroasă — comună aproape tuturor țăranilor din acea vreme — românii din Transilvania aveau

Horia și Cloșca, cei doi luptători desenați după natură la 3 Ianuarie 1785

Executarea „rebelilor“ Horia și Cloșca la 28 Februarie 1785.

Die zu der Execution des Hora und Klotska aus allen Dörfern des Huniader und Zalauter Komitats nach Karlsburg kommandirte 2000 Bauren vermutheten, es sey wegen Frohndiensten; allein sie wurden bey der Hinrichtung mit 3. Kreisen von der Infanterie, den Comitatsbeamten, und der Cavalerie eingeschlossen, und musten nebst ihrem Anführer zusehen, wie zu erst Klotska gerädert ward. 1. Diese Operation geschahe ohne zuziehen des Walzes und ohne Herzstoß, ja es ward noch dadurch beschärft, das jeder Arm und jedes Bein an 4 Orten zerschmettert werden muste. Bey jedem Stoß wurden 3. Minuten ausgesezt. 2. Sodann wurde ihm noch lebendig der Leib aufgeschnitten, das Eingeweide herausgerissen 3. der Kopf abgehauen und dann erst der Rumpf geviertheilt 4. Er soll die erschröcklichste Flüche dabey ausgestoßen haben; allein das immerwährende Getromel zahlreicher Tambour verhinderte die Leute etwas zu hören. 5. Hora gieng hierauf voll Hochmuth zu seinem Radgerüste und sagte: Ich sterbe vor die Nation; und ohne einen Laut zu geben, oder ohne die mindeste Zuckung von sich spühren zu laßen. Die Viertel sind wie gemeldet auf die Landstraßen, die Köpfe aber vor jedes eigenen bewohnten Haus an einem Pfahl aufgesteckt worden. Nunmehro wird bald die Reihe an 150 den Komitatsgerichten überlieferten Wallachen kommen, die den Landesgesetzen gemäß gespießt werden sollen.

La executarea lui Horia și Cloșca au fost aduși 2000 de țărani din comitatele Huniazilor și Zalanților. Ei au fost transportați pe locul de execuție și inconjurați cu trei cercuri de infanterie și cavalerie. Au trebuit să asiste la execuție. Intâi a fost tras pe roată Cloșca. La interval de trei minute fu tăiat în patru locuri diferite la picioare și la mâini (1). După aceasta — viu încă fiind — i s'a tăiat pântecul și i s'au smuls intestinele (3). Abia după aceasta i-a fost tăiat capul și i s'a ciopârțit trupul. Se spune că tot timpul cât a durat execuția, Cloșca a proferat cuvinte de ocară care erau acoperite însă de sunetul tobelor. Horia s'a urcat apoi pe platoul de execuție și a rostit doar cuvintele: „mor pentru patrie”. Apoi, n'a mai spus nici un cuvânt. Execuția lui s'a făcut în aceleaș fel.

ORIGINILE NAȚIONALISMULUI ROMANESC

de *Alex. Vaida Voevod*

Solicitat de noi D. Alexandru Vaida Voevod, ne trimite spre publicare rândurile de mai jos. Tot Domnia-Sa a binevoit să ne pună la dispoziție stampele pe care le publicăm în acest număr, în paginile închinate memoriei luptătorilor naționaliști Horia, Cloșca și Crișan.

Ideile iosefine au fost schinteile care au aprins în sufletele românilor lui Horia nu numai focul sfânt al dorului de libertate ci, în acelaş timp, contrar intențiilor împăratului, de unificare etnică a popoarelor sale, au trezit la viață stăruințe viu manifestate de diferențierii de organizare conștientă, națională, independentă. Abia începută revoluția: „Cloșca și Crișan declară înaintea poporului din comuna Mogoș că dupăce vor extermina pe toți ungurii, întreg principatul acesta (al Transilvaniei) are să fie administrat numai de funcționari de națiune română pe cari îi vor numi căpitanii Horia și Cloșca (N. Densușianu, op. citat). De asemenea, tot în 1784, țăranii zarandani cereau ca, să fie instruiți ca soldați în limba română, iar călătorilor, din ținutul Zarandului, le eliberau pașapoarte românești. Încă din luna Septemvrie 1784, țăranii din Transilvania, declară în general: „Țara asta e țara românească..." Iar țăranul Florea Cosma din Gârbău, se exprima astfel către nobilul Szentpáli: „Țara asta e a noastră, a voastră e țara ungurească și în scurtă vreme vă și scoatem noi de aici". (N. Densușanu op. cit.).

Astfel s'a născut din ideile iosefine de unificare a popoarelor ideia, diametral opusă și stăruința, de a-și afirma fiecare popor naționalitatea și a-i contopi pe cei de alt neam. Sovinismul național în nici o țară nu s'a manifestat cu atâta violență ca în monarchia habsburgică. El a fost trezit la viață de împăratul Iosif al II-lea și a dăinuit, crescând neîncetat, până la împlinirea vremurilor, când, ajungându-și ideia națională apogeul, s'au înfăptuit statele libere, ale neamurilor obijduite, prin descompunerea Austro-Ungariei. LASAMANTUL IDEILOR LUI HORIA A FOST GERMENELE NAȚIONALISMULUI ROMANESC. Feudalii au prevăzut ceeace îi aștepta. În memoriul magnaților înaintat împăratului ei constată: „Câte sate românești atâția Horia sunt în Ardeal și nu-i va putea liniști nici un fel de regulament urbarial...".

D. Alexandru Vaida-Voevod la masa de lucru

Iată o stampă din care se vede în chip impresionant, tragica și bestiala execuție a luptătorilor Horia și Cloșca. Toporul și roata măcelăresc trupurile acestor români, care au luptat pentru dreptate și libertate.

Eterna revoltă a lui Horia, Cloşca şi Crişan

de F. ADERCA

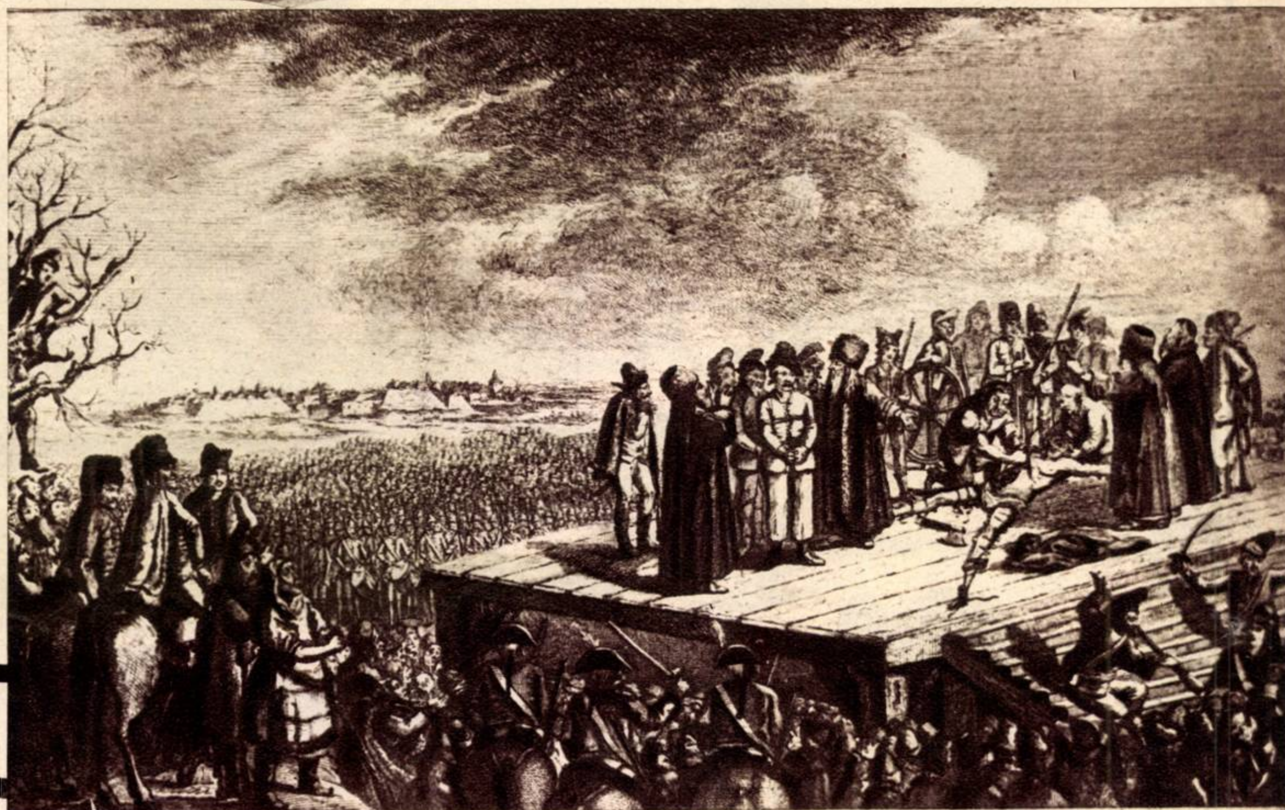
Cei trei ardeleni din care doi au fost traşi pe roată şi al treilea s'a spânzurat în închisoare, dobândesc, pentru noi românii, valoarea de simbol naţional, sfânta treime a suferinţelor sub asuprire străină.
Sunt numai cincisprezece ani de când provinciile locuite de români şi înstrăinate de vitregia istoriei, s'au înapoiat la vatra lor, la vechiul regat; e firesc să vedem pe cei trei martiri ardeleni în lumina simţirii naţionale. Aşa îi văd conducătorii de azi ai Statului nostru şi sărbătoarea naţională pe care o pregătesc celor trei mucenici de-acum o sută cincizeci de ani, e mai mult decât îndreptăţită, e o datorie şi un semn de conştiinţă al urmaşilor.
Dar au fost *Horia, Cloşca şi Crişan* numai nişte răsvrătiţi ai naţiunei române asuprite?... Partidul naţional-ţărănesc se pregăteşte să le comemoreze gloria şi pentru semnificaţia rurală a jertfei lor... *Horia, Cloşca şi Crişan* au fost români, de bună seamă, foarte români, teribil de români, aşa cum s'au mai ivit de la ei încoace şi alţi sfinţi ai românismului; dar au fost în primul rând ţărani iobagi, supuşi boerilor unguri, sclavi ai gliei, depe care n'au putut ridica ochii nici măcar cât vitele înjugate, spre stelele răcoritoare, după arşiţa zilei de muncă. Ei s'au îndreptat cu jalbă la Impăratul de la Viena, în numele românilor, desigur, dar s'au jeluit de asuprirea la care erau supuşi *ca muncitori de pământ*. Nu trebue să uităm că erau *muncitori de pământ*, şi ar fi suferit aidoma de-ar fi fost stăpânii lor nu unguri, ci de orice altă seminţie şi chiar boieri români.
Căci lupta omului de-a se elibera din torturile muncii animalice, de-a ieşi din jugul la care era împins de-atâtea ori, în locul boului necuvântător, se poate urmări de-alungul mileniilor, pe toată suprafaţa acestui glob.

Cloşca şi Horia, conducătorii răscoalei

✶

E aproape sigur că Impăratul, care nu totdeauna se împăca uşor cu pretenţiile şi zarva micilor tirani localnici, din cuprinsul vast al împărăţiei, a dat de trei ori încuviinţare celor trei români şi le-a întărit nesupunerea faţă de jafurile şi împilarea marilor proprietari, cu un document scris. A dat porunci slujbaşilor împărăteşti să se îngădue plugarilor români aceleaşi înlesniri caşi altor plugari, de altă seminţie din Imperiu, şi să nu li se mai ia a zecea piele, după ce fuseseră jupuiţi de celelalte nouă. Dar când şi unde au fost slujbaşii mai tari decât stăpânii pământului, cărora le sărutau cizma unsă cu grăsime de porc? Ţăranii români din Ardeal s'au ridicat la 1784, au dat foc conacelor şi au ucis, pentrucă asupritorii lor nu împliniau cuvântul Impăratului. Şi ar fi dobândit poate până la urmă o uşurare a muncii lor de iobagi, dacă nevoile unui răsboi n'ar fi silit pe Impărat la o împăcare cu moşierii ardeleni — şi preţul împăcării a fost înnăbuşirea în sânge a răscoalei, tragerea pe roată şi uciderea căpeteniilor.
N'au păţit la fel, cu atâtea veacuri înainte, ţăranii din *„Ile de France"*, peste care năvăliseră nobilii englezi, navarezi şi francezi?... Ei s'au căciulit de câteva ori, apoi în 1358 s'au ridicat cu topoare şi furci, au dat foc castelelor şi pătulelor, au ucis cuconii şi cucoanele precum şi slugile lor. Răsbunările au fost — ca pretutindeni — tot atât de cumplite. *Charles de Navarre* înfrânge, în acelaş an, răsmeriţa iobagilor francezi. In tabăra lui soseşte pentru a cere pace, a se supune şi a se ruga de omenie *Guillaume Cale*, împreună cu alţi ţărani. Ei sunt puşi la tortură, lui *Cale* i se aşează pe cap o coroană de fier înroşit în foc, şi apoi li se tae, tuturor, capetele.
N'au păţit la fel ţărani englezi, care au fost vânaţi de borei, mai

Horia şi Cloşca pe platoul de execuţie.

amarnic ca fiarele sălbatece?... In Anglia nici nu maí sunt țărani. Atât a fost de strașnică vânătoarea de-atunci.
Caracterul rural al răscoalei românilor din Ardeal îl putem înțelege și mai ușor, văzând mucenicia lui *Doja Gheorghe* zis Secuiul, tot de sânge românesc, dar catolicizat, care în 1514 voise să plece cu toți secuii, muncitori de pământ, în cruciadă. Era un fel de fugă de la munca amarnică de rob, a clăcașilor secuii. Dar boerii s'au împotrivit și atunci secuii au atacat castelele, au dat foc și au ucis. Cași fratele lui de suferință iobagul francez *Cale*, secuiul *Doja Gheorghe* a fost înfrânt de *Zapolia*, principele Transilvaniei, și pus pe un tron de fer, înroșit în foc.
Mișcarea lui *Tudor Vladimirescu*, la începutul veacului al 19-lea, a avut și ea un caracter național, dar răsunetul a pătruns în deosebi pătura țărănească și a micilor proprietari de pământ, jecmăniți de armatele străine și de prinți venetici.
In toate țările agrare, revoltele țăranilor au fost molima care se ivia regulat, ca pojarul la copii. In 1905 țăranii din regiunile *Balticei* au dat un atac împotriva baronilor, de care fiii de boeri, scăpați cu viață, n'au uitat nici acum. In 1907, țăranii din România lasă întinși pe drumuri și în preajma satelor, câteva mii de victime, după ce dăduseră foc și uciseseră boeri, îndeplinind și ei milenara tradiție a revoltelor țărănești, cu milenara, fatala înfrângere, în propriul lor sânge.

*

E bine că se împlinesc acum o sută cincizeci de ani de la mucenicia țăranilor *Horia, Cloșca și Crișan* din Ardeal. Era și timpul!
Căci problema țărănească nu mai interesează de mult pe țărani, ca țărani, ca muncitori de pământ, ci întreaga obște românească, în măsura în care are conștiința existenței ei. Niciun stat nu-și mai poate îngădui luxul de-a lăsa în sclavie și neștiință, asemenea vitelor și fiarelor sălbatece, o pătură socială, cu atât mai puțin o clasă de oameni care alcătuesc marea majoritate a populației.
Căci serviciile pe care, direct sau indirect, le cere statul modern unui cetățean, sunt atât de mari, atât de grele, atât de însemnate, încât s'ar pune într'o stare de slăbiciune și inferioritate periculoasă, dacă n'ar ajuta însuși pe cetățeni, în pregătirea lor, dacă nu s'ar sili să le ridice nivelul de viață.
Ultimul răsboi în deosebi, când armata s'a confundat cu însăș națiunea — ajungând la o adevărată *„națiune armată"* a făcut dovada definitivă că ceeace numim *„iubirea de patrie"* și ceea ce înțelegem prin *„eroism"*, nu sunt îndestulătoare pentru o re-zistență serioasă. Eroismul supraomenesc al armatei sârbe n'a putut opri puhoiul armatelor cutropitoare, care veneau de la miazănoapte cu un parc de tunuri și mitraliere, nemaipomenit în 1914. Mânuitorii unor astfel de unelte n'aveau nevoe de nici un fel de *„eroism"*: Lor le era de-ajuns să aibe mașinile morții în număr copleșitor și să știe de-acasă, din atelier și uzină, să le mânuiască. Țăranul sârb, crescut între vite și cu porcii, în pădurile muntelui, era sortit înfrângerii, chiar dacă adversarul lui, bine înarmat, modern echipat, ar fi fost un simplu mercenar. Aceeaș soartă au avut-o în 1916 țăranii români. Să nu uităm!...
Căci *„țărănimea"* nu poate constitui un temeinic fundament național, precum agricultura devine o întreprindere falimentară, dacă rămâne la metodele de lucru patriarhale. Pământ, destul pământ pentru țărani nu va fi niciodată — și răsmerițele țărănești, care s'au ivit din zarea mileniului trecut, s'ar eterniza, fără o intervenție a conștiinței sociale, naționale, pentru eliberarea omului din beznele pământului.
Cu toate ipocritele miorlăeli ale unor subvenționați poeți ai Siguranței, care cântă trimestrial *„frumusețea"* vieții rurale, viața rurală este o stare primitivă, din infernul căreia țăranii, ei, cei dintâi, caută să scape.
Nu mai este vreme de pierdut!...
Binecuvântată fie amintirea lui *Horia, Cloșca și Crișan*, al căror nume închide în el toată tragedia muncitorului de pământ, răsvrătit etern, împotriva blestemului care înjugă pe om, alături de vita lui!
Neamul românesc eliberat de asuprirea politică străină, trebue să ajungă la conștiința supremă a existenței lui, făcând însfârșit odată pentru totdeauna deosebirea între animalul de muncă și om, ajutând omului primitiv de la țară să se ridice de sub coșar, în două picioare, punându-i în mână uneltele cele mai noui de lucru, construindu-i un adăpost omenesc, lui și copiilor lui, înlesnindu-i să ajungă până la deplina cuvântare a limbii și înțelegerea cu nuanțe a gândirii lui.
Și până atunci, *Horia, Cloșca și Crișan*, vor pătimi mai departe, cu fiecare țăran răstignit și tras pe plugul lui ruginit...

F. ADERCA

Horja der Hauptanführer und Urheber der im Jahr 1784 in dem Großfürstenthum Siebenbürgen ausgebrochenen Aufruhr der Walachen. Glocska sein vorzüglicher Anhänger, und zweytes Haupt der Rebellen. so den 30 Dec. 1784. gefänglich eingebracht wurden.

O stampă care reprezintă pe Horia și Cloșca. Dedesubtul figurilor lor, semnul sfânt al răsculaților: „Horia Rex Daciae".

Actualităţi

Ministrul sănătăţii dr. Costinescu, însoţit de d. dr. G. Severeanu, vizitând standurile expoziţiei s'a oprit la acel al firmei „SANAX", reprezentantul din Bucureşti al casei „GENERAL ELECTRIC X-RAY CORPORATION" din Chicago. cea mai importantă organizaţie din lume, pentru fabricarea aparatelor de radiologie şi electrologie.

In ziua de 31 Octombrie 1934 s'a închis Expoziţia târg a industriei naţionale. In fotografia noastră, d. Cezar Popescu, comisarul general al expoziţiei, pronunţându-şi discursul de închidere.

Primul congres naţional de radiologie şi electrologie medicală

In zilele de 26-28 Octombrie 1934, a avut loc în localul Facultăţii de Medicină din Bucureşti „Primul congres naţional de radiologie şi electrologie medicală".
O expoziţie de aparate, filme, cărţi, etc., electroradiologice a însoţit congresul. Lucrările remarcabile ştiinţifice prezentate şi organizarea perfectă au asigurat acestuia o reuşită desăvârşită şi bine meritată.

Prof. dr. Marinescu, Agr. dr. Severeanu (preşedintele congresului), prof. Valaori (reprezentantul Ministerului Instrucţiunii Publice); col. dr. Giurea (secretar general şi organizatorul congresului); prof. dr. Bourguignon (reprezentantul Franţei, la congresul naţional de radiologie).

REALITATEA ILUSTRATĂ
Director: NIC. CONSTANTIN
Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREŢUL ABONAMENTULUI:
PE UN AN . . . . . 400 LEI
PE ŞASE LUNI . . . . . 200 „
PE TREI LUNI . . . . . 100 „
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
Bucureşti Str. CONST. MILLE 5-7-9
TELEFON 3-84-30
Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adevărul" S. A.

Horia, Cloșca și Crișan

(Urmarea articolului din pagina 4-)

voluționari, acordând amnistierea celor cari se vor supune poruncilor și se vor retrage în satele lor. *Horia* a respins însă această propunere. El își dădea bine seama că, chiar dacă împăratul ar fi fost sincer, nobilimea tot s'ar fi răsbunat împotriva țăranilor și nu ar fi câștigat nimic. Țăranii, încercuiți, întăresc satele și luptele continuă, fără nicio schimbare a pozițiilor, până când sunt înfrânți la *Mihăileni*. Această înfrângere, afirmă *N. Densușianu*, se datorește în mare parte episcopului ortodox *Nikitici*, care a trimis preoții să demoralizeze pe țărani, îndemnându-i la supunere. Pentru această faptă, *Nikitici* a primit o importantă sumă de bani din partea guvernului, ca *„despăgubire"* pentru cheltuelile făcute în timpul răscoalei.

TRĂDAREA

După înfrângerea dela *Mihăileni*, revoluția era terminată. *Horia* și *Cloșca* se refugiară în pădurea fără sfârșit din munții *Albacului*, numită *Scorăcet*. Și-au făcut o colibă din lemn și pământ și ziceau că așteaptă să le vină bani, ca să plece la Viena. In realitate urmăriau să vadă ce curs vor lua evenimentele.

Pretutindeni erau luate măsuri pentru prinderea lor. Până și la Viena, împăratul *Iosif* ordonase cancelariei să comunice poliției din Viena descrierea personală a lui *Horia* și *Cloșca*, pentruca să-i aibe în pază, în cazul când ar reuși să ajungă acolo. Mai mult încă, Guvernul din Viena interveni și la *Poarta Otomană*, ca nu cumva să acorde adăpost rebelilor.

Vice-colonelul *Kray* era însărcinat cu urmărirea și prinderea lui *Horia* și *Cloșca*. El primi sfatul să nu încerce o urmărire în munți, care n'ar fi dus la niciun rezultat, mai ales iarna, ci să caute să-i obțină prin vânzare. Și intr'adevăr, șapte locuitori din *Râul-mare*, ademeniți de premiul de 300 de galbeni, s'au pretat la acea mârșăvie. Iată cum raportează vice-colonelul *Kray* capturarea lui *Horia* și *Cloșca*:

„Prinderea lor s'a întâmplat în ziua de 27 a lunei trecute (Decembrie), sub un brad pe jumătate găunos, în jurul căruia au pus niște crengi și au făcut un foc mare ca să se încălzească. Țăranii de care m'am folosit, au dat de urma lor pe zăpada proaspătă. Ei prinseră mai întâi, la o depărtare mai mică, pe un păzitor al lor și-l siliră să le spună locul unde se află căpitanii. Țăranii invoiți să-i prindă erau în număr de șapte, dintre cari numai patru aveau puști și aceștia patru plecară înainte. Când se apropiară de colibă, Horia *îi primi cu prietenie și-i întrebă dacă umblă cumva după vânat, la care ei răspunseră că da, sunt siliți să caute vânat pentru armată (armata imperială), dar nu pot să găsească nimic și sunt pe jumătate înghețați. Atunci* Horia *îi invită să șează la foc. Doi din țăranii aceștia se așezară lângă Horia și alți doi lângă Cloșca."*

Mai departe *Kray* descrie cum doi dintre țărani, cei mai siguri — adică cei mai trădători — *Ștefan Trifu* și *Nuțu Mătieșu* s'au năpustit asupra căpitanilor și ajutați de ceilalți au reușit să-i doboare. *Horia* izbutește totuș să arunce în foc niște hârtii compromițătoare. La închisoare, ei neagă cu îndârjire orice participare la revoluție. Recunosc numai că au fost în delegație la Viena. *Crișan*, arestat cu o lună mai târziu, face oarecari mărturisiri. Dar după puține zile de captivitate se spânzură în închisoare, cu nojițele dela opinci. El nu voia să fie dat pe mâna călăilor.

EXECUȚIA

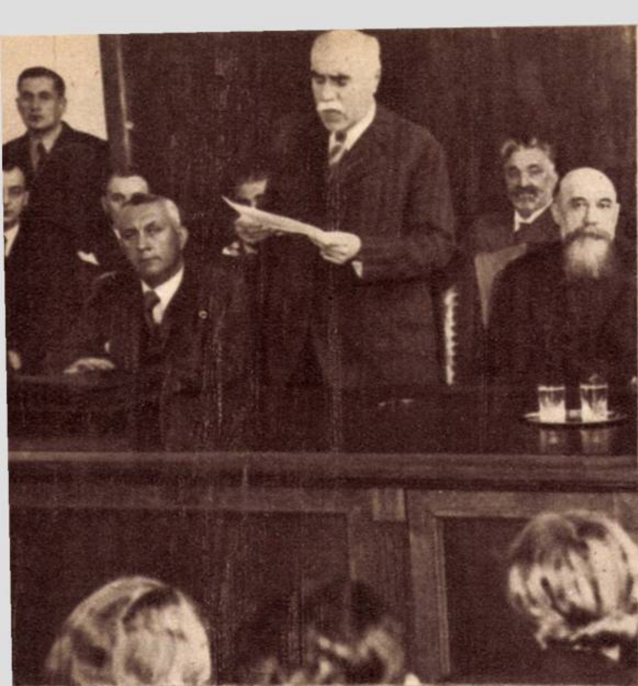
O cunoaștem din toate cărțile de istorie. In ziua de Luni 29 Februarie 1785, cei doi conducători au fost trași pe roată, în fața unei mari mulțimi de țărani, siliți să asiste la execuție.

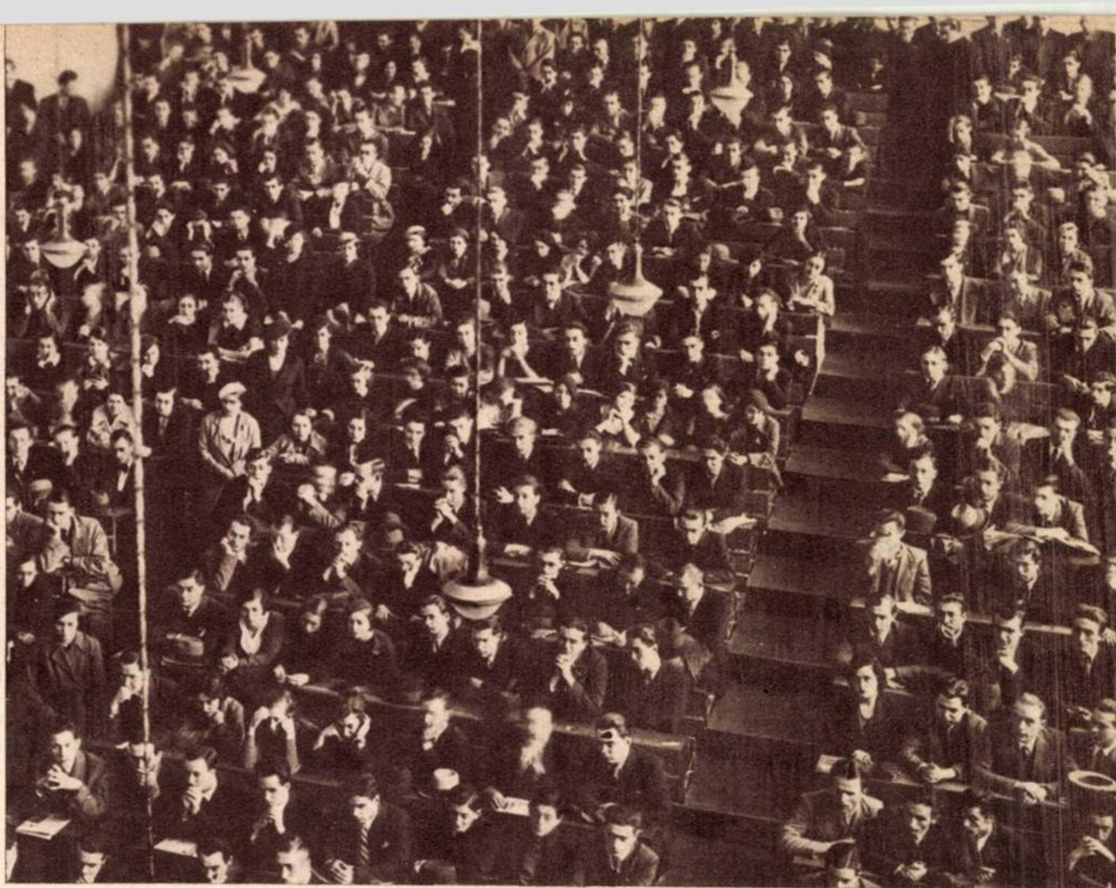
Nobilii unguri — nobilii de pretutindeni — s'au arătat maeștri ai torturilor de câte ori era vorba să reprime luptele țărănești. De pildă pe *Doja*, conducătorul țăranilor unguri, răsculați la 1514, l-au pus să ardă de viu, pe un tron de fer încins, purtând pe cap o coroană și în mână un buzdugan, ambele de oțel înroșit în foc, iar tovarășii lui au fost siliți să-i mănânce carnea.

In vremea lui *Horia*, moravurile deveniseră ceva mai blânde. Totuș *Cloșca* a căpătat 20 de lovituri pe roată care i-au frânt toate oasele, până când i s'a dat și lovitura de grație. *Horia*, deși constrâns să privească schingiuirea tovarășului său de luptă, s'a îndreptat spre locul de tortură cu atâta curaj, încât a pus în admirație și pe călăi și pe dușmani. O lovitură în fluerul piciorului, o alta peste piept... Trupurile celor trei căpitani au fost tăiate în bucăți, înfipte în țepi și expuse în satele care-au luat parte la răscoală. Represiunea implacabilă își făcu drum în satele iobagilor români. Zeci fură condamnați la moarte și sute la închisoare. Astfel în luna Februarie 1785, printre miile de martiri ai țăranilor șerbi cari în cursul evului mediu au luptat pentru eliberarea lor de clasă și emanciparea lor națională, se înscriu în locul de frunte trei nume de iobagi români:

Vasile Nicola-Ursu — Horia
Ioan Oargă — Cloșca
Gheorghe Giurgiu — Crișan!

ALEXANDRU PANDARU

Cursurile Academiei de înalte studii comerciale s'au inaugurat săptămâna trecută cu o deosebită solemnitate. Fotografiile noastre reprezintă pe d. ministru al instrucțiunii publice rostindu-și discursul inaugural și pe studenți, asistând la solemnitate.

In jurul fabuloasei averi lăsată de Vanderbilt se duce o luptă acerbă între o mulţime de petenденţi la moştenire. In fotografia noastră vedem pe Gloria Morgan Vanderbilt, în tovărăşia surorei ei şi a prinţesei Hohenlohe, la părăsirea palatului de justiţie din New-York.

Margot şi Mary Sage care şi-au pierdut averea în urma unui crah la bursă, au fost angajate — datorită frumuseţii lor—la Hollywood să filmeze. A e bună şi frumuseţea la ceva!

LA CURTEA REGALĂ DANEZĂ

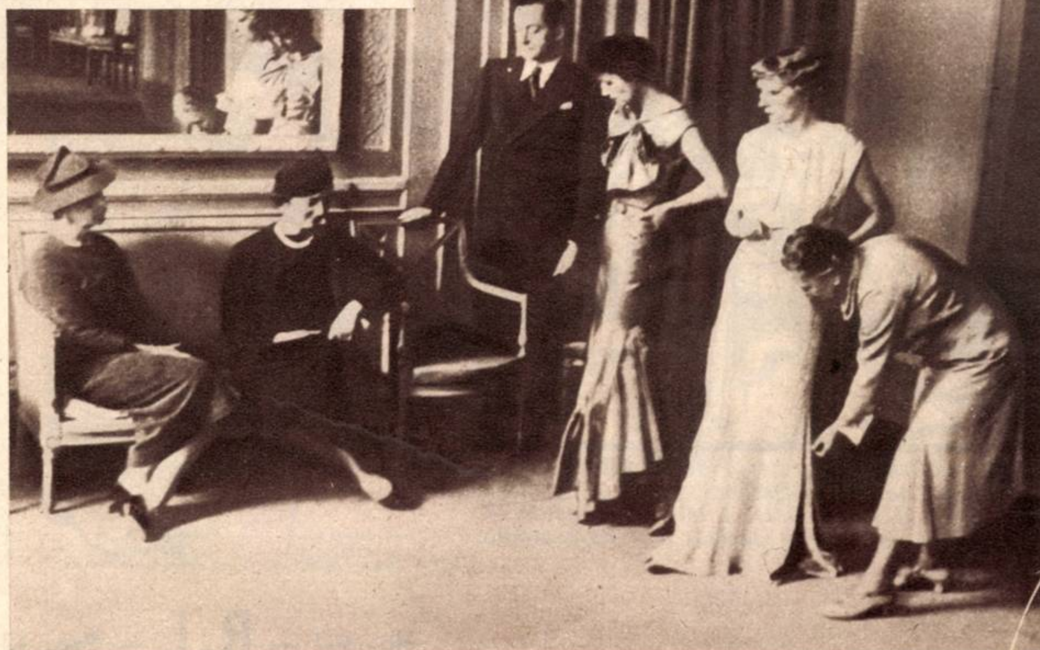
In fotografia din mijloc (stânga) vedem pe moştenitoarea tronului Danemarcei prinţesa Cecilia, Regina Alexandrina a Danemarcei, cele două fiice ale prinţului moştenitor şi prinţul moştenitor Frederic cu prilejul unei festivităţi care a avut loc la curte.

NEPOATELE REGELUI ANGLIEI

Cele două drăgălaşe fetiţe din fotografia noastră, reprezintă pe nepoatele Regelui George al Angliei, fiice ale ducelui de York. Fotografia a fost luată în Hyde-Park din Londra.

ROCHIA DE NUNTĂ A PRINŢESEI MARINA

Prinţesa Marina a Greciei împreună cu mama ei, la o mare casă de modă din Paris, unde-şi alege rochia de nuntă în vederea cununiei cu prinţul George al Angliei.

Primejdia CRESCÂNDĂ a semidocţilor

Pe toată suprafaţa globului se observă că cele mai abominabile crime au fost comise în ultima vreme de către oameni deţinând titluri universitare.
Oamenii de gândire se întreabă ce poate fi defectos în actualul sistem de educativ care produce un număr tot mai mare de primejdioşi semidocţi.

O *crimă este un act pe care un altul nu vrea să-l faci. E ceva relativ. E pur şi simplu o părere. Am avut întotdeauna senzaţia că ceeace fac e bine. Nu-mi plac legile fabricate de oameni".*

Această declaraţie a fost făcută de către *Abraham Faber*, la procesul unei crime de curând comise, la *Dedham*, (Massachusetts) Avocaţii lui *Faber* au încercat să prezinte pe clientul lor drept nebun, şi au reuşit într'adevăr să demonstreze că era un desechilibrat, care se credea îndreptăţit să comită toate delictele, inclusiv omuciderí, cu condiţia ca acţiunea să fie lipsită de egoism — tot ceeace făcea el era spre folosul prietenului său *Murton Millen.*

Că aceste cuvinte nu fuseseră puse în gura acuzatului de către un ingenios avocat, ci exprimau într'adevăr gândul monstruos al unui creer întunecat, o dovediră cu prisosinţă felul de-a vorbi şi purtările pe care *Faber* le avusese înainte de proces.

Şi totuş, acest desechilibrat absolvise, promovând regulat, cursurile unei şcoale politechnice, care sunt considerate printre cele mai dificile, în domeniul cultural american.

Faber este ceeace se numeşte un *„desechilibrat licenţiat"*. Numărul acestora devine din ce în ce mai mare, ridicând o problemă cu totul nouă — şi poate una dintre cele mai primejdioase — în istoria civilizaţiei. Nimeni nu visa acum cincizeci de ani că s'ar putea ivi un asemenea fenomen, pentrucă nimeni nu mergea până la a-şi închipui că un desechilibrat ar putea pătrunde într'o şcoală şi merge pânăla capăt, neobservat, rămânând intelectualiceşte în starea de la început.

Americanii au fondat şcoale şi universităţi numeroase şi uşor accesibile, în convingerea că dacă oamenii s'ar putea cultiva, ar duce o viaţă mai înţeleaptă şi o mare parte din nenorocirile lumei ar dispărea. Astăzi însă, s'a constatat că o parte din cei mai culţi oameni nu sunt în fond decât nişte debili mintali. In Illinois se mai vorbeşte încă de omorul comis *„de plăcere"* opera a doi studenţi *Leopold* şi *Leob* în ultimii ani la litere. Acum câteva săptămâni a venit din inchisoarea, unde cei doi îşi fac pedeapsa, vestea că *Leob* a fost numit şef al *„universităţii"* ce ţine cursuri pentru condamnaţii cari vor să se cultive, între zidurile închisoarei. E evident că, cultura pe care tânărul *Leob* a acumulat-o înainte de crimă, poate fi de folos camarazilor săi de închisoare, dar desigur că nici chiar aceşti puşcăriaşi nu vor contesta că *Leopold şi Leob* cu toată şcoala lor, nu sunt altceva decât nişte desechilibraţi cultivaţi.

Dacă aceşti doi tineri ar fi rămas ignoranţi, ar fi respectat legile, fără să le înţeleagă, numai de frica pedepsei. Dar dacă au trecut prin şcoale, au studiat destul spre a-şi face o concepţie cu totul greşită despre viaţă. Rezultatul: trei familii îndurerate, a victimei şi ale celor doi ucigaşi, cari stau acum în închisoare, ajutând la cultivarea a altor deficienţi mintali.

Fiecăruia dintre noi îi e dat să cunoască cel puţin un individ de categoria lui *Leob şi Leopold*. Astfel e tânărul cu un şir întreg de diplome şi licenţe, care se dovedeşte totuş în viaţă de-o totală incapacitate, sau fata care după ce a absolvit cu succes şcoalele din ţară şi face studii în străinătate, se înapoiază la căminul părintesc, spre a apuca apoi căi greşite.

Atât de frecvente sunt aceste cazuri, încât mulţi au început a se îndoi de valoarea culturei. Situaţia prezintă însă un simptom ce ne dă oarecare speranţe şi acesta constă în faptul că înşişi pedagogii împărtăşesc bănuiala că trebue să existe ceva defectuos în sistemul şcoalelor şi al facultăţilor, fiindcă se produce un procent atât de mare de *desechilibraţi cu diplome şi licenţe.*

Nicolescu, avocat înfăţişază deasemenea tipul unui desechilibrat mintal

Edmond Egasse, un intelectual francez, în faţa juraţilor, pentru o crimă. E şi el o pildă de desechilibrat mintal.

Ichabod Crane un profesor desechilibrat mintal şi clasa-i adormită. Desenul acesta a fost făcut pentru a ilustra o satiră a lui Washington Irving, dar astăzi, el a devenit o tristă realitate.

Oricâtă cultură ar primi, imbecilul rămâne tot imbecil şi ideile lui nu pot fi decât aberaţiuni. Cu mult mai valoros este individul incult, dar sănătos. In prezenţa desechilibratului, acesta rămâne tăcut, sub torentul lui de cuvinte fără sens, dar ştie încotro să se îndrepte pentru un sfat înţelept şi ştie cum să-şi privească problema, după ce-a fost sfătuit.

Psihologul englez *Charles Speerman* a formulat o teorie, actualmente acceptată de o mare

parte dintre colegii săi. După acesta, inteligența are cel puțin două părți constitutive și anume, una ar fi o aptitudine individuală ca: învățarea unei limbi străine, a dactilografiei etc., iar cealaltă, un fel de inteligență generală, care dă posesorului său posibilitatea de-a se adapta la diferite situații și de a-și face o idee justă, despre tot ceeace vede și aude.

Oamenii posedă în genere ambele genuri de inteligență care apar în proporții ce variază de la caz la caz. Dacă o persoană le are pe ambele, cultă sau nu, se remarcă — deobicei, că face ce face și se cultivă. Se întâmplă însă ca cineva să posede o foarte redusă inteligență generală, dar să aibe acea aptitudine specială a culturii. Tot ce-i trebue pentru aceasta este o bună memorie, capacitatea de-a copia pe alții, etc. Un asemenea individ trecut prin școale devine tipicul desechilibrat diplomat sau licențiat.

S'a spus că unii dintre cei mai mari muzicieni, adevărate genii în arta lor, erau în împrejurările vieței de toate zilele desarmați ca niște copii și trebuiau supraveghiați necontenit de aproape. Asta nu înseamnă însă că muzicienii ar avea tendința să fie niște desechilibrați cultivați, dovada a făcut-o *Jan Ignace Paderewski,* unul dintre cei mai mari pianiști și compozitori, care la bătrânețe a intrat în viața politică a Poloniei, foarte încurcată în perioada ce-a urmat răsboiului mondial, și a știut să rezolve cu mult bun simț, sub influența unei superioare inteligenți generale, o mare parte din problemele statului.

Filosoful *Schopenhauer* spunea că *„aritmetica este cea mai inferioară dintre activitățile intelectului".* Această afirmație a fost confirmată de o serie de prodigioși matematicieni, cari fac calcule mintale cu numere fabuloase, dar altceva, în afară de această aptitudine, nu mai posedă.

Anul trecut, *Virginia Wilson,* o doctoriță de vastă cultură, fostă profesoară de psichologie, a înjunghiat cu un cuțit de bucătărie două femei cu totul nevinovate, care locuiau alături de ea, în orașul californian.

In 1932, un profesor universitar vienez a încercat să împuște pe doctorul *Othenio Abel,* rectorul universităție locale, rival profesional și adversarul său de-o viață întreagă. Și nu mai departe decât acum câteva săptămâni, un tânăr licențiat dintr'o familie foarte bogată din Los Angeles și-a ucis mama și fratele, cu lovituri de topor pe când dormiau.

In Mississippi, o doctoriță *Sarah Ruth Dean* a fost condamnată pentrucă otrăvise pe bărbatul pe care-l iubia.

Nu există deficient mintal, care să fie atât de ignorant, încât să nu știe că nu trebue să ucidă. Și dacă totuș în creerul lui se ivește un raționament, care-ar face să-i pară justă ideea de-a ridica viața cuiva, se gândește deobicei că raționamentul acesta a luat naștere din ignoranța sa și nu îndrăsnește să comită crima. Omul de inteligență generală, poate avea și el asemenea tentații, pe care nu le realizează însă, deoarece își dă seama că rațiunea sa trece atunci printr'o criză.

Dar *Faber,* desechilibrat cultivat, citise despre frumusețea devotamentului în prietenie, citise că omul trebue să se conducă numai după conștiința sa și că singur mobilul contează, într'o acțiune, astfel s'a format în creerul lui imperfect ideea că putea jefui bănci și ucide polițiști, din moment ce n'o făcea ca să câștige, ci pentru a-și servi prietenul. Dar nu aceste cazuri de violență fac din desechilibratul cultivat o primejdie a civilizației. El e cu mult mai periculos ca cetățean pacinic.

Ingenioasele cercetări ale d-rului Freud, într'un nou câmp psichologic, au dat mult de lucru celorlalți confrați ai săi și iată cum: Cărțile sale au încăput în mâna unui public de debili mintali, trecuți prin școale superioare și capitolul refulărilor a dus pe multe din femeile acestui public la concluzia c'ar trebui să-și înșele soții cu cine le dictează fantezia. Partea și mai proastă stă însă în aceea că mamele desechilibrate au înțeles că trebue să-și lase copiii să crească, fără nici o disciplină, ca niște mici sălbateci, un blestem pentru vecini și viitori candidați la pușcărie. Dar când aceste idei au fost expuse înaintea unor mame simple, dar de raționament sănătos, bunul lor simț le-a spus că sau doctorul n'a vrut să înțeleagă așa ceva, sau e cu desăvârșire greșit. Deficientul mintal, cult sau incult nu are însă bun simț.

A. O. Bowden președintele universității din *Noul Mexic* a trimis un chestionar, pentru a vedea care sunt credințele și cum raționează membrii învățământului. S'a văzut că în mai toate cazurile, aceste persoane de cultură superioară, păstrează o fermă credință în multe superstiții și noțiuni greșite, din acele ce se găsesc adânc înrădăcinate în straturile lipsite de „avantagiile" culturei. Asta nu înseamnă că toate persoanele cărora președintele *Bowden* le-a trimis acest chestionar erau deficienți mintali, în vreun sens al acestei largi concepții. Ajungem însă la următoarea concluzie: cultura aduce prea mici modificări în prostia cu care acești oameni au intrat în școală. Dacă o persoană este dotată cu inteligență naturală și cu bun simț, rămâne astfel și după ce-a ieșit din școală. Dar dacă această persoană este de felul ei imperfect echilibrată, cultura nu va îmbunătăți întru nimic această stare de lucruri și rezultatul va fi un nou semidoct.

Prof. *John Dewey,* dela Universitatea din Columbia a spus acum doi ani, într'o conferință ținută la Casa Albă, asupra problemei sănătății infantile că marele procent de indivizi proști și creduli este poate pericolul capital ce amenință buna guvernare și prosperitatea Statelor-Unite; aceasta, în ciuda faptului că o mare majoritate dintre acești americani au căpătat oarecare cultură, în școalele publice, în licee și universități. Doctorul *A. F. Hurst* a comunicat anul trecut societății Britanice, pentru Avansarea Culturei, că se observă pe întreaga suprafață a pământului un general regres al inteligenței, în ciuda eforturilor ce se fac paralel, pe întreaga suprafață a pământului, pentru sporirea culturii. Problema debilului mintal cultivat, sau mai bine zis a semidoctului, nu se mărginește la America.

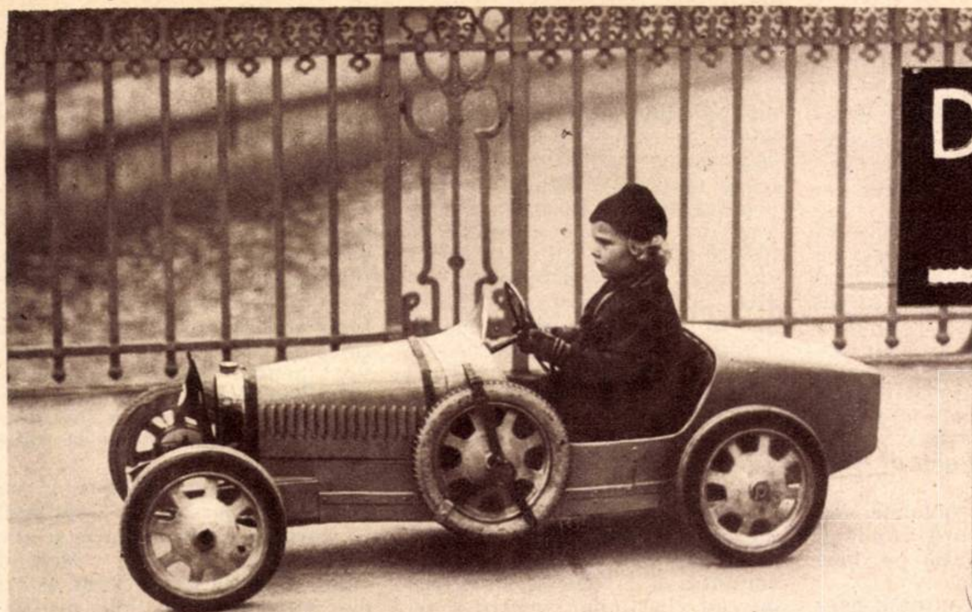
O dovadă a acestei stări de lucruri este persistența credinței în astrologie, chiromanție și alte mijloace de divinație. Medicii spun că șarlataniile sunt astăzi mai numeroase și mai profitabile decât oricând. In America cel puțin, lumea evită tratamentul medical și cheltuește o avere pe leacuri patentate, răspândite în comerț cu o reclamă răsunătoare, dar care în fond nu sunt decât ape colorate ce costă câțiva gologani și se vând pe câțiva dolari.

Câțiva savanți serioși au declarat acum câtva timp că lumea ar fi mai sănătoasă, dacă ar umbla mai sumar îmbrăcată, expunându-și mai mult decât acum, pielea la aer și la soare. Semidocții au adoptat acest punct de vedere exagerându-l până la a crede că omul care umblă despuiat prin soare se vindecă de orice boală, și un alt grup de semidocți au prins a spune că a purta îmbrăcăminte înaintea sexului opus, înseamnă ipocrizie. Și această combinație de concepții a dat naștere „nudismului".

Socotim teoriile profesorului *Speerman* de mare însemnătate, cu atât mai mult cu cât și la noi problema „desechilibraților cultivați" se dovedește gravă. Am avut pe Nicolaescu, avocatul ucigaș, pe Găetan care și el era un semidoct, iar în anul acesta pe liceenii cari au omorît pe Eusebiu Popovici, banda falsificatoare de bani, etc.

L. A.

DE PRIN LUME

CEA MAI TÂNĂRĂ AUTOMOBILISTĂ

Celebritatea de cea mai tânără automobilistă o deține d-șoara Ingrid Siemers în vârstă de 4 ani. Ea posedă un Bugatti special construit, care poate atinge o viteză de 25 km. pe oră.

INVAZIE DE LĂCUSTE

O groaznică invazie de lăcuste s'a produs în pădurile din Africa de Sud. S'a luptat împotriva lor prin aruncători de flăcări. Fotografiile noastre au fost luate înainte și după lupta care s'a dus.

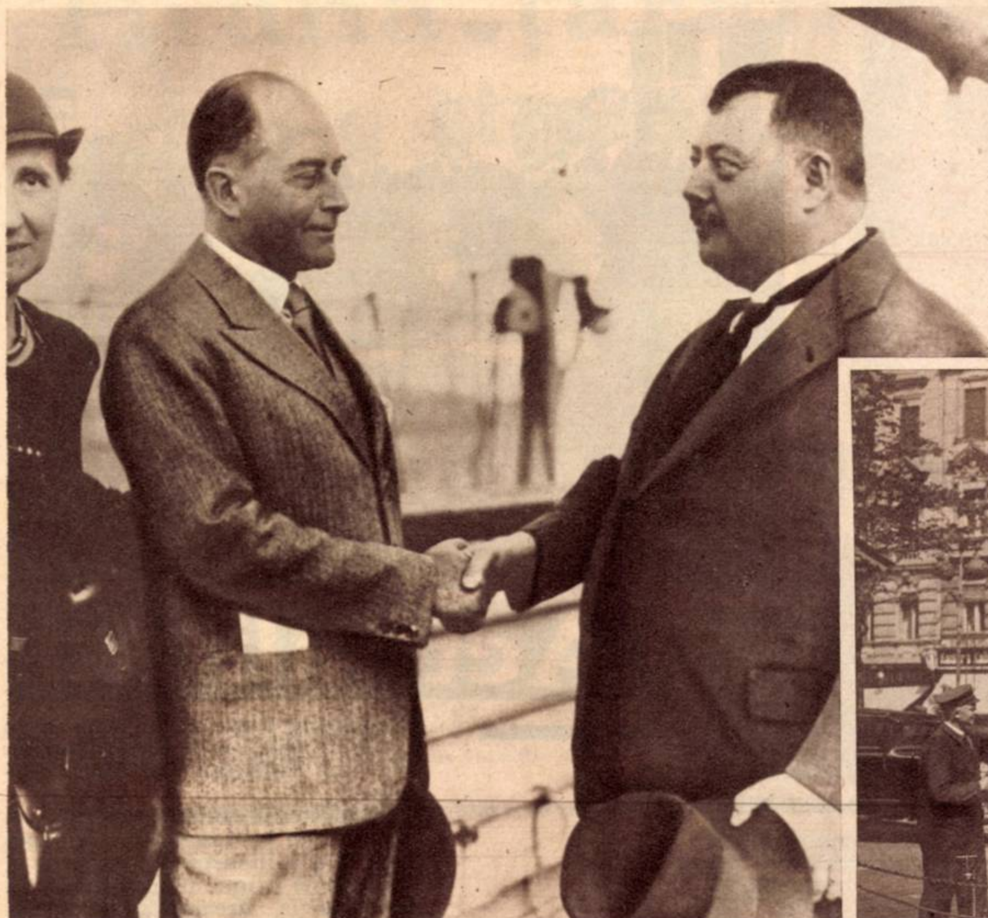

Actualități

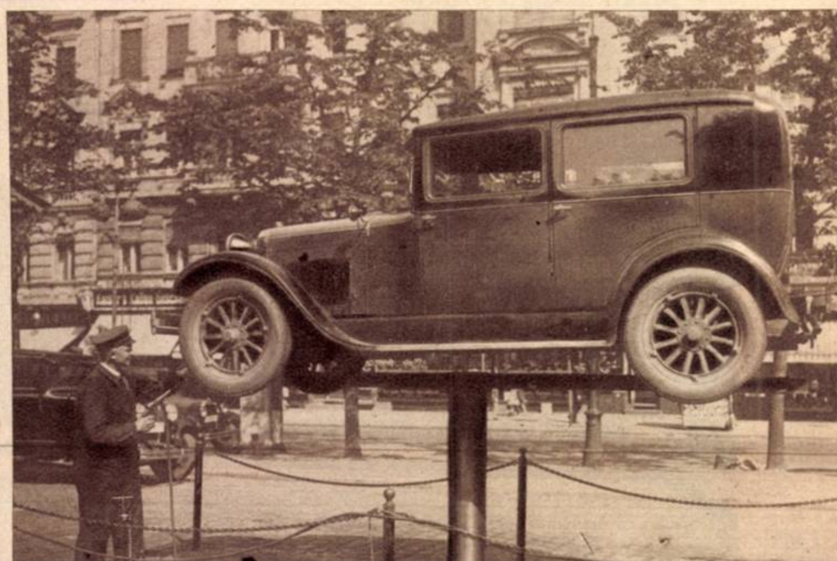
Săptămâna trecută, s'a întrunit în Capitală, conferința guvernatorilor Băncilor Naționale din Mica Ințelegere.

In fotografiile noastre de sus, vedem: vizita guvernatorilor la expoziția târg a industriei românești și alăturat, în primul plan la masă, de la stânga la dreapta d-nii Melko Cingrija, vice guvernatorul Băncii Naționale Jugoslave, Dorel Dimitrescu, guvernatorul Băncii României și dr. Karel English guvernatorul Băncii Cehoslovaciei. In rândul al doilea d-nii miniștri de finanțe și industrie, Victor Slăvescu și Manolescu Strunga.

După părerea unui profesor englez, un om strâng — într'un an — cam de vreo 1200 de ori mâinile cunoscuților și prietenilor. Noi credem însă că această acțiune se înfăptuiește de mult mai multe ori pe an. Totuși dacă n'ar face-o decât de 1200 ori...

...ar putea cu energia depusă în această acțiune, să ridice un automobil, la o înălțime de trei metri.

ENERGII *uriașe* în GESTURI MICI

In diferitele acțiuni, aproape automate, pe care le îndeplinim zilnic, cu ajutorul mușchilor noștri, noi cheltuim cantități de energie care, însumate, reprezintă forțe nebănuite.

Ce înseamnă în definitiv o strângere de mână, o simplă strângere de mână? Sau ce înseamnă o clipire din ochi, un gest pe care îl facem aproape inconștient? Extrem de puțin, fără îndoială. Dar toate acestea, o strângere de mână, o clipire din ochi sau cuvântul pe care-l pronunțăm, privite din punctul de vedere al cheltuielii energetice, privite sub forma unei integrale, capătă o însemnătate pe care nici nu i-am bănui-o.

Vă oferim mai jos câteva exemple de ce reprezintă însumarea câtorva gesturi uzuale. Dupăce veți cerceta aceste curiozități, suntem siguri că și dv., veți putea găsi multe alte analoage.

După statistica aceluiaș profesor englez, această blondă „miss" din Hollywood, clipește de 95.000.000 ori pe an. Energia totală pe care ea o cheltuește clipind, e echivalentă cu...

...forța de care avem nevoe spre a ridica în brațe un copilaș de 6—7 ani.

Conform statisticilor ştiinţei, capul unei femei blonde ar avea 110.000 de fire de păr (brunele au numai 90.000 fire). Acestea cresc într'o oră — în cazul că le-am pune cap la cap cu un metru şi 4 centimetri. Coaforul tae deci în fiecare an zece kilometri de păr, depe capul unei singure femei. Şi dac'am strânge tot părul crescut în timpul vieţii şi l-am pune cap la cap, firul ar uni Bucureştiul cu Clujul.

icerea nu e de aur, numai fiindcă aşa glăsueşte overbul. Ci şi fiindcă prin ea economiseşti ener-e. Desigur că logodnica din fotografia noastră pare nu ştie acest lucru. Căci ea vorbeşte pe an .000.000 cuvinte. Dar ştie ea oare că... vorbele ei, adunate la un loc, ar forma 450 volume oase, în cazul că tot ce spune s'ar putea publica?

Hrana ţăranului trebue îmbunătăţită!

De condiţiile de alimentare a populaţiei depinde viitorul unei ţări. Hrana nouă cu soia, va înlătura boala foamei, pelagra, care subminează vigoarea ţărănimei noastre.

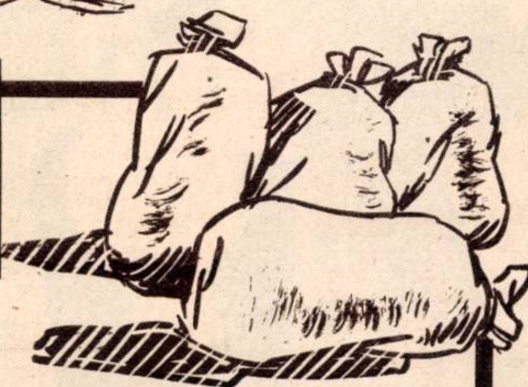
PENTRU cei cari s'au alarmat, în ultimul timp, de proporţiile, pe care le ia, la sate, flagelul pelagrei, — pentru cei cari se gândesc cu strângere de inimă la degenerarea neamului, din cauza insuficienţii de hrană a ţăranului, ziarele au adus, zilele aceste, o veste îmbucurătoare:
S'a format o societate, „Soia", reluându-se astfel propaganda pentru introducerea acestei miraculoase plante la noi în ţară.
Pe la începutul secolului, sute de iniţiatori, răspândiţi pe toată suprafaţa vechiului regat, prin regiunile, pe unde creşte porumbul, cultivau spre experienţă *Soia.* S'a dovedit, cu prilejul acelor încercări, că este foarte lesnicioasă cultura soiei pe meleagurile noastre, că reuşeşte atât la şes, cât şi la munte, pe pământuri de orice calitate, că dă o recoltă minunată, chiar semănată tardiv, în anii de secetă cumplită, când cultura porumbului ar fi fost compromisă şi pământul pustiit.

Un kilogram de albumină asimilabilă, *cantitatea suficientă unui om, pentru opt zile se găsesc în* trei kilograme de soia, *din micul ruksac al turistului; sau în sacul cu porumb, cărat în spinare de sătean.*

Trebue să mâncaţi 25 de pâini de un kilogram sau patru saci cu cartofi, spre a avea atâta* albumină, *cât e în soia, din ruksacul turistului.

PRIMA PROPAGANDĂ

Prima propagandă, pentru introducerea soiei în România, a făcut-o chimistul alimentar, d-rul A. Urbeanu, mort zilele trecute.
Autorul acestor rânduri a avut onoarea să fie colaboratorul aceluia, care are marele merit de a fi studiat chestia soiei din punct de vedere ştiinţific, de a fi făcut serioase lucrări de laborator şi de a fi publicat rezultatul cercetărilor sale atât în româneşte, cât şi în limba germană, engleză şi franceză. Lucrările lui se găsesc citate sau rezumate, în importantele studii de specialitate, tipărite în apus.
S'au distribuit atunci mari cantităţi de sământă de soia, în mod gratuit, — şi s'au răspândit mii de broşuri de propagandă.
Urbeanu constatase insuficienţa hranei ţăranului român şi ştia că mărimea şi puterea unei naţiuni atârnă de condiţiile de hrană. Studiind împrejurările economice, în care trăeşte populaţia noastră, a ajuns la concluzia că trebuesc luate măsuri grabnice ca alimentaţia poporului să fie normalizată. In acest scop a recomandat *soia,* o plantă miraculos de bogată — mai ales în materii grase şi azotoase, tocmai ceea ce lipseşte în hrana ţăranului român.
Mi-aduc aminte, că unele din broşurile de propagandă purtau titlul: *„5 parale kilogramul de lapte!"* un fel de lapte, foarte hrănitor, preparat din soia, care costa mai nimic; — sau: *„5 parale kilogramul de carne!"* simbolizându-se astfel valoarea alimentară a soiei, care se apropia de aceea a cărnii.
Parte, din primele broşuri de propagandă, s'au tipărit la Galaţi, sub supravegherea entuziastă a d-lui Const. Graur, actualmente director al ziarului „Adevĕrul", şi care, pe atunci băiat tânăr, locuia în acel oraş în calitate de redactor la ziarul „Tribuna liberală".
La un moment dat, soia se cultiva prin toate judeţele. O hartă, expusă la expoziţia jubiliară din 1906, era plină cu mici steguleţe, prinse cu un ac, şi purtând inscripţia: *soia!* Se arătau localităţile, pe unde se făceau culturi cu noua plantă japoneză.
Dr. A. Urbeanu, împreună cu subsemnatul a scos o revistă, intitulată „Sfaturi", care a apărut vre-o doi ani şi al cărei scop principal era propaganda pentru soia.

REZULTATUL

Propaganda, pornită cu mult brio, a avut mare răsunet... în Germania şi în Anglia!! In România n'a prins.
D-rul A. Urbeanu, cu naivitatea omului de ştiinţă, completamente desinteresat scria:
„Nu sunt agricultor şi n'am Soie de vânzare.
„Nu posed nici mori, nici fabrici pentru industrializarea Soiei.
„Nu reprezint nici un fel de societate de exploatare şi nu sunt subvenţionat, sub nici o formă, nici de vre-un Cresus japonez sau american, nici de vre-o asociaţie sau academie, — într'un cuvânt, nu mă leagă de Soie, nici cel mai mic interes material, fie direct, fie indirect".

Abea o sută de căpăţâni de varză ne dau aceiaşi cantitate de albumină. Iar dacă vă plac morcovii, atunci va trebui să consumaţi un camion întreg.

In România

IN ROMÂNIA
Sunt disponibile de suflet, pe zi, 774 grame de porumb şi grâu, corespunzând la **2682 calorii.**

In ţările Europene

IN ŢĂRILE DIN EUROPA
1553 grame cu **3272 calorii.**

In Statele Unite

IN STATELE UNITE
2440 grame cu **8834 calorii.**

Câtă pâine revine de locuitor, la noi şi în alte ţări.

In modul acesta, adică ferindu-se de ori ce influenţă interesată, d-rul A. Urbeanu credea că va da mai multă autoritate propagandei sale şi publicul, împreună cu autorităţile româneşti, vor fi mai uşor convinse de adevărul celor expuse de d-sa.
S'a întâmplat însă contrariul!
Din scrisorile ce primeam la revista „Sfaturi" citez următoarele observaţii:
„Am încercat să fierb *fasolea* soia, timp de ore întregi. Dar rămâne tare. Nu-i de mâncat!" ne scria câte unul.
„Laptele de soia nu are gustul atât de bun ca al laptelui de vacă!" — protesta altul.
„Am voit să macin soia — ne arăta al treilea — dar iese un fel de ulei dintr'însa şi mi-a încleiat toate roţile morii".

Iar alţii — pur şi simplu — nu voiau să creadă că, e posibil ca în ţara românească să existe un om care să facă o propagandă stăruitoare şi costisitoare pentru dânsul, aşa... de florile mărului!... fără să urmărească anumite scopuri personale ascunse.
Ba s'a găsit chiar un ministru de agricultură, care să zădărnicească propaganda d-rului Urbeanu. El a fost ponegrit şi faţă de regele Carol I, care începuse să se intereseze de această chestie, invitându-l, de mai multe ori, pe doctorul Urbeanu la palat. Au mai fost şi alţi oameni de valoare, români, cari neînţelegând despre ce este vorba, au aruncat discredit şi ridicol asupra străduinţei unui savant şi om de bine.

DE CE N'A PRINS PROPAGANDA?

In primul rând, pentru că n'a avut un substrat comercial. Impulsul nouei mişcări, în chestia Soiei, ne vine acum din Germania, în special din partea unui mare consorţiu internaţional „Royal Dutch" şi al regelui petrolului, Detterding.
De ce se interesează „Royal Dutch" de hrana ţăranului român?
Trebue să arătăm imediat, că lui „Royal Dutsch" puţin îi pasă, dacă ţăranul nostru e pelagros şi că neamul nostru degenerează. Nemţii au nevoe de *ulei de Soia*, pentru anumite scopuri industriale. Ei aduc soia, actualmente, foarte de departe, tocmai din Japonia, din Manciuria... Şi sunt gata să cumpere ori ce cantitate de soia, ce s'ar produce în România!
Chestia se pune deci acum cu totul altfel, credem că pe baze mai solide.

UN MILION DE TONE!

Germania are nevoe de mari cantităţi de soia. In mod recent — scriu ziarele — ar fi încheiat o convenţie cu Japonia, care urmează să trimită un milion de tone de soia. In schimb, Germania va furniza Japoniei chimicale şi muniţiuni.
Din societatea românească „Soia", ni se spune că ar face parte mai mulţi industriaşi germani, pe lângă câteva personalităţi marcante româneşti, printre cari este şi d. Garoflid, fostul ministru al agriculturii.
Ministrul actual al agriculturei şi domeniilor a trimis o circulară Camerelor şi secţiilor agricole, prin care atrage atenţia acestor instituţii ca să încurajeze cultura „*fasolei*" soia şi să ia măsuri pentru extinderea acestei culturi, *„care este în prezent foarte remuneratorie, ministerul sperând că s'ar putea realiza un export în valoare de un miliard de lei anual".*
Iată deci, că chestia trece peste capetele primilor propovăduitori prea idealişti.

SOIA NU E O „FASOLE"!

Totuş tranzacţiile comerciale cu soia, pe care voesc să le facă nemţii la noi în ţară, vor da prilejul să poată fi îmbunătăţită alimentaţia ţăranului român. Căci ţăranul, cultivând soia pentru ca să se scoată din ea ulei, va începe să-i aprecieze valoarea alimentară. Deasemeni va prinde bine şi în hrana orăşenilor sărmani.
„Defectul", care i se găsise, că încleе pietrele de moară, a devenit acum o mare calitate. E vorba de preţiosul ulei de soia, la care râvnesc nemţii, pentru scopurile lor industriale.
Deşi — în treacăt fie spus — dacă amestecăm soia cu puţin porumb sau grâu, nu se mai încleе pietrele de moară şi măcinatul se poate face foarte uşor,
Mai e un ponos, care i se aduce acestei plante. I s'a atârnat titlul de „fasole". Şi azi se vorbeşte prin ziare despre *„fasolea soia"*. Dar soia, deşi face păstăi, *nu se consumă fiartă în apă ca fasolea, cum încearcă mulţi.*
D-rul A. Urbeanu a dat reţeta următoare :
Se vor amesteca 6 părţi de soia cu o parte de grâu sau cu

Primul câmp de experienţă, la Bucureşti, pentru cultura soiei, care s'a dovedit că creşte peste tot locul la noi în ţară.

o parte de mălai. Măcinatul, în acest caz, e normal, Mămăliga, pâinea, etc., preparate cu o astfel de făină dau un aliment complet. Pâinea, parcă e făcută cu unt și se poate păstra zile întregi, în stare proaspătă.

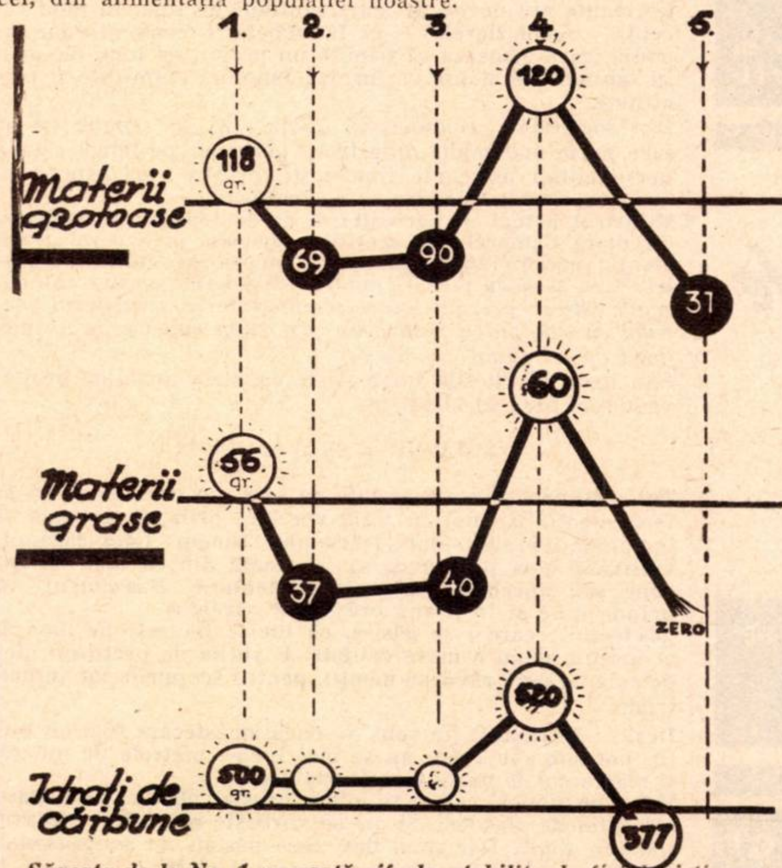
Celor ce pretindeau că laptele de soia n'ar avea gustul laptelui de vacă, li s'ar putea aminti anecdota cunoscută, a leneșului care a întrebat pe cucoana darnică :

— „Muieți îți sunt posmagii?”

Săteanul nostru duce lipsă de mămăligă și — ironie! — i se recomandă să mănânce carne, pește, ouă și lapte !

Din graficile, ce însoțesc acest articol se poate vedea că, în țară la noi, nu sunt disponibile, de suflet, zilnic decât: 554 gr. porumb și 190 gr. grâu, deci 774 grame în total, corespunzând la 2682 calorii. *Cetățeanul Statelor Unite dispune de o alimentație de trei ori mai îndestulătoare! Deasemeni se hrănesc mult mai bine locuitorii celorlalte țări europene.*

Nu mai repetăm cifrele, spre a nu face obositoare citirea acestui articol, dar invităm pe cititori să privească graficul alăturat. Oricine se va putea convinge, în ce măsură fericită vine *soia* să întregească cantitatea de materii *azotoase* și *grase*, cari lipsesc, de obicei, din alimentația populației noastre.

Săgeata de la No. 1 ne arată cifrele, stabilite de fiziologiști, pentru nevoia zilnică a organismului nostru.

La No. 2 vedem că 800 grame de mălai țărănesc ne dau hidrații de carbon necesari; dar e un deficit de materii azotoase și materii grase.

La No. 3, vedem că 800 grame de porumb cincantin sunt ceva mai hrănitori.

La No. 4 e combinația cea mai fericită: 6 părți de mălai amestecate cu o parte făină de soia, ne dau un aliment complect, astfel cum cer fiziologiștii, conform cifrelor din dreptul săgeții dela No. 1.

La No. 5 e un adevărat dezastru: porumbul necopt nu are de loc materii grase, și foarte puține substrate azotoase, absolut necesare hranei.

Insuficiența aceasta în alimentație dă naștere pelagrei, care subminează vigoarea neamului nostru. Numai în județul Gorj o statistică recentă înregistrează peste patru mii de pelagroși!

In graficul nostru se observă că mălaiul, normalizat cu soia, dă un aliment complet, astfel cum cere rația alimentară fiziologică, stabilită de oamenii de știință.

E un dezastru, în special, consumul porumbului necopt, care conține *zero* materii grase, de care organismul nostru nu se poate lipsi

Totuși, în foarte dese cazuri, țăranii seamănă porumb prea târziu, sau îl culeg necopt.

Nu cred să fie vre-un sătean — spune d-rul Urbeanu — care să refuze carnea, peștele, laptele și brânza. De ce nu le întrebuințează? Se hrănesc țăranii cu tot dinadinsul prost, numai și numai ca să facă din pelagră o boală națională? Evident că nu. E lipsa de mijloace, care nu-i lasă să se hrănească cum trebue. In astfel de împrejurări, a recomanda carne, pește, lapte, brânză, înseamnă a reveni la sfatul naiv și inimos, pe care l-a dat Maria Antoaneta poporului revoltat de foame, că, dacă n'are pâine, să mănânce cozonac !

NEVOILE ORGANISMULUI NOSTRU

Organismul nostru e alcătuit din materii azotoase și din derivatele lor, din materii grase, din săruri minerale și din apă. Materiile azotoase împreună cu săruri și apă pot întreține la nevoe viața; lipsind materiile azotoase, nu-i cu putință viața, ori cât i-am da materii grase și hidrați de carbon.

Una din principalele manifestări ale procesului de viață, este producerea neîncetată de căldură. Sorgintea ei sunt substanțele alimentare, în care este înmagazinată. Prin arderea lor în organism, energia (căldura, forța) devine liberă și servește la menținerea temperaturei corpului, la îndeplinirea muncii interioare (funcțiunea organismului) precum și a muncii exterioare (ocupațiunea zilnică).

Energia (forța, căldura) înmagazinată în substanțele alimentare, se măsoară prin puterea calorică, — la fel ca la orice combustibil (lemne, cărbuni, păcură, gaz, etc.), — iar câtimea ei se exprimă prin măsura, numită *calorie*. O calorie e câtimea de căldură, necesară pentru a urca cu un grad temperatura unui kilogram de apă.

Un adult cheltuește în douăzeci și patru de ore, exclusiv numai pentru funcțiunile vitale ale organismului, în mijlociu, 2,300 calorii, din cari vre-o 400 dela materiile azotoase, provenind prin distrugerea țesăturilor. Aceste 2300 de calorii, reprezintă o forță în stare a ridica (în teorie) 1000 de kilograme la o înălțime de 1000 de metri, sau a urca zece excursioniști în vârful Caraimanului.

In afară de cele 2300 de calorii, indispensabile pentru menținerea vieții, avem nevoe: la *muncă ușoară*, de o energie de 500 până la 600 calorii, la *muncă grea*, de 1000 până la 2000 de calorii.

După cum vedem, întreținerea organismului, reclamă mai multă energie decât îndeplinirea muncii.

Dacă europeanul și americanul are la dispoziție aceste calorii, țăranul român, muncind din greu la câmp, este supus foamei cronice, hrana lui corespunzând la 2682 calorii (după cum se vede din desenurile sinoptice alăturate) în loc de aproximativ 4000 calorii, care ar fi absolut necesare.

De aci și lipsa de vlagă, așa zisa lene a claselor muncitoare. Sărăcimea din România consumă un volum mare de alimente, lipsite de materii azotoase și grase. Își înșală ochii și stomacul, mânâncă numai ca să nu piară .

O COMPARAȚIE ELOCVENTĂ

Dar o comparație va convinge mai bine ca ori și ce altă argumentare.

Omul are nevoe zilnic de vreo 120 gr. albumină, pentru ca să înlocuiască pierderile ce le suferă organsimul. Ei bine, trei kilograme și 300 grame de soia, adică atât cât poate lua foarte ușor un turist în micul lui „rucksack”, ne dă un kilogram de albumină *asimilabilă.*

Marele nostru savant, prof. dr. C. I. Istrati, fost director al Institutului de chimie al statului, a dovedit acest lucru încă pe vremea lui Carol I. Dacă cineva ar voi să se aprovizioneze cu un kilogram de albumină, scos din porumb românesc, ar trebui să ia în spinare un sac de boabe de porumb, în greutate de peste 13 kilograme.

Abia 24 de pâini, a câte un kilogram, ne pot asigura albumina ce ne-o dă soia din „rucksack”-ul turistului.

Iar dacă preferăm cartofii, atunci trebue să consumăm vreo patru saci de cartofi, conținând aproape 17 kgr., ca să asimilăm un kilogram de albumină. Abia un car cu varză, adică vreo sută de căpățâni de varză, ne-ar da un kilogram de albumină asimilabilă.

Și dacă totuș, încăpățânându-ne de a refuza soia din „rucksack”-ul turistului, ne-ar plăcea mai bine, de pildă, morcovii, atunci ar trebui să mâncăm 273 de kilograme de morcovi și deabia ar putea extrage organismul nostru un kilogram de albumină!

ROSTUL ȘI MENIREA SOIEI

Până se va îmbunătăți, pe altă cale, starea economică a țăranului român, — și chiar a unor anumite clase orășenești ! — credem că soia are menirea de a veni în ajutor, ca un paliativ, pentru a împiedeca un dezastru pentru neamul nostru.

Desigur că, într'un singur articol, chestia nu poate fi expusă în tot complexul ei. Mai cu seamă ar trebui date îndrumări practice atât pentru cultura soiei, explicând diferite foloase ce se pot scoate dintr'însa.

Mai presus de toate să ne ferim de greșala, ce s'a făcut, că lumea n'a fost destul de lămurită cu privire la modul de consumație al soiei.

Repetăm, că d-rul A. Urbeanu a avut marele merit de a pune chestia pe teren științific. A mai dovedit că soia crește în România, unde-i priește clima. E un câștig foarte important pentru cauză! Industriașii și oamenii de afaceri streini, cari caută soia în toată lumea, au sosit acum și la noi. E interesant să observăm — în treacăt — că aceiași, cari au venit atrași de petrolul nostru, se interesează acum și de chestia soiei.

Paralel cu această activitate, credem că vechii propagandiști, pentru îmbunătățirea hranei populației românești, vor avea și ei ceva de spus.

ALEX. F. MIHAIL

MACHETA PENTRU MONUMENTUL REGILOR JUGOSLAVIEI

Fotografia de mai sus reprezintă o machetă elaborată de sculptorul francez Real del Sarte pentru construirea unui monument comemorativ celor trei regi ai Jugoslaviei: Sus, Regele Petru I jos culcat Regele Alexandru cu o cunună de martir şi în faţă, tânărul Rege Petru II.

ULTIMA MODĂ PARIZIANĂ

Iată în fotografia de mai sus, două minunate toalete de toamnă arborate cu prilejul ultimei reuniuni de alergări de la hipodromul Longschamps din Paris.

MISTERUL *femeii blonde* DELA MARSILIA

Atentat! Câțiva oameni au fost omorîți. Dar îndărătul lor, în umbră, se profilează figura stranie a unei femei. Fără îndoială, aceasta nu va vărsa cu mâna-i proprie sângele unui rege, însă uneltirile tainice care au precedat fapta și răspunderea lor apăsătoare sunt pecetluite pe o frunte femeească. Istoria cunoștea câteva din aceste inspiratoare ale morții. Cea de azi, frumoasa slavă, e negreșit una din cele mai puternice și mai temute, una din acelea a căror mască enigmatică te turbură, te uluiește, te pasionează s'o descoperi.

NOAPTE pe Dunăre și pe Sava, noapte pe Volga, pe Donul pașnic pe Sena, pe toate fluviile — artere vii ale Europei, a căror ramificație bogată, albastrul și profunzimea lor legănătoare au asemănări primejdioase cu vinele ce svâcnesc, pe jumătate adormite, sub pielea oamenilor... Din care noapte, slavă sau latină, polonă sau rusă, vine această frumoasă cu părul de culoarea grâului copt, ea, căreia actualitatea sângeroasă îi aruncă în plină lumină numele, numai numele și câteva gesturi?

Fără îndoială că vreo hârtie îngălbenită, undeva, într'o căsuță construită din bârne vechi, mai păstrează și astăzi o dată, situiază zorii apariției ei în lume, într'o familie, într'o țară, într'un colț al Europei... Venind printre noi, Maria a trebuit să aibă și ea o patrie, sau mai exact dragoste și legământ de un fluviu, de un anumit loc, de un petec de pământ care te statornicește atât de temeinic că nu te vor putea desrădăcina toate dorurile de pribegie.

Deobicei, nici nu trebue mai mult cuiva ca să-și închine viața întreagă farmecului tradițional aflat la începutul mai tuturor destinelor femeești...

PATRIE

Dar, a evoca tăria acestor legături tot atât de puternice cât și de duioase, când e vorba de unii oameni, ar fi ceva prea copilăros. Sunt ființe care au drept patrie universul, însă ele desființează orice univers care nu e doctrină, cugetare, complot, uneltiri subterane, îndatoriri misterioase. Sus, savantul care legat de departe prin cuvântul scris sau vorbit de un alt savant, trăiește senin, în afară de tot ce e lumesc, printre obligațiile ce-i impune strășnicia logicei și a cercetărilor. Jos, dedesubt, ființe nefaste, înfrățite cu întunericul pentru care nu există altceva decât destinul lor, roșu ca sângele și sângeros, ființe care fluturând pretextul că fac dreptate, luptă să dărîme temelia legiuirilor omenești, să strivească pe cei mai mari dintre nevinovați.

Maria a fost din rândurile acestora. Patria ei e un anumit terorism slav care de acolo, din nordul Balcanilor până la Lausanne și Geneva, printr'o înrudire misterioasă, unește sute de membri, în aparență neștiutori unul de altul. Din doctrină, din toată critica pasionată a ființelor vii și a lucrurilor, din acea mistică a unei orânduiri nouă pe care orice suflet curat poate s'o îndrăgească, inteligența ei, mai mult specializată decât rafinată, n'a păstrat altceva decât reflexul și, ca să spunem așa, umbra... Atunci când teoreticianul liber, din prea mult exces pentru această libertate a lui, se ferește de-a merge cu gândul până acolo încât să pretindă „fapta", Maria pășește fără șovăire, treptele hotărîtoare. Ea va lucra mână'n mână cu teroriștii, pentru ei, pentru cauza lor.

Dar în scurtă vreme îndeletnicirile acestor oameni ale căror purtări aprind anumite preferințe pentru femeea cu sufletul întunecat, pe ea o umple de un simțimânt straniu. Iat-o stăpânită de o noblețe fără seamăn, de un orgoliu vecin cu delirul, care o silește să nu mai vadă în acțiunea ei decât ceea ce e mai anevoios, mai titanic și mai rar: omorul. Şi pofta de a ucide, de a ajuta asasinatul monstruos, din umbră și atotputernică, începe să curgă laolaltă cu sângele ce clocotește în vinele femeei cu părul frumos, în vreme ce conspiratorii o încercuesc tot mai strâns cu voința și sugestiile lor stăruitoare...

FRUMUSEȚE

Căci e dumnezeesc de frumoasă această complice a lui Kelemen, a lui Malny, a lui Kvaternik, a tuturor inșilor pe cari îi unește asasinatul. O putere de ispitire sigură, calmă și plină de gingășie. Inaltă, un umblet regal și mlădios, un aer pururea visător și impresionant. Cei cari au văzut-o și au vorbit despre ea (servitorul hotelului, o cameristă, portarul) preamăriau părul ei de un blond roșcat, ochii nespus de cuminți, mâna-i albă și lenevită. Neputând să-i pronunțe numele întreg, o numeau „Frumoasa Slavă" și se închinau la trecerea ei.

Bine'nțeles, șefii, acei cari au conceput asasinatul, știau că o putere de subjugare atât de triumfală — darul tuturor demonilor — este aliata cea mai sigură a nelegiuirii căreia se vânduseră de bună voe.

Au pus-o la încercare, vreme îndelungată căutând să-i pătrundă sufletul, să-i afle întinderea puterii ei de tăcere, să-i cunoască sângele rece și mai ales curajul. Pe urmă, din această frumusețe mai mult decât firească, ei s'au silit să descătușeze o ființă cu totul alta decât omenească, o ființă deosebită, pentru ca alături de mrejele ei drăgăstoase să fie părtașă cu trup și suflet la împlinirea operei lor de distrugere, așa cum anumiți fluturi de culoarea focului poartă pe aripele lor însăș întruchiparea morții...

LA LUCRU

— Maria...

— Ce e, șefule?

— Fii gata: a sosit momentul!

Aceste cuvinte au fost schimbate într'o seară, în încăperea unui han subteran, cum sunt încă multe hanuri prin Europa centrală. Era noapte și, fără îndoială, în sălița de-alături, un țigan bătrân cânta de dor pentru el singur. Maria, cu frumosu-i păr despletit de sub pălărie, sta răzimată de-o bancă, lângă perete. Sosise momentul!... Pe masă, mâna ei mică începu să tremure cu neastâmpăr. Rotește ochii asupra bărbaților, acei bărbați tineri strânși în jurul ei cari se prefăceau că n'o privesc deloc. In acel moment, licărirea unui simțimânt de milă, de revoltă poruncitoare și firească, ar fi trebuit să spintece întunericul lăuntric în care femeea aceasta se închisese de vreme îndelungată. Ar fi trebuit, la auzul acestor fraze simple, să dea înapoi, cu ochii îngroziți. Dar Mariei nu-i pasă de fețele tovarășilor ei (chiar dacă unii îi fuseseră amanți, ea uita; de-acum nu mai era vorba de plăcere sau de dragoste) și apleacă urechea mai atentă...

Şi, pe măsură ce conspiratorii, îi destăinuiau prin crâmpeie de fraze șoptite secretul căruia ea avea să-i fie unul din tăinuitorii cei mai neînduplecați, Maria întrezăria ridicându-se înaintea ei un univers pe care-l îmbrățișa cu un entuziasm posomorît și voluptos.

Cuvântul „atentat", răsuna în creerul ei îmbolnăvit. I se părea acestei femei cu destin tragic că sosise ziua vieții sale, zi ce i se înfățișa împodobită cu toate frumusețile, zi strălucitoare de glorie, presărată cu stropi scânteietori de sânge. Fum... sânge... pocnetul ucigător al revolverelor....

ARME

„Să ducă armele"...

Sugestia nu era deloc precisă, la drept vorbind. Maria, cu ochii pe jumătate închiși, în vreme ce noaptea cânta în juru-i refrenuri de nebănuite avânturi, se îmbăta acum de estetica acestei grozăvii. Arma rece, cu articulațiile ei de fer și albăstreala oțelului... Bomba, altă primejdie, ascunsă ca o comoară în cutia cu aspect nevinovat. Revolverul, bomba și cartușele... Maria se înfioară ca la gândul desmierdător al unei plăceri neobicinuite, ce nu e hărăzită tuturor femeilor, afară de cele rare, de cele rar alese. Frumoasa slavă cu părul de foc, va ști să folosească armele cu succes. Şeful i-a studiat în de-ajuns chipul pe care joacă o bucurie caldă, șerpuitoare. Apoi, asigurat mai bine decât orice cuvinte, el a pronunțat nume de orașe, itinerarii de cale ferată, nume de hoteluri, instrucțiuni precise. Adaugă de asemenea și mulțumiri în care tremură o recunoștință cumplită, căci din clipa aceea, Maria e îngerul negru al atentatului, demonul care ajută din umbră, aceea pe care apăsa toate răspunderile imediate. Maria prețuește această încredere a tovarășilor și, încurajată de un asemenea omagiu, ea se ridică în cele din urmă și, înainte de a se pierde în noaptea unde va respira un fel de beție otrăvitoare, strivește țigara uitată în colțul gurii...

NOAPTEA DIN AJUN

In ajunul crimei, atunci când toți sorții erau aruncați, atunci când nu mai era în lume decât Maria care ar fi putut să salveze viața regelui pe care un popor întreg îl cheamă astăzi cu jale din adâncul mormântului, femeea aceasta a gustat, fără doar și poate, bucuria cea mai voluptoasă din existența ei. Armele erau acolo, adormite printre mătăsurile și blănurile din valiză. Câteva revolvere chiar, erau ascunse în puful cald și moale pe care frumoasa slavă își culcase trupul neliniștit. Tinerii tovarăși din han o întâlniseră și așteptau acolo să primească armele dătătoare de moarte. Așteptau, încrezători și gravi... Maria le împărtăși zâmbetul ei dumnezeesc,

mai dulce şi îmbietor ca nicicodată. Apoi, tot ea fu aceea care-l înarmă pe ucigaş.

ARIPA MORŢII

Aceeaş linişte îi disciplinează gesturile şi frazele, viaţa întreagă, în ziua asasinatului, apoi în zilele de îngrijorare care urmară doliului Europei. Nici o clipă nu s'a trădat. Şi în momentul când execuţia sângeroasă aruncă panica în Marsilia, în momentul când e doborît un rege, atins mortal şi ministrul de externe francez, Louis Barthou, femeea fatală s'a depărtat senină şi împăcată; n'a avut un ţipăt, nici o întoarcere spre imboldul firesc al oricărei inimi omeneşti. Maria nu greşeşte nici trenul, nici hotelul. Nu-şi leapădă deloc eleganţa, acel mantou cenuşiu de sport, fardul uşor şi luminos atât de potrivit cu pieptănătura ei de aur... Nu se prăbuşeşte, frântă de desnădejde şi groază pe patul anonim al hotelului spre care urcă larma vânzătorilor de ziare, a T. F. F., a mulţimei indignate.

— Atentatul dela Marsilia!... Atentatul...

Maria cumpără un ziar, citeşte toate amănuntele contradictorii dela început, în nebunia primelor informaţiuni. Kelemen a murit, două lovituri de sabie, un glonţ de revolver, un glonţ de revolver în gură... Kelemen a murit... Cu atât mai rău! Toţi prietenii au fugit. Trupul neînsufleţit al lui Alexandru odihneşte pe un catafalc ridicat în pripă la prefectura din Marsilia. Aripa morţii a trecut... Frumoasa cu ochii palizi se priveşte lung în oglindă, întinde braţele a lene şi zâmbeşte...

UN MONSTRU

Poate astăzi, când întregul arsenal al poliţiilor din lume e îndreptat pe urmele ei, frumoasa slavă o fi cunoscând nelinişte, o fi îndurând chinurile fiarei fugărite. Poate că trecută beţia dătătoare de moarte şi-o fi privind crima cu un ochi nou. In sufletul de nimeni pătruns al acestei femei, se trezeşte poate o licărire de remuşcare pentru nimicnicia visului măreţ şi negru care a înfierbântat-o până a o face să trăiască în aşteptarea îngrijorată, usturătoare şi scumpă a unui asasinat. Poate aceea care se făleşte gătită cu forma aleasă de femee, va regăsi şi ea lumea sensibilă, duioasă şi fermecătoare care e regatul turburător al femeilor... Poate.

Dar oricare ar fi căinţa, frumoasa Slavă cu privirea femeilor vrednice de destinul lor, rămâne unul din acei monştri pe care numai istoria timpurilor de altă dată ar fi putut să ni-i trimită.

Această figură stăpânitoare a morţii, această figură de femee veghind asupra asasinilor, e fără îndoială resfrângerea umbrei, niciodată întrevăzută până azi, din chipul cu feţe nenumărate al oricărei femei: chipul amăgitor al iubirei.

G. S.

D-ra BEATTY FREDANOV

dela „Renaissance-Bühne" din Viena, al cărei debut fericit în rolul Grusinskaiei din „Lume de hotel", la teatru „Regina Maria" a fost subliniat de întreaga presă.

D-RA HIMELFARB

Câştigătoarea cursei cicliste care s'a alergat eri la O. N. E. F.

Matchul de foot-ball
Unirea Tricolor — România

Duminică s'a disputat în Capitală matchul de foot-ball pentru divizia naţională dintre Unirea Tricolor (Bucureşti) şi România (Cluj). Matchul s'a terminat cu un rezultat nedecis (2—2). fotografiile noastre reprezintă pe cele două echipe înainte de match şi o fază din match.

CROSSUL ELIESCU

Duminică s'a alergat în Capitală „Crossul Eliescu". Proba a fost câştigată de clubul „Grănicerul". Fotografia noastră reprezintă pe concurenţi înainte de plecare.

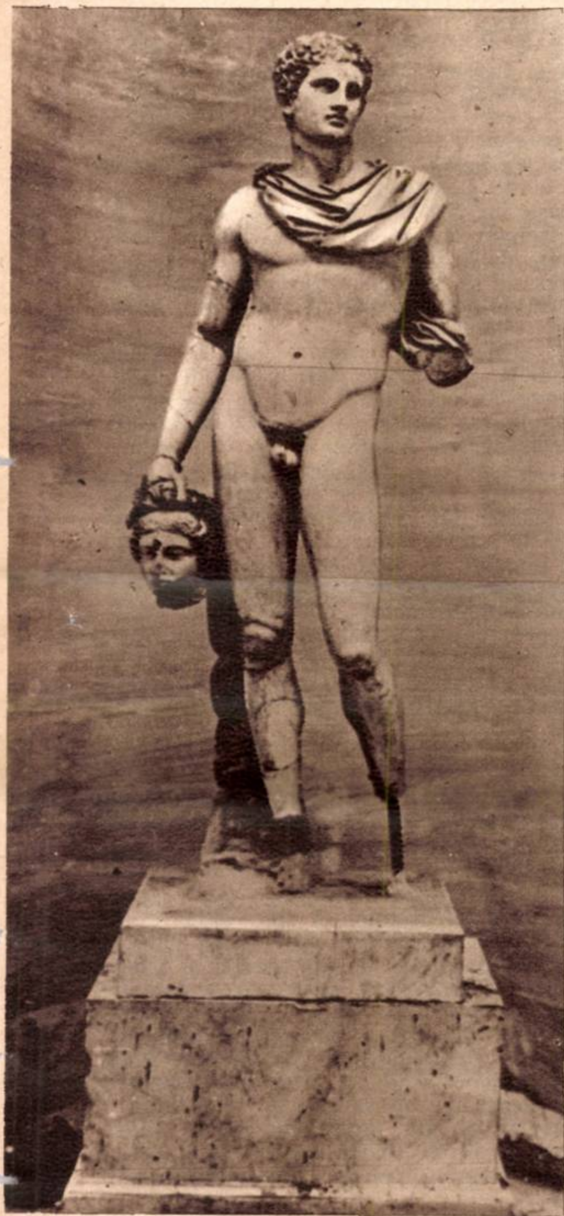
Din toată lumea

VA ABDICA REGELE SIAMULUI?

Se pare că Regele Siamului este decis să abdice în urma unui conflict pe care l-a avut cu Adunarea națională. Fotografia noastră reprezintă pe Regele și Regina Siamului.

OVIEDO, — UN CEMITIR!...

Capitala Asturiei, Oviedo, are astăzi un aspect jalnic după luptele care au avut loc acolo. In fotografia noastră, vedem o casă complet ciuruită de gloanțe.

PERSEUS CU CAPUL MEDUSEI

La săpăturile din Ostia, portul Romei antice, s'a găsit o statue extrem de bine ținută care reprezintă una din cele mai bune copii după celebra sculptură antică „Perseus cu capul Medusei"

PRINȚESA MARINA POZEAZĂ

Celebrul pictor englez Philipp de Laszlo, a terminat un portret în ulei al Princesei Marina, pe care i-l va oferi în dar de ziua nunții ei cu prințul George al Angliei

Tragedia

RĂPIREI BUCOVINEI ŞI A MORŢII LUI GRIGORE GHICA

de C. GANE

Grigore Vodă Ghica — al treilea cu acest nume — este una din cele mai populare figuri din Istoria noastră, popularitate bine meritată, fiindcă omul acesta, deştept şi inimos, a luptat din răsputeri pentru a împiedeca pe Turci să desprindă din trupul Moldovei cea mai veche şi una din cele mai mănoase bucăţi a ei, spre a o dărui, nu se va înţelege niciodată bine dece, — unui stat vecin şi duşman de moarte al Imperiului Otoman.
Din punct de vedere politic cedarea Bucovinei a fost inexplicabilă; iar din punct de vedere al Dreptului Internaţional ea a fost neîntemeiată, întrucât Turcia nu putea ceda un bun, care nu era al ei. Moldova nu făcea parte din raialele sale, ci era un stat vasal al cărui suveranitate, deşi restrânsă, se exercita totuş în cuprinsul întregului său teritoriu, de care, pe baza puterei domeniale, numai el singur putea să dispună. Dar Dreptul Internaţional a pătimit întotdeauna de boala de-a fi un drept fără sancţiuni. El este un interesant mănunchi de teorii, dar nu o lege. Legea a făcut-o întotdeauna puterea celui mai tare. Iar în chestiunea Bucovinei, mai tare decât dreptul nostru a fost voinţa Turcului, şi mai tare decât voinţa Turcului bunul plac al Austriei!
Vom vedea mai jos cum s'a născut, cum s'a desfăşurat şi cum s'a încheiat această tristă afacere, pe care, categoricul imperativ al Istoriei a ştiut totuş după trecerea unui veac şi jumătate s'o răzbune.
Deocamdată — pentru a intra în subiectul nostru — vom arăta de la început că icoana Doamnei unui voevod atât de popular este cu totul ştearsă, din neîngăduinţa anilor ce-au trecut. Ici colea

Grigore Ghica Vodă

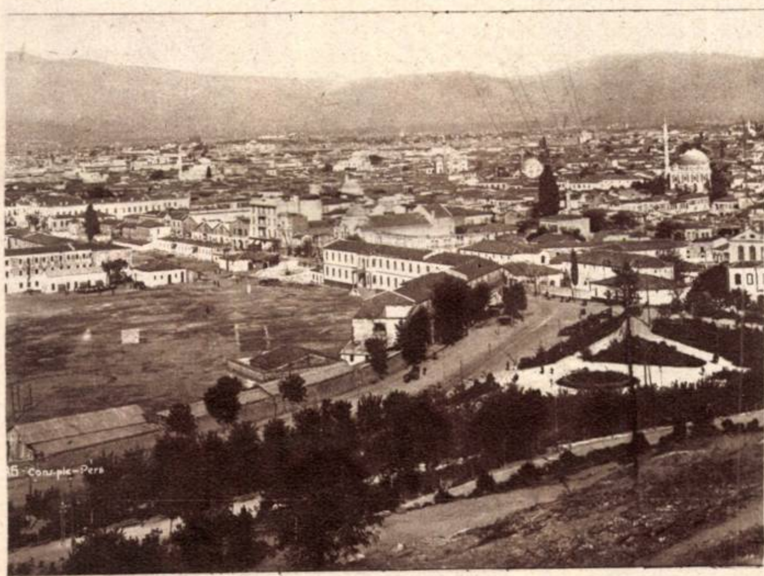
chipul ei se arată, prăfuit, în cadrul vieţii de altă dată, şi apoi dispare iar.
Vom încerca să îndreptăm această greşeală a vremilor, printr'o mai pitorească şi mai amănunţită arătare a felului de trai ce-l duceau pe atunci Moldovenii — o mică incursiune în viaţa lor de toate zilele, cu indiscreţiuni luate *„sur le vif"*.
Grigore al III-lea Ghica era fiul dragomanului *Alexandru*, care era frate cu voevodul *Grigore al II-lea* [1]).
Acest dragoman se bucurase de toată încrederea Sultanului şi a vizirului său, care nu mai ştiau cum să-i arate mulţumirea lor pentru credincioasele slujbe pe care înaltul funcţionar le făcea Porţii Otomane. In urma tratativelor duse de el, cu prilejul încheierii *Păcei de la Belgrad* (1739), prin care Austria fusese silită să ne restitue *Oltenia*, pe care o răpise în 1718 *(Pacea de la Passarowitz)* *Alexandru Ghica* fu gratificat cu titlul onorific de Domn al Ţării Româneşti şi al Moldovei, distincţie care nu se mai făcuse şi nu se va mai face niciodată nimănui.
Din pricini rămase necunoscute — care însă trebuesc de sigur căutate în simţimântul invidiei şi în corolarul lui: pârile colegilor fanarioţi — Marele Dragoman, voevod onorific, căzu din culmea măririlor, în culmea nenorocirilor. Nici doi ani după Pacea de la Belgrad, în 1741, el fu ridicat într'o bună zi din casa lui, băgat la închisoare şi ferecat în lanţuri. Apoi, ca de atâtea alte ori şi atâtor altora, i se reteză, într'o noapte, fără alt drept decât bunul plac, capul de pe umeri.
Văduva lui, *Elena* (născută *Eupraghioti)*, rămase, de la o zi la alta, pe drumuri, cu trei copii în cârcă: o fată, *Ecaterina*, şi doi băeţi, *Dumitru* şi *Grigore*. Averea le fusese, fireşte, confiscată în întregime, casa, banii, juvaerele, stofele şi bucatele. Trăiră mai departe din mila străinilor. Pe *Grigore* îl luă în casă la el *Internunţiul Austriei, Penkler*. Găsise Neamţul în copilul acesta calităţile trebuitoare pentru a face din el *„un jeune de langue"*, un tălmaci, din care se nasc mai întâi dragomanii şi mai apoi voevozii.
Grigore Ghica rămase în casa lui *Penkler* vre-o 4—5 ani, de la 1743 la 1747. Când, desfăşurându-şi aripile, porni de acolo în lume, să facă carieră, tânărul căpătă de la binefăcătorul său, în dar, un ceas de aur şi binecuvântarea sa. In schimb, *Ghica* dărui lui *Penkler* o încă nemărturisită ură împotriva Austriei, de care Internunţiul va şti, la vreme, să-şi răsbune.
Deşi om deştept, învăţat şi deosebit de inimos, *Grigore Ghica* căzu totuş, ca mai toţi Fanarioţii din vremea lui, la patima măririlor. Moartea tatălui său, decapitat fără vină, nu-i fu de învăţătură. El râvnia dragomanatul, treapta cea înaltă, care ducea la domnia uneia din ţările dunărene. Dar pentru a ajunge acolo, el avea nevoe de bani, iar averea părintească era încă departe de-a fi reîntregită. Găsi deci cu cale, pentru a căpăta şi averea şi sprijinul de care avea nevoe pentru viitorul său, să facă un lucru pe care-l mai făcuseră şi alţii înaintea lui, şi-l vor mai tot face mulţi până vor fi oameni „practici" pe pământ: să se însoare adică cu o fată bogată.
Ecaterina Rizu era fiica unui *„homo novus"*, dar foarte cu multă vază la Poartă. Tatăl ei, *Iacovachi*, era privit ca un dibaci intrigant, care se pricepea de minune în arta de-a trage sfori. Era foarte bogat, deştept, cultivat, fusese de mai multe ori prin Occident şi vorbia bine mai multe limbi, în deosebi cea franceză şi cea olandeză. Ecaterina pare a nu fi avut nici una din aceste calităţi, dar avea pe cea mai mare din toate: banii babacăi. Nunta ei cu tânărul *Grigore Ghica* avu loc în anul 1754, când mai reapare pe scenă Internunţiul *Penkler*, dăruind noilor căsătoriţi *„eine Galanterie per 120 Ducaten, als ein Regal vor (für) seine Frau"* [2]), după cum singur se exprima într'o scrisoare către cancelarul Austriei *Kaunitz*, acel ce iscălea *Heinrich Freyherr von Peuckhlern*.
Acum că-i era calea tuturor posibilităţilor deschisă, *Grigore Ghica* înaintă repede. Fu făcut în curând dragoman, şi apoi, abia 10 ani după căsătorie, Domn al Moldovei. In 1764 el sosi întâia dată la Iaşi, cu intenţiile bune ale unui gospodar harnic, dar încă foarte străin de ţara şi de limba acelor Moldoveni, peste cari mai domniseră în vremuri atâţia membri ai familiei lui.
Doamna Ecaterina şi copiii lor îl însoţiseră în capitala Moldovei. Deşi foarte numeroşi, 6 la număr, copiii aceştia au rămas toată viaţa lor şterşi, ca şi mama lor [3]). *Grigore Ghica* a avut întotdeauna o deosebită dragoste pentru nepoţii lui de soră, fraţii *Coslachi şi Iordachi Sulgearoglu*, cari vor şi lua mai târziu numele de *Ghica*. Pe fiii lui — adevărat că erau pe atunci foarte mici — pare a nu-i fi băgat mult în seamă, şi în tot cazul ei n'au jucat niciodată vre-un rol însemnat în Istoria Ţării.
Incă străin de rosturile ţării, *Grigore Ghica* însărcinase pe grecul *Stavrachi* să-i fie capuchihae la Poartă, deşi omul acesta era şi capuchihaia lui *Ştefan Racoviţă*, Domnul Munteniei. Influenţa lui la Stambul făcea însă pe voevozii noştri să-i ştie de frică, neputându-se lipsi de serviciile sale. Nu tot aşa judecau boerii, cărora Grecul se făcuse nesuferit în ţările noastre, prin jafurile şi făr'delegile sale, de erau, cu câţiva ani în urmă, să-l şi omoare la Iaşi,

1) Alexandru şi Grigore II-a erau fiii lui Matei Ghica şi ai Ruxandrei Mavrocordat, nepoţii lui Grigore I Ghica şi ai Mariei Sturdza, strănepoţii primului Ghiculesc care a domnit la noi, Gheorghe Vodă Ghica.

2) Un dar pentru soţia lui de 120 ducaţi.
3) Au fost două fete: Ruxanda, măritată cu N. Balş, şi Elena, măritată cu Ilie Catargi; şi patru băeţi, din care trei şi anume Iacob, Scarlat şi Alecu au fost sau neînsuraţi, sau sterpi. Al patrulea fiu, Dumitru, s'a însurat cu Domniţa Eufrosina a lui Nicolae Vodă Caradja şi a avut cinci băeţi şi o fată (Smaranda Al. Vârnav). Din băeţii lui, patru n'au avut copii, iar al cincilea Ion, însurat cu Ecaterina Ţigară, a avut numai fete. Cu aceasta s'a stins neamul lui Grigore Ghica.

scăpând el de furia poporului numai ca prin urechile acului. Auzind acum ţara c'o să-i vină iar omul acesta pe capul ei, mai mândru, pasemi-te, şi mai obraznic ca ori când, ieşiră boerii întru întâmpinarea lui *Ghica* la Galaţi şi-i spuseră verde că *„foarte ne bucurăm de venirea Măriei Tale şi ne închinăm Ţie cu sănătate, numai să ştii că toţi s'au întristat auzind că ai luat pe Stavrachi pe lângă Măria Ta"*. Iar la Iaşi, dupăce se unse *Ghica* Domn, şi păşi în spătăria Curţii, pentru a împărţi boieriile, merseră iar cu toţii să sărute mâna voevodului lor, zicându-i din nou: *„Să fie într'un ceas bun şi să trăeşti Măria Ta pânăla adânci bătrâneţe, numai un lucru să ştii, că dacă vrei să ai Măria Ta odihnă, aici în ţară, şi să fim şi noi odihniţi, pe Stavrachi să-l lipseşti de lângă Măria Ta!"* *Grigore Vodă* scrise deci pe dată la Ţarigrad lui *Stavrachi* că nu-l vor boierii şi că-l cere pe *Nicolachi Şuţu* să-i fie capuchihae. Intrând astfel în voia Ţării, noul voevod fu de la început iubit de supuşii săi, şi în deosebi de prostime, care-l găsia *„întreg-la toate, plin la minte, învăţat, ştiind toate trebile cum le va purta, că nu putea nimeni ca să-l înşele cât de puţin..."* Ceeace, de altfel, îi atrase şi multe duşmănii, fiindcă, în România, un om care nu se lasă înşelat... !

Şi apoi, în ochii boierilor celor veliţi, mai avea Vodă un mare cusur: iubea dreptatea şi pe oamenii mici şi slabi, parc'ar fi fost un al doilea Christos, sau un al doilea Nicolae Mavrocordat, al cărui sânge de altfel adevărat că-i şi curgea în vine. Se apucase omul acesta să adune la Curte pe toţi ispravnicii de ţinuturi, dându-le poruncă *„să fie cu mare dreptate săracilor, neîngăduind nimănui să-i calce sau să-i năpăstuiască*, căci de va *auzi c'a păzit hatârul cuiva, atunci cu mare pedeapsă îl va pedepsi"*. De unde şi Cronica lovei n'are cuvinte destule să-l laude, zicând despre el că *„cuvântul ce grăia era grăit, şi era lăudat de toţi şi plăcut prostimei, iară boierilor nu atât, căci nu puteau ei să mănânce pe cei mici şi săraci"*.

Vedere din Iştanbul.

Domnul — în această domnie d'întâi cel puţin — nu părea a se sinchisi mult de nepopularitatea de care se bucura în rândul lacomei boerimi. Ba dimpotrivă, el căută orice prilej pentru a mai tăia din ifosurile acestor evghenotaţi *„ce se purtau în straie scumpe şi în blănuri, care nu era fiecare harnic de agonisire după hainele ce purta"*. Socotind deci Vodă ce este de făcut pentru a stârpi luxul acesta nefolositor şi ruinător, el vru mai întâi să dea poruncă boierilor să se îmbrace în haine mai de rând. Dar se gândi c'ar putea să nu fie ascultat, ceeace prea mult l-ar fi mâhnit, aşa încât găsi pe urmă un alt mijloc mai potrivit cu firea lui de om de treabă ce era. *„Şi-a făcut singur Măria Sa un rând de straie de postav, libadea şi jubea, şi într'o zi, făr' de veste, a ieşit îmbrăcat cu ele la Divan, care într'acea zi, văzând boierii, s'au ruşinat cu toţii. Şi pe urmă au început şi ei a-şi face haine de postav, şi aşa, în scurtă vreme, s'a ridicat acea cheltuială nebunească a straielor, nezicând Domnul nimănui nimic"*. Pitoresc şi instructiv, Cronica închee zicând, că de fapt boierii au rămas Domnului recunoscători că a făcut una ca aceasta *„căci mulţi rămăseseră săraci, ales din cei ce erau însuraţi"*. Cu alte cuvinte rochiile jupâneselor erau cele care trăgeau mai scump în cumpăna catastifelor de cheltuieli casnice.

Pentru a îndemna pe boieri să urmărească calea pe care pornisera, *Grigore Vodă* trimise în Polonia şi în Germania după meşteri în arta ţesătoriei, şi aducându-i în Moldova făcu la *Chipăreşti*, unde intră Bahluiul în Jijia, o *„chirhana"*, o fabrică de postăvărie.

A mai adus el şi apa la Iaşi *„că era puţină şi peste mână"*, făcând două cişmeli minunate în poarta *Sfântului Spiridon* şi în poarta *Goliei*, de se adăpa tot norodul acolo — şi a mai făcut şi o casă frumoasă în curtea Mitropoliei, orânduind acolo trei şcoli, pentru învăţătura copiilor, cu trei dascăli bine plătiţi, cari deprindeau pe puştii din Moldova să silabisească pe alfa-beta şi pe az-buchi în elineşte, în greceşte şi în moldovineşte.

Dar toate binefacerile aceste trebuiră să înceteze după trei ani de zile, căci astfel se făcuse acum obiceiul la Poartă că nici un Domn nu putea rămâne în slujbă mai mult de 36 de luni, de oarece nu se puteau lipsi prea multă vreme, mâririle din Stambul de bacşişurile ce li se dădeau, la reînoirile domniilor. Şi astfel deci, în iarna 1767 *Grigore Ghica* fu mazilit şi rechemat, în toată graba, la Ţarigrad, unde i se pregătia însă o nouă domnie în Ţara Românească, pentru care va trebui să plătească noui sume de bani şi să contracteze prin urmare noui datorii.

Dar dulceaţa de-a domni era mai mare, decât toate aceste neplăceri băneşti, pe care, de altfel, le despăgubia cu vârf şi îndesat sudoarea ţăranului român.

In 1768 *Grigore Vodă* era Domn la Bucureşti. O domnie scurtă şi neliniştită, fiindcă numirea lui ca Voevod al Ţării Româneşti coincidase cu declararea răsboiului dintre Ruşi şi Turci. Simpatiile lui Ghica pentru Colosul de la Nord erau atât de cunoscute în cercurile Constantinopolitane, încât numirea aceasta a mirat pe toţi diplomaţii străini şi ne poate mira încă şi pe noi astăzi.

Şi în adevăr, abia intraseră Ruşii în ţară, în Moldova întâi fireşte, şi apoi în Muntenia, că-l şi aflăm pe Vodă Grigore prizonierul lor. Banul *Caradja*, în *Efemeridele sale*, vorbeşte mereu de *„prinsoare"* (era şi el unul din prinşi, plecaţi împreună cu *Ghica* în Rusia) — însă din rapoartele ambasadorilor străini, precum şi din faptele cum au curs, e vădit lucru că *Grigore Ghica*, care avea tot timpul să treacă Dunărea înainte de intrarea armatelor moscovite în Bucureşti, nu fusese „prins" de Ruşi, ci se predase de bună voe. De altfel el îşi trimisese familia în Transilvania, drept dovadă că voia s'o scape de urgia Turcilor, cari, aflând că el trecuse la Ruşi, de sigur că ar fi băgat-o la închisoare şi ar fi schingiuit-o.

Doamna Ecaterina nu rămase însă în Ardeal. Ruşii cerură lui Ghica, drept condiţie a „prinsoarei", s'o aducă, împreună cu toţi copiii, la St. Petersburg [4]). Acolo, în grozava robie despre care vorbeşte *Caradja*, *Grigore Vodă* văzu pe *Impărăteasa Ecaterina II-a*, care-i dărui o tabacheră de aur bătută în briliante, primi pe fiul său mai mare în şcoala imperială de ofiţeri, Corpul Cadeţilor, *„zur Auferziehung"* (pentru a fi crescut acolo), şi-i mai dete şi bani pentru despăgubirea drumului boierilor cari-l întovărăşiseră în exil [5]).

Viaţa aceasta, care nu poate să fi fost tocmai amară, ţinu cinci ani, în care timp răsboiul îşi urma cursul.

Se impune aici o scurtă privire retrospectivă asupra politicei generale a Imperiului Otoman şi a răsboaielor sale în ultimile trei sferturi de veac. Vom înţelege astfel şi cum a putut să se nască vestita chestie a *Răpirei Bucovinei*.

In 1527, după bătălia de la *Mohaci*, Ungaria îşi pierduse neatârnarea, intrând sub stăpânire turcească. Dar Casa de Austria n'a putut niciodată suferi această imixtiune a Imperiului Otoman în politica Europei Centrale, care politică ducea dealtfel deadreptul la cucerirea întregei Europe. Timp de mai bine de 180 de ani Austria a dus deci o neîncetată şi aprigă luptă, împotriva cotropirei turceşti, teatrul acţiunei fiind aproape întotdeauna *Transilvania*, care cădea, cu o aparenţă de independenţă, când sub influenţa Casei de Austria, când sub acea a Inaltei Porţi. Restul Ungariei rămase în tot timpul acesta turcesc, până la asediul Vienei din 1688, când i-a lipsit puţin şi Austriei şi întregei Europe să nu se prefacă într'un paşalâc de-al Semilunei. Regele Poloniei, *Ion Sobieski*, a scăpat omenirea de această pacoste. De atunci începu, destul de repede, declinul puterei Otomane. Un nou răsboi turco-austriac, din care Sultanul ieşi din nou învins, duse la vestita *pace de la Carlowitz* (1699) prin care Casa de Austria recâştigă definitiv întreg Ardealul, precum şi Ungaria propriu zisă, cu excluderea Banatului Timişoarei, care rămase sub stăpânire turcească.

Din ziua aceea Austria nu mai avu astâmpăr până nu cuceri şi banatul acesta al Timişoarei, după care urma să pună mâna şi pe mănoasele ţări româneşti, care-i deschideau porţile Mărei Negre şi odată cu ele şi amestecul ei în treburile Dardanelelor şi ca atare în soarta Imperiului Otoman.

Dar socotelile de acasă nu se potrivesc cu acele din târg. Impotriva planurilor austriace se ivi deodată, pe scena lumei, Impăratul unei ţări menită să facă carieră în Istorie: Ţarul *Petru cel Mare* al Rusiei. Şi el avea nevoe, şi încă mult mai imperioasă nevoe decât Austria, de strâmtoarea *Dardanelelor*, care să-i deschidă calea spre comerţul Mediteranei. Ca atare *Constantinopolul* devenit *Ţarigrad* — adică, în visul moscovit, oraşul Ţarilor — trebuia, cât mai curând, îngenunchiat şi cucerit.

Din pricina acestui antagonism, a acestei ciocniri dintre interesele austriace şi ruseşti, ţările româneşti avură mult de pătimit şi mult de câştigat. Fiindcă drumul ce ducea la Stambul, fie că el venia de la Viena, fie că venia dela Petrograd, ducea prin munţii, prin câmpiile şi peste râurile noastre. Ca atare Moldova şi Muntenia trebuiau cucerite, înainte de-a ajunge pe malurile Bosforului. Dar când se repeziau Austriacii asupra lor, Muscalul spunea *nema*, iar când le ocupa Rusul, Neamţul ţipa *halt!* Şi astfel, mereu hărţuite, mereu ocupate, mereu încălcate şi stoarse, principatele Dunărene scăpară totuş de cotropirea definitivă a uneia sau a alteia din aceste mari Puteri învecinate.

In 1718 un nou răsboi între Austria şi Turcia se termină prin *Pacea de la Passarowitz*, prin care Nemţii căpătară întreg *Banatul Olteniei*, pe lângă acel al *Timişoarei*, însfârşit cucerit de ei. Rusia îşi muşcă unghiile, aşteptând ceasul ei, care veni în 1736, când iarăş isbucni răsboiul. Ei ocupară atunci Moldova, pe când

4) Scrisoarea banului Brâncoveanu către Penkler, în Hurmuzachi VI, p. 79.

5) Scrisoarea lui Penkler către Kanitz din 21 August 1770 „Es wird gemeldet, dass der ehemalige Woyewod samt den Deputierten im Begriff gestanden, in der ersten Woche des Augusts von dannen ab-und zur russischen Armmee zu gehen, nachdem er mit einer Kostbaren mit Brillianten besetzten Tabatiere beschenket, sein Sohn in das dortige Cadeten Corps zur Auferziehung eingenommen, und ihm und den Deputierten eine Summe Geldes zur Reise gereichet worden.

Austriecii intrară în Muntenia, părând de altfel a se face atunci o înțelegere între ei, ca să-și păstreze — deocamdată firește — fiecare țara pe care o ocupase. Din fericire Turcia ieși acum învingătoare, și prin *pacea de la Belgrad (1739)*, Moscovitul fu nevoit să evacueze Moldova, iar Austriacul ieși nu numai din Muntenia, dar și din Oltenia cea pe care o stăpânise timp de 21 de ani.
Nici 30 de ani mai târziu, în 1768, răsboiul izbucni din nou, de data aceasta numai între Turci și Ruși, aceștia din urmă ocupând iarăș atât Moldova cât și Muntenia, cu gândul de-a rămâne de data aceasta definitiv stăpâni în țările noastre.
Austria se opuse. Intervenția ei scăpă pe Români de pericolul moscovit, dar aduse Moldovenilor pierderea uneia din cele mai mănoase părți din țara lor: Bucovina!

(Va urma).

Solemnitatea pioasă de la Caracal

La Caracal, în prezența a peste 5000 de persoane din județ și oraș, a avut loc sfințirea nouei și frumoasei catedrale cu hramul „Sf-ții Apostoli".
In fotografiile noastre se văd două aspecte dela această solemnitate.

I.— *Mulțimea* în fața catedralei.
II.— P. S. Episcop Vartolomeu *în timpul slujbei religioase; alături d-nii* Stancu Brădișteanu, Th. Borcescu etc., etc.

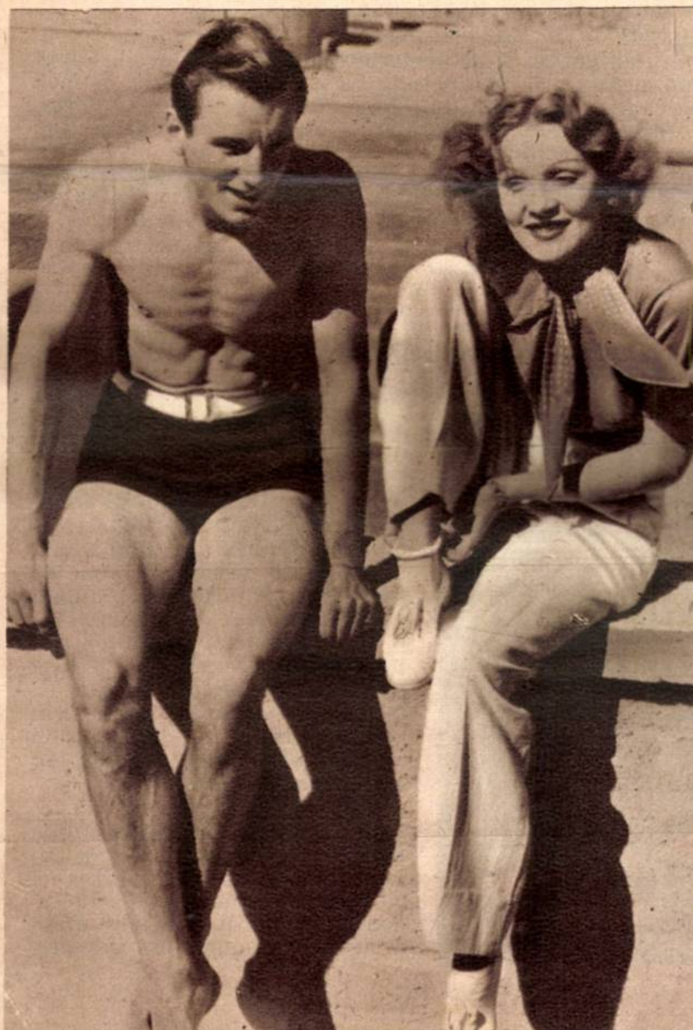
La Calais urmează să se ridice un monument care să comemoreze şederea trupelor britanice acolo. Fotografia noastră, reprezintă modelul monumentului.

Ministrul instrucţiunii al Japoniei, a făcut recent o inspecţie la o şcoală primară din Tokio. In fotografia noastră îl vedem vorbind copiilor, care îl ascultă nemişcaţi.

FEL DE FEL

VEDETA ECRANULUI ŞI VEDETA TENNISULUI

Fotografia de mai jos a fost luată pe strandul de la Palm Springs (California) şi reprezintă pe celebra vedetă de cinema Marlene Dietrich, împreună cu campionul de tennis Fred Perry.

Soţia cunoscutului arheolog american Stany Judd, a descoperit un nou sport: aruncarea unei săgeţi importată de la locuitorii vechi ai Iucatanului (Mexic).

Echipa de rugby a girlsurilor din Miami, s'a fotografiat în cerc, fiecare echipieră având la dreapta sau la stânga pe echipierul... inimii.

Geniile magice ale lui Aladin sub aspect modern

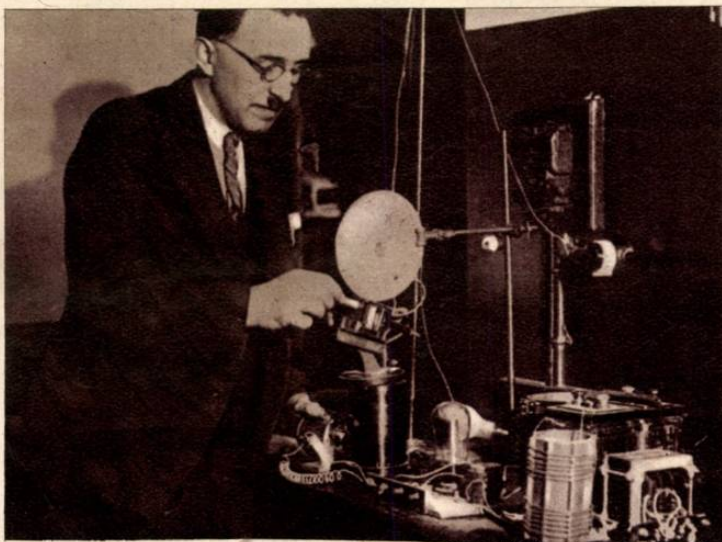

D. Caldwell, vrăjitor modern, ridică o mână în patul său și o ferestră se deschide — iar dis-de-dimineață, când se face frig, fereastra se închide încet dela sine; ușile răcitoarelor se deschid fără a fi atinse; casa și terenul înconjurător se luminează, la apropierea unui automobil; hoțul care îndrăznește a se apropia este fotografiat și multe alte mistere electrice se produc în casa sa.

ALADIN eroul poveștilor arabe freca o lampă magică și un geniu puternic apărea, gata să-i execute ordinile. Doctorul *Orestes H. Caldwell* a întrecut însă în multe privințe miraculoasele isprăvi ale geniilor lui Aladin. Geniile sale electrice sunt cu mult mai bine stilate — el n'are nevoe să poarte cu sine lampa făcătoare de minuni și e scutit de o sumedenie de gesturi, pe care Aladin era obligat să le facă.

După ce s'a culcat, în casa sa electrică situată lângă New-York, ridică o mână și o putere nevăzută deschide fereastra camerei de dormit. Dimineața, în vreme ce stăpânul mai doarme încă, un alt sclav invizibil, fără un cuvânt sau gest de comandă, vine și închide fereastra, cu o jumătate de oră înainte de momentul deșteptării. Când d-rul *Caldwell* se apropie de garajul său, unde se află mașina, porțile îi sunt deschise de mâini nevăzute și toate ușile casei îi sunt astfel deschise, chiar dacă se apropie fără nici un sgomot. O cișmea cu apă sterilizată începe să curgă, imediat ce-l vede aplecându-se asupra ei și încetează, imediat ce se îndreaptă. Când nu poate dormi, un geniu îi cântă din pernă, în surdină, arii liniștitoare, un altul pregătește gustarea de dimineață, mai înainte ca cineva să se fi sculat și un altul calcă pantalonii, în vreme ce doctorul doarme. Dacă un hoț ar îndrăzni să se apropie de casă unul din geniile ce stau de pază, la fereastră, ar scoate imediat un strigăt de alarmă.

Majoritatea acestor *„minuni"* se realizează cu ajutorul celulei fotoelectrice. Aceste celule pot fi aranjate în așa fel încât să genereze un curent electric, oridecâteori o rază de lumină, sau o umbră cade asupra lor. Lângă patul doctorului *Caldwell* se află una din aceste celule, asupra căreia o lampă mică electrică proectează o rază de lumină. Când doctorul ridică mâna, între lampă și celulă, umbra face ca celula, să demagnetizeze o baghetă, care cade, determinând un contact ce trimite un curent într'un motor, care ridică geamul ferestrei cu șapte centimetri. Doctorul Caldwell face o nouă mișcare similară și geamul se mai ridică cu alți șapte centimetri; operația se continuă astfel, până când fereastra prezintă deschiderea ce-i convine.

Spre toamnă, când diminețile devin reci, doctorul vrea ca cineva să-i închidă fereastra, cu o jumătate de oră înaintea deșteptării, spre a se putea îmbrăca într'o cameră caldă. Să miște mâna ar fi prea mult deoarece ar trebui să se deștepte pentru a o face, așa că există un ceas, care are însărcinarea de a face ca un dispozitiv să închidă fereastra la ora dorită. Recunoașteți că aceasta e ceva ce întrece capacitatea geniilor lui *Aladin*, deoarece ei nu aveau ceasornice și ideea lor despre timp trebue să fi fost foarte vagă.

Aceste aparate de închidere și deschidere a ferestrelor n'au reușit însă să-l mulțumească pe doctorul *Caldwell*, care le consideră foarte rudimentare, în comparație cu ceeace plănuește să facă îndată ce va avea mai mult timp liber. El intenționează să instaleze un *„deget electric"* întins în aerul nopței, care să determine închiderea sau deschiderea ferestrei, mai mult sau mai puțin după temperatura ambiantă. Iar un alt deget hygroscopic, sensibil la apă ca o pisică, va închide fereastra, imediat ce se va porni o ploaie. Atunci deabia va fi mulțumit de aparatura sa.

Când vine timpul ca stăpânul să se trezească, un ceas electric începe să sune în toată casa, în cazul că întreaga familie vrea să se scoale la aceeaș oră. Dacă nu, deșteptătorul sună încet, numai în camera inginerului și aceasta se poate face sub forma unei muzici, din orice colț al globului. Casa e plină de aparate de radio, pe unde scurte, ce prind cele mai îndepărtate stațiuni, aducând arii din China și Japonia.

S'a descoperit că programele de muzică ușoară, cântată în surdină, au un efect binefăcător asupra persoanelor care suferă de insomnie. Dar doctorul *Caldwell*, căzând într'o plăcută somnolență, înaintea aparatului său, ar putea fi deșteptat brusc de strigăte și împușcături, atunci când programul s'ar schimba într'o piesă detectivă. Multe din persoanele care au avut această neplăcută experiență, nu știu ce măsuri ar putea lua. Doctorul *Caldwell* însă, a inventat o *„doză-dynă"*. Această *„dozo-dynă"* împiedecă asemenea surprize neplăcute, printr'o celulă fotoelectrică și o imperceptibilă rază de lumină, ce trece tocmai pe dinaintea capului persoanei care ascultă. Dacă auditorul adoarme, capul îi cade spre piept și aruncă o umbră asupra celu-

ei fotoelectrice. Această celulă închide numaidecât aparatul de recepție și-l menține închis, până când persoana se trezește. Pentru a profita cât mai mult de proprietățile somnifere ale radiofoniei, doctorul *Caldwell* a construit o pernă, care poate fi pusă în legătură cu oricare dintre aparatele sale. Programele răsună în pernă destul de tare spre a fi auzite de persoana care-și pune urechea pe ea, dar nu și de cei cari s'ar mai afla în cameră. Individul chinuit de insomnie poate asculta până când adoarme și atunci cineva trebue să închidă aparatul. Aceasta din urmă se face foarte ușor. Dacă va ține mâna pe marginea patului într'o poziție oarecare, în momentul când adoarme, mâna sa va cădea, aruncând o umbră momentană asupra unei celule, ce face ca aparatul să fie închis. Sclavii electrici îi pot pregăti o bae, potrivindu-i temperatura necesară, la momentul necesar. In bucătărie la o anumită oră, fixată în ajun pe ceas, filtrul electric începe să funcționeze un anumit număr de minute și apoi se oprește. La fel se întâmplă cu mașina electrică pentru prăjit pâine și cu apa pentru fiert ouăle. Dar dacă stăpânul nu vine la vreme, acești inexorabili servi, lasă cafeaua și pâinea să se răcească, iar apa pregătită pentru ouă se evaporează.

Inventatorul nu vrea să se lase astfel la discreția acestor sclavi. El intenționează să dea celulei foto-electrice o intensă aplicare în bucătărie și anume, va aranja ca aceasta să închidă filtrul după un anumit număr de minute, dar numai atunci când cafeaua a ajuns la o anumită tărie; la fel cu pâinea, care poate fi ținută într'un coș încălzit prin electricitate.

Doctorul îmbracă apoi pantaloni presați toată noaptea, tot de o mașină electrică, își ia pălăria și haina de pe o mașină de periat și e gata de plecare. Apăsând pe butonul soneriei ce răspunde în garaj, șofeurul va ști că trebue să tragă mașina la scară. Dar mașina mai poate fi adusă și prin câteva cuvinte, spuse într'un microfon, care va pune în mod automatic mașina în mișcare, va deschide ușile garajului și va face ca automobilul să apară gol, la scară.

Odată urcat în automobil, doctorul *Caldwell* pornește spre oraș. In vreme ce se îndreaptă spre șoseaua principală, un servitor invizibil are grijă să aprindă un far roșu, pentru a da de veste celor cari i-ar sta în cale, că o mașină se apropie.

Ca orice alt cetățean al Statelor-Unite, doctorul Caldwell se îndreaptă spre stația trenului subteran, lăsându-și mașina alături de multe altele, oprite în acelaș țarc. Târziu, după amiază, își dă seama că a pierdut cursa de 5.15 și hotărăște să rămână seara în oraș. In asemenea împrejurări, *Aladin* ar lua lampa, pentru a-și chema geniul. Inginerul nostru poate face așa ceva, dar își lasă un mic serv în mașină, care nu are altceva de făcut decât să-și amintească să aprindă farurile. El constă într'o mică celulă foto-electrică, ce privește toată ziua dintr'un colț al ferestrei din fund. Atâta vreme cât pe celulă cade lumina zilei, nu se întâmplă nimic, dar imediat ce se întunecă, se formează un curent, care pune în mișcare un comutator, ce aprinde farurile mașinei. Pe vreme de ger, această celulă sau un aranjament asemănător, poate declanșa aparatul electric de încălzit al mașinei, fie în oricare din momentele zilei când frigul de afară se întețește, fie cu câteva minute înainte de timpul pe care doctorul *Caldwell* și l-a fixat pentru sosire.

In momentul când se reîntoarce acasă, o altă celulă foto-electrică aprinde lumina farurilor și deschide larg porțile garajului. Până aci toate's bune, dar acest portar poate deschide oricui proectează o lumină asupra sa. Deaceea, atunci când familia toată e plecată de acasă, doctorul *Caldwell* întrerupe contactul acestui ospitalier geniu. Doctorul vrea să-și instaleze o *„ureche electrică"* care să aibe grijă de porțile garajului pentru cazul că familia lipsește de acasă și pentru cazul că ochiul electric ar putea face o greșală, tinzând a permite intrarea unei persoane străine. Astfel când mașina doctorului va ajunge înaintea garajului, urechea electrică va recunoaște claxonul stăpânului și va deschide porțile, rămânând însă nemișcată la auzul altui claxon, afară numai de cazul că străinul ar avea și el un claxon similar, ceeace e aproape imposibil.

Doctorul *Caldwell* vrea să-și modifice și răcitorul. Când gospodina se apropie cu mâinile ocupate de vasul cu mâncare, ochiul electric o vede și foarte serviabil îi deschide ușa răcitorului. După aceea însă, gospodina trebue să-l închidă singură și ceeace-i mai rău, când deretică, ușile răcitorului se dau mereu de perete la apropierea ei, lovind-o uneori peste picioare. Până și un șoarece, ar putea, dac'ar ști cum stau lucrurile, să deschidă această ușă iar procedeul nu e câtuș de puțin inaccesibil inteligenței canine.

Ca și la garaj, femeile din familie s'ar putea deprinde să fluere un fragment de arie, atunci când vor ca răcitorul să se deschidă, sau să pronunțe o anumită formulă ca faimosul *„Deschide-te Sezame" din „Ali Baba" și cei „Patruzeci de hoți"*.

Casa inginerului mai conține o sumedenie de alte ingeniozități electrice, cum sunt alarmele ce vestesc apropierea unui hoț și care sunt în felul lor o minune. Infractorul nu poate atinge o fereastră fără să treacă printr'o rază de lumină aproape imperceptibilă, proectând astfel o umbră asupra uneia din acele celule, care va pune apoi în mișcare clopotul de alarmă. Odată cu acest sgomot, care e foarte puternic, se produce o explozie luminoasă și în vreme ce hoțul se pierde în noapte, pe jumătate orbit, știe că a și fost fotografiat.

In *Mansfield* (Ohio), Compania Electrică Westinghouse a demonstrat recent publicului o sumedenie de alte aplicări ale electricității. S'a arătat astfel, cu această ocazie, că tapetele sufrageriilor și ale saloanelor pot fi schimbate, din când în când, după diferite ocazii sau după toaleta amfitrioanei, schimbând pur și simplu luminile.

Căldura se poate procura pe cale electrică, tot atât de bine ca și lumina. Toate camerele doctorului *Caldwell* au calorifere electrice, ce pot fi deschise spre a produce un surplus de căldură, într'o cameră pe care caloriferul obicinuit nu izbutește s'o încălzească, sau spre a îndulci puțin temperatura unei camere pe o zi de primăvară sau toamnă, mai rece, când nu face încă să se pună întreaga instalație de radiatoare în funcțiune.

La expoziția de aparate electrice din Ohio, există camere cu pereții încălziți prin electricitate — ca în sistemul *hypocaust* întrebuințat de vechii împărați romani, pentru a-și face fastuoasele vile mai confortabile; numai că împărații aceștia întrebuințau aer cald, în conducte zidite în pereți, în loc de electricitate.

Nu știm dacă geniile spălau rufele lui *Aladin*, dar inginerul *Caldwell* și-a amenajat o spălătorie, în care geniile electrice spală rufele familiei, sau cel puțin ajută această operațiune într'o asemenea măsură, încât ceace-i rămâne gospodinei nu mai e decât o distracție.

In zilele lui *Aladin*, geniul căruia i s'ar fi ordonat să ajute gospodinei la înălbitul rufelor, ar fi putut cel mult să-i care apă dela cea mai apropiată gârlă, pe care ar fi încălzit-o, într'un cazan de bronz, sau de piatră, la un foc de vreascuri, sub cerul liber, și așa mai departe. Toate acestea se fac în casa electrică cu ajutorul țevilor și a diferitelor aparate speciale. In spălătorie se află trei cuvete, dispuse în formă de trifoi, iar spălătoreasa stă acolo unde ar veni coada frunzei. Ea mută astfel o piesă spălată, dintr'o cuvetă într'alta; din apa unde a fost săpunită, acolo unde trebue limpezită. Apa caldă și rece curge în mod automat. Spălătoria e prevăzută cu un uscător pentru rufe, și cu o altă mașină electrică pentru netezit; ea mai are un sterilizator și o mașină pentru prepararea scrobelei. Nici chiar cântecele, atât de dragi acestor femei, nu sunt uitate, căci spălătoria are un aparat de radio, care le distrează în timpul lucrului.

Ceeace gospodinele urăsc mai mult după spălatul rufelor, sunt vasele. Geniile electrice moderne sunt foarte îndatoritoare. Vasele murdare sunt muiate într'o apă săpunită și apoi clătite în apă fierbinte, curată, de unde trec în apă rece. Nimic nu trebue să faceți pentru aceasta, decât să băgați vasele în aparat și apoi să le scoateți, curate și uscate. Intreaga operație se face în mod automat.

Bucătăria e plină de o sumedenie de mici genii ce fac oficiul de ajutoare. Unul e gata, la atingerea unui comutator, să taie carnea, sau brânza, în felii subțiri, pentru sandwichuri; sau să le taie în bucăți mai groase, dacă stăpânul casei le preferă astfel. Un alt geniu are o mică mașină de tocat, cu care prepară cârnați, un al treilea prepară înghețată.

In mașina de gătit se află trei genii, fiecare cu rolul său. Unul procură căldura prin electricitate, oridecâteori se deschide comutatorul cuptorului; un al doilea stă de pândă, cu un instrument, numit termostat, și are însărcinarea de-a potrivi temperatura, după necesitățile gospodinei, iar un al treilea nu face decât să aprindă un mic bec, în interiorul cuptorului, ori de câte ori se deschide ușa acestuia, pentruca bucătăreasa să poată vedea în ce stadiu se află friptura sau prăjitura, pe care o prepară.

Insfârșit, bucătăria mai cuprinde un alt geniu, ale cărui isprăvi vor fi foarte apreciate de ceilalți membrii ai familiei. El are însărcinarea de-a feri restul casei de mirosurile de fripturi și rântașuri. Intr'o deschizătură mică a plafonului se află un ventilator electric, acționat de către acest geniu și care absoarbe toate mirosurile bucătăriei, mai înainte de-a fi apucat să se răspândească.

Unul dintre geniile gospodăriei, ale cărui metode sunt extrem de interesante pentru oamenii de știință și pentru ingineri, este acela care procură apă caldă bucătăriilor și băilor. In cazuri extreme, când e nevoe de o mare cantitate de apă caldă, apartul acesta are un puternic încălzitor electric, care poate încălzi foarte repede, un volum mare de lichid.

Un răcitor electric este în fond o pompă de evacuare a căldurei. Cu ajutorul unor compresoare cu gaz, a unor camere de expansiune și a altor dispozitive, se evacuează căldura din răcitor, astfel că interiorul se răcește. Această căldură este apoi expulzată, fie în apa ce circulă prin unele răcitoare, fie pur și simplu în aer. Geniul producător de apă caldă a fost dresat să capteze această căldură și s'o utilizeze, transformând-o în apă caldă.

Un alt geniu, care atrage atenția inginerilor, este deschizătorul de uși, asemeni în principiu celei dela garajul doctorului *Caldwell*, dar cu totul de altă formă. Astfel ușile dintre cămară și bucătărie, precum și din alte părți ale casei, la fel cu oblonele, se desfac în două, intrând în pereți, la apropierea cuiva. Efectul se datorește faptului că persoana a călcat o mică și nevăzută placă de contact de pe podea.

La ușa din față a clădirei se află un alt geniu, care are însărcinarea de-a capta și transmite mesagii. Când sună clopotul de la ușă, stăpâna casei n'are nevoe să-și părăsească bucătăria sau spălătoria unde se află, ci apasă un buton și e pusă imediat în legătură cu urechea și vocea unui mic geniu, instalat în cutiuța de lângă soneria ușii. Ea poate afla astfel numele vizitatorului, precum și ce-l aduce, îl poate pofti în casă sau expedia, dupăcum îi dictează fantezia.

Dar cele mai miraculoase genii electrice sunt instalate la subsol și produc temperaturile dorite de fiecare membru al gospodăriei. Nu dau numai căldura iarna, ci și răcoare vara, determinând gradul voit de umezeală sau uscare a aerului, în tot cursul anului.

Acești intendenți generali ai atmosferei unei gospodării au legături cu o sumedenie de alte genii ajutoare, instalate în diferitele camere ale casei, în așa fel încât se poate determina în fiecare cameră separat, temperatura și atmosfera dorită. Dacă tatăl dorește o cameră răcoroasă și uscată, n'are decât s'o spună minusculului geniu, care transmite mesagiul la subsol și imediat i se face pe voe.

Geniile lui *Aladin* n'ar fi fost niciodată în stare să realizeze un astfel de miracol și ceeace surprinde mai mult în această casă electrică, este că totul s'a putut realiza cu suma relativ modestă de 12.000 dolari (un milion douăsute cincizeci mii lei).

Vreți să vă păstrați proprii Dv. dinți toată viața?

Atunci, trebuie să știți că

ACIDITATEA (acreala) GUREI

provoacă

CARIA DINȚILOR

Pasta de dinți ODOL menține dinții sănătoși, pentrucă combate aciditatea gurei.

Reacțiunea alcalină a pastei de dinți Odol neutralizează aciditatea, care provoacă caria dinților. Cu alte cuvinte, prin această reacțiune alcalină, pasta de dinți Odol face ca aciditatea gurei să fie inofensivă. Iată dece pasta de dinți Odol este atât de mult și atât de călduros recomandată de dentiștii din toată lumea. Aciditatea gurei nu este o stare trecătoare; dimpotrivă, este o primejdie care amenință dinții în permanență. Formarea acidității în gură nu poate fi evitată. Majoritatea alimentelor cu cari ne hrănim, în special fructele, salatele, legumele, au o reacțiune acidulată. Deasemenea, descompunerea resturilor de mâncare rămase în gură, produce aciditate. Mai adăugați la aceste elemente aciditatea stomacului și ajungeți la concluzia că dinții sunt în permanență scăldați într'o baie de salivă acidulată și sunt deci condamnați cariei, întocmai cum granitul este sortit descompunerii dacă este aruncat în acid sulfuric.

Reacțiunea puternică și alcalină, esențele tari, picante și totuși volatile, caracterizează pasta de dinți Odol

Pasta de dinți Odol nu curăță numai dinții, ea mai înlătură cauza cariei dinților prin neutralizarea acidității din gură, făcând-o inofensivă. Pentru ca reacțiunea alcalină să combată aciditatea cu folos, e bine să se întrebuințeze pasta de dinți Odol de trei ori pe zi, după fiecare masă. Acesta este mijlocul cel mai simplu și cel mai sigur pentru păstrarea dinților până la sfârșitul vieții.

La fel ca toate bunurile din viață și dinții frumoși sunt răsplata străduinții, perseverenții. Intrebuințați după fiecare masă pasta de dinți Odol.

Pasta de dinți

ODOL

REALITATEA ilustrată

Willy Fritsch, artistul de cinema care a venit la Bucuresti, nu da autografe decât pe aceasta coperta.

ANUL VIII No. 408
14 NOEMBRIE [illegible]34
10 LEI

Congresul național de chirurgie

Săptămâna trecută s'a deschis în amfiteatrul cel mare al Facultății de medicină, cel de al cincilea congres al Societății române de chirurgie. Congresul e pus sub patronajul regelui. La congres au participat și numeroși savanți străini reprezentând Franța, Belgia, Austria, Cehoslovacia, Bulgaria, Italia, Turcia și Olanda.

Fotografiile noastre reprezintă. Sus: Congresiștii asistă la operația de gastrectomie făcută de d. prof. dr. Finsterer (Viena) și d. prof. dr. Finsterer în timpul operației.

D. dr. Costinescu ministrul sănătății rostindu-și discursul la deschiderea congresului.

Medicii congresiști la Eroul Necunoscut unde au depus o coroană.

REALITATEA ILUSTRATĂ

Director: NIC. CONSTANTIN

Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei.

PREȚUL ABONAMENTULUI:

PE UN AN . . . . . . 400 LEI
PE ȘASE LUNI . . . . . . 200 „
PE TREI LUNI . . . . . . 100 „

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
București Str. CONST. MILLE 5-7-9
TELEFON 3-84-30

Imprimată la [illegible]

Actualităţi

SOSIREA D-LUI TITULESCU

După o călătorie triumfală la Ankara şi la Sofia, d. N. Titulescu s'a înapoiat în Capitală. Fotografia noastră îl înfăţişează alături de d. prim ministru G. Tătărăscu la sosirea în gara Filaret.

SUBSCRIERILE LA IMPRUMUTUL DE INZESTRARE

Subscrierile la împrumutul de înzestrare a ţării au început săptămâna trecută în toată ţara. Fotografia noastră reprezintă un aspect al ghişeelor Băncii Naţionale în prima zi a subscrierilor.

ZIUA MORŢILOR LA CATOLICI

La cimitirul catolic s'a oficiat săptămâna trecută o slujbă religioasă pentru pomenirea morţilor. Fotografia noastră a fost luată în timpul serviciului divin.

DESCHIDEREA CURSURILOR LA O. N. E. F.

Săptămâna trecută s'au inaugurat la O. N. E. F. cursurile de educaţie fizică. La inaugurare a asistat Principele Nicolae şi d. dr. Costinescu ministrul sănătăţii.

ORHESTRA HARPELOR

Copii de la 6 până la 17 ani, urmează cursurile celebrei şcoli de harpă din Santa Barbara. Cursurile se ţin pe plajă, la ocean. Melodiile sunt acompaniate de murmurul valurilor.

RITUALUL INDIAN PĂSTRAT CU SFINŢENIE

Madeleine Slade, fiica unui amiral englez, credincioasă principiilor lui Mahatma Gandhi, se rade complect pe cap, în cel mai elegant salon de frizerie al New-Yorkului.

FEL DE FEL

TRECEREA TRUPELOR IN REVISTĂ CU UMBRELA

Prinţul de Walles a vizitat de curând şcoala de cadeţi din Windsor. Fiind o ploaie torenţială, principele a trecut trupele în revistă cu umbrela.

MICUŢELE „REGINE DE TOAMNĂ"

Din frunzele care cad de pe arbori odată cu venirea toamnei, copiii işi fabrică cunune pe care le poartă cu multă plăcere.